

~~12.~~ 7/682

II. RÁKÓCZY FERENCZ

ÉS

NEVEZETESEBB KORTÁRSAINAK

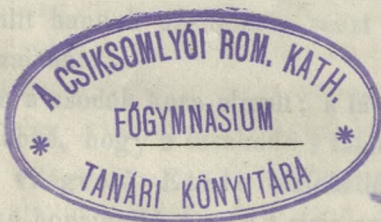
~~H. 68.~~

NÉMELY KIADATLAN

~~C. T. 9.~~

EREDETI LEVELEIK.

~~30~~

~~F. T. 16~~

~~157~~

100682

~~698~~

PEST, 1861.

KIADJA RÁTH MÓR.

1/1
1883

II. RÁKÖCSY FERENCZ

FEKETEISMERI KONTÁRSÁG

St. P.

NYELVI BUDAPEST

EREDTI LEVÉL

127

1883

1883

1883. évi
KÖNYV BUDAPEST

Bevezetésül.

Soha sincs valamely nemzetnek nagyobb szüksége múltjának ismeretére, mint midőn jövőjének alapját akarja lerakni és megszilárdítani.

Azon kor, melyben II. Rákóczi Ferencz és kortársainak ezen eredeti levelei megjelennek, épen olyan, mely a magyar nemzet sorsa felett elhatározólag dönteni készül. Szeretnők feltámasztani az ország egykori atyáit, hogy tanácsaikkal az unokák lelkesedését gyámolítsák; hevét mérsékeljék, vagy tüzet élesszék; életre kelteni az elhunyt hősöket, hogy mint hajdan az elhullt hunnok szellemei, részt vegyenek utódaik élethalál harczaiban.

Fájdalom a csodák kora elmúlt; a tágas égbolt nem fog megrepedni többé, hogy a tusakodó s talán ingadozó harczsorok közé a világverő Etele tüzlehellő sárkány paripája ledobbanjon; a honalapító Árpád sirja sem nyilik fel, hogy fülébe dörögje századik unokájának az összetartás magasztos ígeit; Sz. László óriási csatabárdja s a hadrontó Hunyadiak vezéri szava hiányzani fognak az óriási küzdelemből: de van egyetlen mód, mely őseink szellemeit leszállítja hozzánk; mely érett tanácsaikat, hadintéző terveiket, lelkesítő

szavaikat, vagy megdöböntő szemrehányásaikat megérteti velünk, — s ez emlékeiknek megújítása.

II. Rákóczy Ferencz kora a legnevezetesebb mind azok között, melyekből nemzetünk, jelen válságos pillanataiban tanúságot merithet. Egy lételért vívott küzdelmet, egy hirtelen kötött békét és egy nagy-szerű csalódást élt abban át a magyar. Fényt vetni ez időszakra annyi, mint szövétneket gyujtani a jelen bonyodalmaiban tapogatódzó honfiu szellemének; kimutatni az utat, melyen haladnia és az örvényt, melyet kerülnie kell.

A magyar nemzeti létküzdelmek korát illetőleg, végetlenül fősvény a történelem muzsája. A nemzetnek, különösen a nemzet irodalmának mostoha körülményei azon keveset is fátyolozottan, gyakran a hizelgés nyelve által ferditve, néha a gyávaság feltjaival tarkítva hozták le a jelenre, s ki a történeti kútfők után kutat, gyakran pirulva áll azon sorok felett, melyeket elődei, mint álmatlan éjek s hazafi lelkesültség eredményét mutatának be nemzetöknek.

A magyar történelem újabb s legérdekesebb korszakának: a nemzet ősi jogaiért küzdött szent harcának története még nincs meg írva, s megírásának kora fájdalom még máig sem jött el.

De az adatok gyűjtésének ideje itt van, s legjelesebb irodalmi férfainkat e téren: egy Szalayt, Toldyt, Mikót, közelebbi időkben ez eszme zászlója körül látjuk csoportosulni.

A legközelebbi korszak megmutatta, mily igazán fogta fel az irodalom itt is hivatását.

A nemzetnek nem csak jelene és jövője, de múltja is veszélyben forgott, s nem az illetőkön múlt, hogy egyik, mint másik megsemmisíttessék.

Azok, kik őseink oszlopait ledönték; utczáink neveit megmásíták; szentségtelen kezekkel a nemzet oklevéltárait is feldúlták. Több megye levéltárai hanyattak szét; em-

lékek sikkasztattak el s volt oly parancs, mely aként hangzott, hogy helykimélés tekintetéből minden 50 éven felüli irat égettessék meg.

Szörnyőség! Hasonló egy nemzet oltárképeinek összetöréséhez, bálványainak megsemmisítéséhez. Még ennél is több: elzárása az ősök szellemének, szavainak az utódok füleitől; megsemmisítése a nemzet történelmének.

Jól tudák ők, hogy a mely nemzetnek múltja nincs, az jövőre sem számolhat; jól ismerék, mit mond a magyar költő:

„Mert boldogságra még kevés a szép jelen;

A multon épül az, s az emlékezeten.“

Mi menthet meg bennünket ez egyszer már fenyegetett csapástól? Hitünk szerint: a nemzeti hagyományoknak megezerszeresítése, sajtó útján közlése.

Ez eszmék vezették kiadót II Rákóczy Ferencz és kortársai levelezéseinek kiadására.

Óhajtandó, hogy az a nemzetnek oly részvétével találkozzék, mint a minőt az tárgyánál fogva megérdemel s mint a minő hazafi lelkesedéssel nyujtatik az olvasó közönség kezeibe.

Kárpátoktól Adriáig zeng a „Rákóczy indulója“; akarjátok ismerni a korszakot, melyben e lelkesítő nemzeti imádság született, a férfiut, kinek szelleme a mai koréhoz minden hősünk között legközelebb áll? . . . Olvassátok e sorokat s közelebb juttok e célhoz.

Falukra kóborolnak, magokat Tisztelek sokan, hírtük
A kpts resolutionk néhál tévén, Tízst léghőben járnak,
és azorónt a saegényégethuzak vonnyáskprzedállják,
holott nem a végre kötöthük fegyvert, nomis az Ha-
dokozásunk — Istenes igazságotunknak, cadlyta,
pöjt Hűségünk aitt N. kis Hont Vágyóben lévő Vároni
a Falusi kivétel, az illi rendelőlényégekkel kasszi-
casi, hanem azokot legúnt azertit oltalmaznak,
állatnak valé Hadszakiis oltalmazának, Parancsoljuk
azert mind azoknak, valakik már az kőszgűnek foly-
latára velök edjűtt legyvert legének, sőt által
kölöszök egy hét alél minden magak mealegészkre
ki gondolható okok k. esése adás néhál, magok
Zsaszok aít gyűlölközni, a azertit Ságghoz ózva
istandál

1703.

I.

Rákóczy Ferenoz levele Kis-Hont megyéhez.

(Katonáit a kőborlástól eltiltja és Ságghoz össze-
gyűlni parancsolja; Hont megyének hatalmat ad, azok
üldözésére, kik e parancsnak egy hét alatt eleget
nem tesznek.)

**Nos Dei gratia Princeps Franciscus Rakoczi de Felső Vadász,
Comitatus Sarosiensis Supremus ae Perpetuus Comes etc.
Universis et singulis Sptibs ae Magcis Generosis et
Egregys, ac Nobilib. et Strenuis Militiae Nrae tam
Equestris quam Pedestris ordinis Supremo et Vice Capi-
taneis, Campi et Belli Ductoribus, Centurionibus, De-
curionibus et eor. Vices gerentibus Cunctis etiam alys
Militiae Nrae Officialibus, Coeterisq. Militibus Gregorys
Praesentes hasce Visuris lecturis aut legi auditoris,
Salutem et gratiam. Eset értésünkre hogj sokan minek-
utánna fegyvert fogván hűségünk alá ajánlották ma-
gokat, mind azoltais semmitis az Haza szolgálattyában
nem foglalatoskodván serénykedvén, csak Falukrul**

Falukra koborolnak, magokat Tisztekké sokan, hirünk s kgl's resolutionk nélkül tévén, Tiszt képében járnak, és aszerént a szegénységet huzzák vonnyák s praedállják, holott nem a végre kötöttünk fegyvert, nemis az Hadakozásunknak — Istenes igyekezetünknek czélya, hogj Hűségünk alatt N. kis Hont Várgyében lévő Városi s Falusi kiveinket, az illy röndeletlenségekkel kesericsük, hanem szokott kglmességünk szerint oltalmazzuk, alattunk való Hadainkalis oltalmazzassuk. Parancsollyuk azért mind azoknak, valakik már az közügjnek folytatására velünk edgjütt fegyvert fogtanak, sött hittel kötelesek egy hét alat minden magok mentegetésekre ki gondolható okok keresése adása nélkül, magok Zászlójok alá gyülekezni, a szerint Sághez öszve gjülni siessenek; külömben valakik parancsolatunkal nem gondolván, egj hét alat az emlitet helyre nem gjülekeznek, vagj gjülekezni nem akarnak, attunk hatalmat ez Patens Levelünk erejével, hogj minden Falusi Városi Biráknak azoknak lakosinak közönségesen, hogj az olyakat, ha csak magunk parancsolatunkal s Passusunkal nem járnak, Falukrul Falukra kergessék, meg fogván Táborunkban késedelem nélkül hozzák bé. Nec Secus facturi. Datum ex Castris ad Tokaj positis Die Vigesima Quinta Octobris Anno Dni Millesimo Septingeno Tertio.

F. RÁKÓCZY.

1704.

II.

Rákóczy Ferencz levele Kis-Hont megyéhez.

(A megye fegverfoghatóit táborába rendeli; pihenési időt a Murány ostromában résztvetteknek sem ad.)

Illustrissimis, Rvrndissimis, Admodum Rvrndis, Spbilibus, ac Magnificis Grosis Dnis, Egregiis item et Nobilibus N. N. Supremo et Vice Comitibus, Judlium, et Jurasoribus, Toti denique Universitti Dnorum Praelatorum, Baronum, Magnatum, et Nobilium Inclyti Districtus Kis Hontensis, Amicis, Nobis observandissimis, honorandis et gratis.

Salutem et prosperitatem. A kgyltek levelébül értyük, hogy ha csak a Nemességnek kellessen-e felülni és ide Táborunkra jöni. Minthogy az ország szolgálattya most úgy kívánnya, mind azoknak kik Murányi bloquadában vóltanak, sőt még a kik ott nem vóltanak is, ha az insurrectióra alkalmasok, szükség insurgálván Táborunkba mennél hamarább és felesebb számmal bé jöni.

Hogy penig Murány Várának terhes bloquadatiója után avagy csak addig is mig jól el készülhetne respiriumot kíván kgyltek, azt most az Ország szolgálatyának serény folytatása megnem engedi, hanem egy szivvel s akarattal való szolgálatot kívánnván, mostani szükségéhez képest az Haza, a mikor fárattságúnknak hasznos végét el érzjük, kiki magánosan is szolgálatyának érdemlett jutalmát fogja tapasztalni. Azért klték elébbeni parancsolatunkat mentül felesebben effectuálni igyekezze. Caeterum Ptitulatas Dnaones Vras foeliciter valere desideramus, Ex oppido Miskólcz Die 22. Februar. 1704.

Praetittarum Dnaonum Vrarum

Amic. ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

III.

Bercsényi Miklós levele Nagy-Hont megyéhez.

(A megyét sietve táborba szálni parancsolja.)

Illrmis Rndmis etc. etc.
Salutem, Servitiorumq commendationem. Minthogj édes Nemzetünk javára el kezdett munkás hadakozásunknak további continuálása azt kívánnya, hogj az mostanis ellenünk szaporodni kezdett ellenség szándékának ellentétül véssünk, hogj abbul jövendő csendességünknek consu-

laílyunk. intimalom az Tek. Nemes Vármegyének, hogy mindgyárt minden halogatás nélkül, mennél felessebb magával jöjjön sietve utánnam, és édes Hazája köz ügyében munkálkodgyék, most az midön kívántatik, szorgalmatossan. Mellyet el se mulasson, sem órát se napot ne várjon, hanem Hazafiuságtalanságnak nótája alatt kövesse uttyát utánnam. His servat Deus Praetitulo DVestras diu felices. Szécsén. Die 31 Marti A^o 1704.

Earund Ptitulat

DVstr

Ad serviend. paratt.

C. N. BERCSÉNYI.

IV.

Bercsényi rendelete Hont megyéhez.

(Rendelet a katonák elszéledése ellen.)

Én Székesi Gróf Bercsényi Miklós Nemes Ung Vármegyének Fő Ispánya, Méltóságos Fejedelem Felső Vadászi Rákoczi Ferencz, és az Magyar Haza szabadságáért Isten által Fegyvert fogott egész Hadaknak Fő Generalissa. Adom tudtára mindeneknek az kiknek illik ez Levelemnek rendiben. Nevezet szerint pedig Magyar Nemzetünk felszabadítása mellett Fegyverköötött, s már eloszlott Vitézlvő Lovas s Gyalog rendeknek közönségessen. Hogj

mi vel Istennek rendeletébül lett Hadakozásunknak és régen ohajtva várt szabadulásunk munkálkodásának alkalmosságával lévén meg hanyatlása, és büneinkért megérdemlett, s jobbulásunkért reánk bocsátott Hadi szerencsés elébbeni progressusinknak kevésse el rejtezése; arra való nézve az Vitézlörendek reménsége megütkezvén, hadi kötelességek mellől minden üdöül várás nélkül eloszlan hirem s akaratom ellen mérészlettenek, nem gondolván meg, hogj mostani erre nyomulásomnak nem egyéb hanem bizonyos hadi Consideratio lett légjen oka; amint is Isten kezdett munkának jó volta szerint kedvezvén, Ellenségünk szandékának gátott vetett, s módot adott benne, hogj az eő Dunántúl való nyomkodásával, én magam Hadaimmal Hátán azon Ellenségnek mehessek vissza felé Méltóságos Fejedelemnél való jeles Hadaj operatioj ezt hozván magokkal, kitis az egész eloszlott Vitézlörendeknek értésére akartam adni, hogj holnapinapon az Ellenségnek nyomába Táborostul indulok; intem azért a Vitézlöket, sőt serio kénszeritemis, hogj mind idő s Nap halogatás nélkül Hadi kötelességek mellől mindgyárt Ezerekhez a Táborra bėjőjenek, ne koboroljanak, hanem édes Hazájok megmaradását akkor munkálkodni serénkedgjenek, mikor idő s alkalmosság két kézzel elől adgyák magokat. Másikint ha vissza nem jönnének, s parancsolatomnak nem engedelmeskednének, serio vagjon hadgyva az N. Vármegjéknek, hogj az olyan koborlokat nem csak kergessék, sőt megfogván szabadossan megis üthessék. Költ Szemerédi mezőben lévő Táborban Dje 16 May A^o 1704.

G. B. MIKLÓS.

V.

IV

Rákóczy N.-Hont megyéhez.

(A megyét általános fölkelésre hívja.)

Illustrissimi, Rndmi etc. etc.

Salutem et omnem prosperitatem. Minthogy a Nemes Ország közönséghes szolgálattjának promotója ugy kívánna, a Nemes Vármegyének serio intimállyuk, hogy in gremio sui mindgyárást Generalis Insurrectiót publicáltasson, és maghát a Nemes Vármegye ugy appromtálja, hogy egy hét alatt mind Lovas, mind Gyalogh hadakkal mentül felesebb számmal lehet, jöhessen a Nemes Vármegye Táborunkba Szécsényhez, holottis a Nemes Ország szolgálattjának folytatása iránt foghja venni dispositionkat. Ezen Intimationkat penigh a Nemes Vármegye minden késedelem és fogyatkozás nélkül effectuálni igyekezze Hozzánk és a Nemes Országhoz tartozó köteleységhe szerint. Caeterum praetitulatas Dominationes Vestras feliciter valere desideramus. Ex Castris Nostris ad Gyöngyös positis Dje 3 Septembr. A^o 1704.

Praetittar Dnaonum Vrarum

Amicus ad officia paratiss. **F. RÁKÓCZY.**

VI.

Bercsényi levele Hont megyéhez.

Meghivja a megyét a fejdelem elébe; szemrehányást tesz a megyei felkelők csekély száma miatt s a fejdelem kegyvesztésével fenyegeti az elmaradókat.)

Illustrissimi Rdissimi etc. etc.

Salutem, Servitiorq meor. parat. commen. Vettem az Méltóságos Feiedelem Levelét, melyben tudósít eö Nga, hogj Táborostúl edgyütt erre a földre fel jönni méltóztatik, hogj azért Hadainak szükséges alimentatiojában fogjatkozás ne légyen, tudom veszik az iránth rövid üdön az N. Vármegjék eö Ngha Commissariussinak Insinuatioit, edgjszersmind az praestálandó annonának limitatioitis. Kire noha ugjan az fölsöb N. Vármegjékis concurrálni fognak, mind az által igen szükséges, hogj ezen magára esendő Éléseknek administratioiátis az N. Vármegje elő alétani el ne mulassa, sött nem csak az Annonának praestálásában mutassa kissigét,*) de maga előtt viselvén eö Ngához való homagialis obligatioiátis, igen illendő, sött szükségesis, mennél nagyob frequentiával az N. Vármegyében lakozó Statusok, magok Zászlói alat meg jelenvén, eö Nghát tiszteségessen excipiálni el ne mulassák. Egyébaránt jólehet sok rendbeli Intimatoriaink, kiket mind az Insurrectionak indifferens elrendölésiröl, ugy az Hadak Intertentioiára deservialó Élések administratioiáról bocsátottam vala ezen, és több

*) készségét.

N. Vármegjékre, de mind ez ideig sem látván fogantat-
tyát, mennyi hátra maradása lett az Hazaszolghálat-
tyának az Insurrectionnak renitentiáia miatt, tapasztal-
tathatik az N. Vármegyéék Zászlói alatt lévő katonasságnak
igen gyenghe számából, melly defectusokat megh-
vallom sokan az Mélt. Fejedelem előtt sajnosan reprae-
sentálva magjazzák, mint ha azon Uri, Fő, és Ne-
messi rendek, kik eddig maghokat holmi színek alatt az
Insurrectiótól abstrahálták, azt positive az magok Ha-
zafüségességök declaratioával cselekednék, és azzal
ne talán jövőre való reservatában subtilizállyanak
némellyek ezen a földön, hol az felföldi Nemes Vár-
megyékben indifferenter ki hadi, s ki más szolgálathá
őszön nélkül örömmel applicállyá magát. Egyébaránt
vehetteis észre Leveleimből az N. Vármegje, mennyi
kedvetlenségemmel eset absentiaioiok, inkább, hogj az
Urak, és egyéb birtokosok Fő rend, meghunván oda-
haza magokat az Haza szolgálattól, az szegények
renden lévő Nemességet sine errore ki kergetvén, ma-
gok helet holmi gaz Népet, kocsist, bérest, s parasz-
tokat vas vidlával vetettek a Lóra, és bé praesentáltak,
ugj hogj: ha el-nézemis az N. Vármegyéék Zászlóit, az
egj Hadnagyon, és vicején kívül, igen ritkán, sőt nem
is láthatok valamely színes*) Embert. Megfeitené ugjan-
ezen difficultásomat csak azis, ha azon Uri, és Fő rendek
közül azok, kik az Hadakozásra akarmelj okbólis inhabili-
seknek látatnak, valamely más szolgálathán az ország
dolgainak elő mozditására magokat applicáltatni igye-
keznék, de arról ingyen sem gondolkodván, ha csak
az haszon és privatum Interessentiából, s fiscalitásából
országunk pusztulásávalis commodumot nem tapasztal-
tálnak, szánt szándékkal el maradnak, mint ha eö ne-

*) előkellő.

kikis ezen köz jót, és az Édes Hazánk szabadságának helyre állítását más tartoznék munkálodni. Tudva van már ebbéli renitentiaiók az M. Feiedelemnélis, kihez képeest, előttök lesz mit nyernek magoknak vele, midön Isten eö Ngát csak hamar idönis fel hozza. Kiis mint-hogj maga Táborával minden bizonnyal talán már eddig megh indúlt erre felé, javallom a N. Várgyének, sött intemis, ezen Intimatoriamnak vételével minden üdözés nélkül oly rendet szabjon, és tégjen, hogj azon Uri, Fő, és Nemessi Rendek, valakik eddig a Personali Insurrectione el maradtak, minnyáion elő álitassanak, és az N. Várgje Zászlói alat megh jelennyenek, mert ha továbbis comparitiojokat elmulattyák, az Méltóságos Feiedelem maga le jövetelivel oly igyekezettel vagjon máris, hogj valakinek az Statusok közül, én tölem specialis Immunitatioia, a vagj az Táborunkban, vagj a töb Hazánk szolgálattjában való lételiről adott recognitioia nem lészen, az olyanoknak eö Nga se házára, se Jószá-gira protectiot nem ad. Minthogj peniglen feles idegen Hadis lészen az eö Nga Táborában, el gondolhattya kiki consequentiaiat. Hogj azonban ennek effectusában az N. Várgyék ne scrupulisállyanak, én az Zászlók mellet lévő Nemességnek, ugy azoknak is, kiket magam más szolgálatokra applicáltam, laistromát eö Ngának előre megh küldöm, ugj-hogj valamelyre bocsátja Hadait eö Nga, az odaált N. Vármegyékenis mindenütt tudhas-sák, ki hol légyen az Statusok közzül, és a kiknek ott nevek nem találtatik, ne bizzanak az Protectiohoz. Akarom azért praesentibus ezt az Nemes Várgjnek ideién pro directione sui, et cautione Statuum megjelenteni, minek előtte ezeket kölessék experiálniok, nem de job-e absque despectu, et damno inevitabili az köz jónak folytatásában edgjes értelemmel lenni, és a Fő rendeknek, vagj az Zász-

lók alá menni, vagj ki egj, ki más szolgálatra magát applicáltatni. In reliquo servet DEus Easd. diu foeliciter. Dat. ex Castris ad Vedréd. 4 Fbrii 1704.

Praetitulatar

DVrarum

Ad serviend. parat.

C. N. BERCSÉNYI.

VII.

Rákóczy N.-Hont megyéhez.

(Tudatja a megyével, hogy táborában a rendes fizetési és élelmezési rendszert behozta; a megyére kivett eleségbeli részt beküldetni rendeli; a megyét kitartásra s a rakonczátlanok és tolvajok üldözésére sürgeti.)

Illustrissimis Rndissimis etc. etc.

Salutem et omnem prosperitatem. A midőn Isten eő Szent Fel-séghe utolso romlásával küszködő sorsát Nemzetünknek sok esztendőktől fogva szemlélvén látná, hogy nem volna senki, a ki ügyét kezére venné, ellenségink kegyetlenül sanjargató uralkodása alol felszabadítaná, — egyedül fegyverben öltözik, Nemzetséges elfélemlert régi bátorságunkat meg adgya, Szivünkre erigallya vélünk Táborban szálván, az egész keresztény Világnak látára mint egy semmiből hadakozásunkat meg indittyta;

mind e máy napigis szerencsésen úgy boldogittya, hogy hasznos végével ki ki magát biztathattya, és ha akar kiis ezen hadakozásunknak folyását considerállya, ebben Isten az maga Tsudálatos, még a teremtésben el kezdett, eddigis minden Természeti dolgoknak eredetiben gyakorlott munkáját, szabott rendit tündökölteti. Ugyanis a Természeti dolgoknak kezdetinis az Zürzavarbul hat napok alatt külömb némü teremtésinek elő állításiban (melly egy szóval meglehetett volna) bölcseségét, és az jó rendnek reguláit abban mutogatta, hogy az okos Teremtésit, annak utánna, a szerint igazgassa; Midön Ugyanis Nemzetséges eredetünk eleink Magyarinevezetitül fogva nem a más szomszéd keresztény-jol regulált országoknak Példája; hanem a vélünk született rendeletlenségnek Praxissa forogvan elménkben, abban gyakorolván az hadakozásban eddigis magát Nemzetünknek némelly része, akarnánk rendeletlenül, regula nélkül ellenségünkkel, a kiys nem annyira erejével, mint a jo rendel foltattya, s szerencsétletis maga hadakozásit, harczolnunk. Nemzetséges hadakozásunknak illy Zürzavarját; abbul eddigis a Nemes Országoknak következő kárát velünk meg ismerteti, és az hadakozásban valo jó rendet, Több Keresztény királyok s Fejedelmek directiójok alatt lévő országoknak Példájára elménkre, szivünkre adgya, hogy így egy jó rendbül, más rendis származván a' szerint az hadakozásban, országunk naponként a jó rendre egészen fel állittatik, az egész rendeletlenséget, mellybül származott eddigis, mindennémü excessusoknak s vétkes munkáknak fundamentoma, Nemzetünk megutálván, mind ellenségünkkel való szemben szállása, s Viadala, szerencséssebb lenne, egyszersmind a jo disciplina s hadi Törvény által, melly a rendnek kormányja hadaink meg Zaboláztatván az eddig a N.

Országban el követett sok kedvetlenségeknek, s szegénység iniuriajoknakis orvoslások lenne, ezen Isten eő Sz. Felsége keze s bölcs directioja az oka, hogy már akarjuk a mint némelly ezerekben fel állítottuk, practicaltattyukis az hadi disciplinával öszveköötött keresztény hadakozó országokban Practicált hasznos progressusokat importalo regulák, hogy a' szerint a' mennyire az elpusztult Nemes Ország ereje, s jövedelme engedi, kinek kinek rendes fizetése, s intertentioja meg lévén, a' Nemes Varmegjék s szegénység h angarialtatására s kedvetlenítésére, ne lenne ok, s alkalmatosság. Lehet azért öröme a N. Vármegjének illy Isteni munka által Nemzetünknek lött rendben vétetése s abbul következhető nagyob szerencséje, a Szegénységnek is (melly az rendeletlenségbül származott helytelen Angariáltatásokat nem kétlyük érzette) könnyebülése, söt nehéz s nemis lehet ha illy uj rend (mellynek üdövel kellett meghlenni) a Nemes Ország megmaradására, későre jöhetett be Nemzetséges hadakozásunknak rendiben, melly jo rendnek s regulának ereje s éltetője lévén az Commisariatosis, asztis bizonyos districtusokra fel osztván, praeficiáltuk Nemzetes Vitézlo Bene Páll Commissarius hivünket Nemes Nagy Hont, a Körmöcz Várossához tartozó Falukkal együtt, Bars Esztergom és Comárom Vármegjékben bizonyos a N. Orzágnak mostani állapottyára czélozó Instructioval, és hogy a Naturalék repartitiojában administratiojában eddig következett rendeletlenség orvosoltassék; a Nemes Vármegjeis tudhassa mennyi élésrül kellessék provisiot tenni a Generalis repartitio szerint, obvenialt a Nemes Vármegjére holnaponként Buza Cub. Cassov. 813. Sapon. Posonien $1219\frac{3}{4}$. Carnis Centenar $135\frac{1}{2}$ vagy minden Mása husért R. Ungar. 4. Zab Cub. Cassovien $1490\frac{1}{2}$ Sapon

Posonien 2236. Kőrmöcz Várossához tartozando Fa-
lukra Penig Buza Cub. Cass. 18 Sapon. Posonien 27.
Carnis Centenar N° 3 vagy minden Mázsahusértt
Rhen 4. Zab Cub. Cass. 33. Sapon Posonien 49^{1/2}
Melly Commissarius hivünkis azon N. Vármegjében
erigálando Magazinumokban, a Nemes Vármegjébül
Comportaltattja, aszt meg süttetvén hadaink Lisztájok
szerint a Tábori Commissarius Assignatiojára, magunk,
vagy más Commenterozo Generalisunk directioja alatt
lévő Táborunkra administrállya, és ha valamelly Com-
mendérozot Militianak azon Nemes Vármegjéken által
kellitikis menni, mellyekben vagyon Districtualis Com-
missarius hivünknek Instructioja, arrul provideallia és az
helljtelen exactioktul a Militiat arceallya, söt egyébiránt
is hadainktul következheto excessusok orvoslásában
Instructioja szerint assistálna, a szerint a Nemes Vár-
megyét s abban lévő szegénységet conservállya, egye-
bekbenis a' N. Vrgye magát mihez alkalmaztassa a ren-
dessen következendő dispositiokbul általlátthattya. Mint
hogya ki ki a N. Vármegyében a magános jót, s meg ma-
radást az közönséges békeséghül, s meg maradásbul
lenni s származni tudgya, ha a' maga életének táplálá-
sára gyüjt, s keres, magát fárasztja; mennyivel inkább
ez köz hasznos hadakozásunkal, származandó jónak s
békeségünknek és dicsőségünknek kedves maradéink ál-
landó bizonyoss állapottyának munkájára, mellynek folyó s
kivánatos progressusa Nemzetségestül szivünket, az to-
váb valo Viadalra ösztönözi; s ugyan Vonnya annak
kivántos végének el érésének valóságos reménségével
biztattya; a midön életét fel szentelni illy kivánatos végre
nem szánnja, tehetsége szerint ki az köz munkához
kivántató Naturalekbéli s egyéb Concursussát, az Ne-
mes Vármegjében adni ne sajnálja, tudván egyébarán-

tis Isten békeségünket s szabadságunkat helylyre állittván, az leendő országos szabadsághoz képest ezen fen forgó tsak tsekély tereh alol micsoda könnyebülését consequallya, ellenben penig, az ebben való tsüggedezés miatt romlását, és az ellenség ujjabban nyakára szálló igáját országunkon, s ki ki magán tapasztallya. És noha nemelly részét mezei hadainknak valami fizetéssel consolaljukis, mindaz által terjedgyen az Hazafiuság annyira a Nemes Varmegjébenis, hogj hazájokhoz valo szeretetektül viseltetvén, és megsértett szabadságunknak megnyerése iránt való réménségbül buzogván, vegyék az dicsösséget fizetés gyanánt szivekben, es annyival szorgalmatossabban munkálkodgyanak az köz jónak el nyerésében, a mennyiben értelmesebben kívánhattyák, az szegénységnél az illy szives, hasznos munkából származó boldog állapottyokat, és több Keresztény Országok példájára kiknek a nyakon valo iga alol leendő szabadulás munkája harmincz s több esztendőkre is haladott vala, ugyan csak jó kezdeteknek jó végének öröme, minden fáradságokat dicsöséggel Consolatiojokkal amnistialta. Minek okáért a N. Vrgyét és együl együl, annak minden Statusit igaz Magyaraságára, s igaz hazafiuságára obtestallyuk; egyszersmind intyüki hogj in bene ceptis álhatatossan persistállyon, Hazánk igaz ügyét constanter értékével maga quallitassa szerint mindenképen praemoveallya, annak előmenetelére való szükségekben s kevés impositiokban szivessen concuralyon, amint hogj nagyobb része a' N. Vármegyéknek az gyalogsag szaporítására, valóságal minden Portátul tiz tiz gyalogot fegyverrel, minden készségeal a mellé rendelt érdemes Tisztel együtt valo fel állittatását magára válalta, sőt nagyobbais effectualta, más eszköz ügynek elő segéllésében

szivessen munkálodó s concurráló Varmegyék példájára, a N. Várgye minden Portáktul tiz tiz gyalogot állítván, aszt jo fegyverrel egész készséggel két hetek alatt küldgye Táborunkban, kiknekis minthogy fizetések több gyalog hadaink fizetések szerint, holnaponként három Német forintokkal exolváltatik, a Nemes Vrgye ex gremio sui leendő gyalogságnak exolutiojára állícsón bizonyos Perceptorokat, kikis a gyalognak obveniáló quantumot percipiállyák s administrállyák. — Esett pedig ertésünkre, hogy az haza erkölcstelen fiai közül némelljek, erkölcstelenségben inkább hogy nem mint inkább a Törvény szerint való életben magokat foglalván, ujjabban Tolvajságokra adták volna magokat vagj az hadakozást meg unván othon laknak, melly mivel más-képen meg nem orvosoltathatik, hanemha az ollyak ellen serény vigyázás observáltatik, a' Nemes Varmegjének azért serio intimállyuk, tegjen in gremio sui olly dispositiot, hogy az Processukat s abban lévő Parasztságot s föld népétt Kapitányságokra s Hadnagjságokra redigallya, lehessen szüntelen olly vigyázással, hogy mihelyt valamelly város vagy falu határán valamelly tolvallyás, vagy egyéb excessus esik, azonnal az szomszéd helljségbeli lakosok a szomszédtságban vagj azon N. Vrgyebeli Kapitány s egyéb arra rendelt Tiszt hiveinknek tudtokra adván Concurrállyanak, és az oly tolvajkodók (egyik határbul másikban nyomozván) kergetésekben s meg fogatásokban minden uton modon szorgalmatoskodgyanak. Különben valakik helységbeli lakos hiveink gondviseletlenségek s vétségek miatt azon Tolvajok által meg károssitattnak, ad requisitio-nem damnificatorum mint olly parancsolatunkhoz engedetleneket érdemek szerint megbüntetvén, azokkal, a meg károssitataknak károkat refundaltassa. Caeter-Ptit-

tas Dnes Vestras, foeliciter Valere desider. Ex Castris
Nostris, ad E. Ujvar positis die 11-ma Men. Novembris
A^o 1704.

Praetittar D. Vestrarum

Amici ad officia partat.

F. RAKOCZY.

I

1705.

I.

Rákóczy levele N.-Hent megyéhez.

Géczy Zsigmond kapitányát a felkelés szervezésére küldi.

Salutem et omnem Prosperitatem. Nem kétlyük vevén a Nemes Vármegye, az Insurrectio iránt való Patens levelünket, abbul Hazánk s Nemzetünk Szolgálatyának mostani sorsát s állapottyát, miben legyen elégséges képen meg érthette; a minthogy tudván e köz ügynek szerencsés és boldog progressusával, a maga boldogságát és szerencsés dolgait összekötetnek lenni, elhittük azon Patensünkbeli Intimationkat, igyekezett volna in gremio sui effectuálni: mindazonáltal, mivel az Haza mostani szolgálattyának Consideratioja késedelmet nem szenvedhet, Levelünk megadó Nzts és Vitézljő Géczy Sigmund Kapitány hivünket küldöttük a Nemes Vármegyében olly véggel, hogj azon Nemes Várgyéből ki telhető Hadainknak insurrectiojok, és a mostani köz ügynek továbbis szerencsésen való folytatására, Tábo-

runkban való jövedelek, annyival is hamaréb és job
moddal effectuáltassék. A midön azért megnevezett
Kapitány hivünk, ezen Intimationk mellett a Nemes
Várgyét s annak Tagjait megtalálja, e köz ügyhez
való szives szeretetit, és annak előmozdításában, s to-
vábis Istenünk jo voltábul hasznosan leendő folytatásá-
ban való készségét, legyen azon, hogy mennél hamaréb,
s viritim insurgálván, említett Kapitány hivünkkel együtt
Táborunkba való jövetelivel, megbizonyithassa, és nyil-
ván valóvá tehesse. Caeterum Praetittas D. Vras foelici-
ter valere desideramus. Ex Castris ad Léva positis dje
5-a Mens Januar A^o 1705.

Praetittar D. Vrar

Amic. ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES PÁPAI s. k.

II.

Rákóczy Ferencz levele N.-Hont megyéhez.

Sürgeti a megye személyenkénti fölkelését s Gróf
Eszterházy Dániel táborába gyűlését.

Salutem, et omnem prosperitatem. Hogy a Nemes Vármegye
az Haza mostani szükségés szolgáltyának considera-
tiója iránt való Intimatiókat, mind Patens Levelünk-
bül, mind pedig Tekintetes Nemzetes Vay Ádám Ud-
vari Kapitány kedves Hivünk requisitiójából megért-
vén, a köz igyhez való igaz szeretetibül azon Intima-

tiónkat Szivessen is effectuálni igyekezzon; jóllehet abban kétségünk nintsen, mindazáltal hogy annyival is job móddal és hamaréb az iránt való intantumunk mehessen véghez, tettünk újobban is olly dispositiót, hogy Gróff Eszterházy Dániel Generalis Fő Strása Mester Uri Hivünk bizonyos Vármegyékre ki menván, azokból ki telhető Hadainkat viritim insurgáltassa, és őszve szedvén, egy Corpusban hozza Táborunkra. A Nemes Vármegyének azért továbbis Serio intimálljuk, a midön ezen Intimatiónk mellet fen megh-nevezet Generális fő Strása Mester Vri Hivünk által requiráltatik, igyekezze maga Personalis insurrectióját úgy admaturálni, hogy ő kglmével edgyütt töb Nemes Vármegyékbül is őszveszedendő Hadainkal hová hamaréb Táborunkba jöhessen. Mely készségével a Nemes Vármegyeye az mostani köz ügghöz 's annak szerencsés progressusához való szives szeretetit fogja megh-bizonyítani, és maga érdemét a Nemes Ország előtt jövendőben is tetézni. Coeterum praetitts Dns Vestr. foeliciter valere desideramus. Ex Castris Nostris ad Levam positus. Die 6-a Menss. January A^o 1705.

Praetittar. Dum Vestrarum

Amic. ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES PÁPAI s. k.

III.

Rákóczy levele N.-Hont megyéhez.

Inti a megyét, hogy a már táborában lévő fölkelők családait és alattvalóit újabb terhek rovásával ne terhelje.

Salutem, et omnem prosperitatem. Esett értésünkre, hogy a Nemes Vármegye Tisztei, a midőn az egész Nemes Vármegye Intimationk szerint Personaliter insurgal, a kik a N. Vrgjébül Nemessi Renden lévőök Mezei Hadaink között szolgálunk, azoknak otthon maradt Cselédgjeketis Soldos adásra eröltetvén taxalyák, s birságotyák, s azzal az olly személyeket, az Haza szolgálatyában való serénysegekben s készségekben kedvetlenitik, s szomorityák; mely N. Vrg. Tisztei olly cselekedetekkel minthogj mind Intentionkat evertálni, mind azon alkalmatosságal a N. Ország hadi szolgálatyát akadályoztatni látattnak, tudván hogy a kik a N. Vrgjébéli Nemesi Rendek közül mezei hadi szolgálatot amplectáltak, s abbanis continuuskodnak, azokat, s otthon maradt Cselédgjeket a Soldos, s egjéb hadi insurrectio alkalmatosságával obveniálható hadi taxátúl eximáltuk, a midőn tugjuk, hogj az illy modalitásokat, a Nemes Vármegje Tisztei, a Nemes Vrgjének Intentionja, s rendelése ellen cselekszik; Intimallyük azért a N. Vrgjének maga Tiszteinek serio injungálya tovább Intimationk, s a Nemes Ország szolgálatya ellen, a N. Vrgjébül mezei Hadaink között szolgáló Nemesi Rendet, olly kedvetlen állapotokkal disgustálni ne praesumályák; Különben ha mezei feo Tiszteink az olly Nemes Vármegjébül mezei Hadaink között szolgáló Nem-

zeti rendeknek manutentiojokban, a Nemes Vármegje Tisztei ellen kedvetlen modálításokkalis kintelenítettnek magok kötolességeknek eleget tenni, a Nemes Vármegje Tisztei magok szabad akaratyok szerint lött cselekedetekért a reájok következő kárt magoknak tulajdonicsák; Caeterum praetlas Dniones Vras feliciter valere desider. Ex Castris Nostris ad oppidum Verebély positis dje 18-a Februar A^o 1705.

Praetitulatarum

Dmion. Vrar.

Amic. ad officia parati.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES PÁPAI s. k.

IV.

Rákóczy levele N.-Hont megyéhez.

Felhívja a megyét, hogy a fegyverszünet nyomán kötenődő békéről s a garantiát illető igényekről véleményt adjon.

Salutem, et omnem prosperitatem. Mindgyárt leg előszöri Patens Leveleink el terjedésével is világos ki jelentéssel tuttára attuk vala a Nemes ország lakossinak, hogy Isten által elkezdett fejjverkezésünknek egyedül arra igazgatott czéllya légyen, melly szerint az Ház kegyetlen, és gyakor szines Dominiumja alatt elvesztegetödöt, s- az igaz magyar ügy mellett vitézkedőknek

már sok időktől fogva ezer vérekkal ekkoráig kereset réghi szép nemzetséges szabadságunknak igaz felállítást, vagy végképpen lejendő hadakozás, vagy a törvény, és meg maradható Békesség Tractájának Securitása által ki munkálódhassuk, a melly hasznos jó végre eleitül fogva telyes elmékedésünket, s- igyekezetünket fordétván, mint hogy az ellenkező fél teli torokkal kiáltotta, s- az egész keresztény világ előtt el is hiresétette a megsértödet Haza szabadságának vissza hozásában való készségét hogy mi is a Nemes ország részéről hasonlóképpen az egy Haza szabadságával öszve kötettet igaz békességre czélozó indulatunkat, nyilvánvalóvá tégyük, melly szives Propensioval, és Hadakozásunknak nem kevés hátramaradással lépünk légyen a minapi Schelmechy Concursus alkalmosságával lött Armistitium Tractájához, és annak interruptiója s félben való maradása kinek tulajdonitathatik, az egész Haza ugy ezen Nemes Vármegye is a kiadott Schelmechy Actáknak Seriesibül világossan kitánulhatta, és hölcsen itélheti, mivel penig az ellenkező fél ujjolagh (egyedül Isten tudgja szivét synceritása iránt, az idő is ki fogja jelenteni) a Békességre czélozó Tractát Követeinek le küldéssével Proponáltattni insinuálta, s- a jövendöhéli Pacificatiónak penigh állandó meg maradhatásárul, a szükséges, és mindenek felett kívánatos Gvarantiát, avagy kezességet, és (világosban) a Békesség Tractája után, mind a két részről meg egyezéssébül lejendő végezéseknek bátorságos, és bomolhatatlan állandóságárul való módot el halgatattya. Ellenben penig a Magyar Haza részéről ha az el múlt idökre, s- azokban lött sok változásokra jó szerivel vissza fordittyuk elménket, tapasztolva tapasztolván most is szemlélkező kárunkal, micsoda gyümölcse lött

légyen az annyiszor tött kötéseknél, és ezen felül említett Bécsi Udvaral a szükséges Gvarantianak el hagyásával történt specificatióknak, mint leg bizonyosabb elmélkedésünknek bizonyos meg határozásával által láthatjuk, hogy egyedül az insinuált Securitásnak, kezeségnek fel állítása, minden jövendőbeli Haza tractáinak, s- megh egyezésseknek légyen első fundamentoma, és egy igaz olly Istápja, hogy a' nélkül csak valami Tractához s- Transactióhoz is kezdenünk nem egyéb, hanem mint egy a fővenyen épített Háznak bizonyos óránként történhető le omlását rettegve el kerülhetetlenül várunk, a' végre is édes Nemzetünknek javát minden job útakon s- módakon ki munkalódni igyekezővén,) noha Istenek ugj teczván a jövendőbeli Pacificatiónak állandó meg maradására nézve Praefuturi Tractatus et Pacis Sponsoribus, némely felséges Királyokat, és Hatalmas Republicákat a Bécsi Udvarnak extraserialiter múltó képpen Projectizáltunk, és most is illy nagy, és az egész Haza javára célzó jó, magunktól (kit a Confoederalt Nemes Vármegyék ezen magyar ügy kormányozójanak homagialiter recognoscáltak) folytattni, senkinek botránkozására nem lehetne, mindazáltal seminémű országh dolgaiban az ország hire, s- akarattya nélkül nem kívánván Procedálni, a Nemes Vármegyének is opinioját, es Consensussát az iránt, hogy a felül említett Gvarantiát, avagy Sponsiót a' Bécsi Udvarnak Proponálljuké, és a practitulált Felségeket requirálljuké cum Solennitate praeve vennünk tanácsosnak itéltük.

Kihez képest minek előtte a bővebb Securitásról, és a végezhető Pacificationak állandóságáru, s- annak idejében a Nemes Ország szükségesképpen végezni, Inti-

mállyuk a Nemes Várgyének hogy praevie Generalis Congregationis Publicatione Consideratione vévén a praemissákat és nevezett szerint a' Projectált Gvarantiának, mind a Bécsi Udvarnál lejendő Praepositióját, mind a felséges Sponsoroknak szükséges solennis invitatióját pensitálván, magha opinióját, és az szerint Consensussát mentül hameréb literatorie adni igyekezzék, s el se mulassa. Caeterum praetittas Dnanes Vras feliciter valere desideramus. Agra 24. Mend Aprilis A^o 1705.

Praetitularum Dnanum. Vrarum: Amici ad officia parati.

F. R Á K Ó C Z Y.

SIGISM. JANOKJ s. k.

JOANNES PÁPAI s. k.

V.

Bercsényi levele Gróf Eszterházi Dánielhez.

Tudatja, a hogy a N.-Hont, Kis Hont, Nógrád, Zólyom, és Pest megyékből kiállitandó ezred főkapitányául ő van a fejedelem által kinevezve s felszólítja az ezred gyors szervezésére.

Köteles szolgálatomat ajánlom ggylnk.

Méltóságos fejedelem parancsolattyából, az Nemes Varmegyénk Hadai Ezerek rendére vétetvén, adom praesentibus értésére klmdnk, hogj az egj Ezerre exurgalo, és a végre öszvevetet N. Hont, Kis Honth, Nográd, Zólyom és Pest Varmegyéknek Seregeinek fő Kapitányságára kglđ con-

stituáltatván, mihelyst veszi ezen Intimationat, azonnal az magha Ezerének elő állítására, concurráló N. Várgyéknél maghát insinuálni, és azokbul proveniált Seregeket mennél hamaráb elő állítani adurgeallya mutua cointelligentiával az declárált Nemes Várgjékkal, hogy ne csak a subalternus Tiszteket rendbe vehesse, és a seregeknek Praeficiálhassa, de mind azoknak, ugy a Stabnak menstrualis kifüzetésére való dispositiotis a Nemes Vármegyék tudhassák, kiröl elég bőven irtam máris a Nemes Várgyéknék, mennyi sereghet kellessik pediglen mellyik Nemes Várgjének elő állítani és ahoz képeest a' Stob füzetéséreis, mennyiben köl kinek concurrálny, hova hamaráb azért a haza szolgálattyára meghis jelenhessen. Éltesse Isten kgdt. Nyitrán dje 29. Aprilis 1705.

Knek

Köteles szolgálja, Sógora

G. B. MIKLÓ S.

VI.

Eszterházy Antal levele Hont megyéhez.

Méltányolja a megye kifejtett buzgalmát a felkelést illetőleg s további példamutatásra inti.

Salutem et Servitiorum meorum Commendationem. Ex Generali Congregatione sub dato djei quintae May, nékem írott levelét az Tekintetes Nemes Vármegyének 17-ma Ejusd. itt Leöcsén in majali Cura levén, nagy obligatioval vettem, mellyben is nagy örömmel értem, hogy a

minémő Projectumot az Personális insurrectio eránt való méltóságos fő Generalis Gróff Berchény Uram eö kegyelmének de dato 20-a Aprilis az Tekéntetes Nemes Vármegye vött légyen, azon bölcs opiniojához magát alkalmaztatván, és abban laboriose fáradozván, effectusban venny igyekezzék; melly hazánkhoz való azon hadaknak elő állításában szives fáradozásával, és sérénykedésével, más Nemes Vármegyéknekis jó példát mutat, kegyelmes Urunk eö Naga Méltóságos intentumát, meghvallom igen secundálni fogja; a mint hogy reménlem, penes Ejusmodi Inclyti Comitatus assecurationem, industriájában semmi fogjatkozás nem lészen, hanem effectuando omni studio, et labore effectuare haud intermittet. Et quod dum una mecum Inclyto Comitatuui recommendo Maneo

Earundem Praetitularum

Dominatioum Vestrar

Servus et Amicus ad servitia paratissimus

COMES ANTONIUS ESZTERHÁZY.

Datum Leucoviae

dje 17. Men. May

1705.

VII.

Eszterházy levele Kajali Pál vicelispánhoz.

Tudatja, hogy Baranyai alezredest a megye által már kiállítani kellett 4. század átvételére elküldötte. A zászlók milyensége iránt inti, Nógrád vármegyével értekezék.

Kajali Pál Urnak.

Jo akaro Vice Ispán Uramnak!

ajánlom szolgálatomat kgldk.

Most érkezvén a Méltóságos fejedelem udvarlásáruul, innét megyek egjenesen az alsó Táborrá a sáncz felé. Hogj kgltek az obvenialt 4 Compániát már el nem készítette volna, abban semmit sem kételkedem, mellyekért is küldöttem Nemzetes Vitézleő Baranyai Ferencz Oberst Leidenant Úrt, kgltek azért azon seregeket mindgyárást resignállya eö klmének. A Zászlók iránt is valami fogjatkozás ne legyen, hanem correspondenter légjen Nemes Nógrád Vármegje Vice Ispánja Feje János Urammal, hogy a Zászlók egy színűek legjenek. Mind ezekben valami remora ne legjen, hogy kgltek miatt kglmes Urunk és az Országgh szolgálatyában valami hátramaradás ne legyen. In reliquo tarcsa Isten szerencsésen kgldet. Dat. in Oppido Gyöngyös.

Die 26 Majj 1705.

Kgldnek

jo akarattal szolgál

G. ESZTERHÁZY DÁNIEL.

VIII.

Eszterházy Dániel levele N. Hont megyéhez.

A megye üdvözlését köszöni; fájlalja, hogy Palásty István főtiszti kineveztetését érdeklő levelök későn jött, mivel az állomások betöltettek. A hadnagyságokra teendő felterjesztéseket ajánlja; a segédcsapatokat sűrgeti.

Salutem, et servitiorum meorum Commendationem. Kegyelmetek Levelét kedvessen vettem, aggratulationját köszönöm, adgya Isten szolgálhassak szegény Hazánkknak és kglteknek is. Hogy a Kgltek recommendatioja Nemzetes Vitézlő Palásty István Uram ö kglme iránt serotine esett, magam is sajnálom, mivel már a felsőbb Tisztek nagy Rendü érdemes személyekből complete megvadnak, hanem ha kgltek magok közzül Hadnagyságokra és más tisztekre is valamely személyeket alkalmatossáknak lenni itél, specificálván küldgye ide kgltek, s- igen is accomodáltatni fognak, s- kedvessen is veszem kgltektül. Azon obvenialt Seregeket kérem ugy admaturrálya kgltek, hogy az Haza szolgálattya az hoszas késedelem miatt kgltek iránt meg csorbíttatván, kglmes Urunk előtt kemény animadversioiban ne incurrályon kgltek. In reliquo tarcsa Isten szerencsésen kglteket. Ex Castris ad Kömlöd positis Die 16. Juny 1705.

Praetitulatur Dominaon. Vrar.

Obl. Servus, et Amicus ad officia paratissimus

DANIEL ESZTERHÁZI.

IX.

Baranyai Ferencz levele Kovács János allspányhoz.

Tudatja, hogy a kivánt négy század katoná nem érkezett meg teljes számmal; fenyegetve sürgeti a kiegészítést.

Ajánlom mind jó akaró uramnak kegyelmednek
kész szolgálatomat.

Nemes Nagy Hont Vármegye Seregeit meghmustrálván mai napon, ugj látom nem hogy a négy Compánia ki tölt volna egészen, de a három Compániának is hatvan Lovas héja, kirül akartam kegyelmedet tudósítani. Tudhassa a Nemes Várgk informálni kegyelmed. E mellett kérem kegyelmedet szeretettel, mivel hogy a Lust-ra Liszta elmarat, hova hamaréb ezen levelem meghadó becsületes Hadnagy Uromtól substitutive külgye megh. Továb instal kegyelmednél: a furirok, Strása Mesterek gregariusi számban nem acceptáltathatnak, fizetések is nem egj erant jár, ahöz képpes kegyelmedet kérem megh, a furiroknak Strása mestereknek is a Lista szerint fizetése legyen megh, az el maradot katonákat Hadnagy uramal expediálja ha Executioját nem kívánja. Kivánván éltesse kegyedet fris jó egészségben Dat. Szécsény dje 19. jun. 1705.

IGAZ SZERETETTEL SZOLGÁL

BARANYAY FERENCZ

OBERST LAJDNOND.

X.

II. Rákóczi Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Honth megyéhez.

Meghívó-levél a sept. 1-én megkezdendő általános országgyűlésre a Rákosmezőre.

Salutem et omnem prosperitatem. Isten által felvett igaz ügyünk mellett való szives munkálkodásinknak bizonyága jelen vagyon önnön magában, azért is, hogy az... Háznak képtelen s törvénytelen Uralkodása által megrongyolott édes Nemzetünk régi ditsösséges szabadságainak visszahozására egyedül czélozó szent igyekezetünknek ki jelentésében, úgy világosbb megismertetésében, minden eleitől fogva folyó Circumstantiáknak előszámlálását szükségesnek nem láttyuk: Emlékeztetvén mindazáltal a Nemes Országnak minden rendeit, mind az első, mind penig azután annyiszor következett számos Pátensinknak continentiáira; minden kételkedés nélkül tapasztalhattyák az Haza javához intézet dolgoknak folyamattyából, melly ugyan azon egy húrón pendülő megegyezése legyen felvett szándékunknak, a mint is mindeneket az igaz ügyek vezérlő hatalmas Isten kormányozásának, nem magunknak eddig is tulajdonitva, ugyan azon rajtunk könyörülő irgalmas Istenünkben bizva, hogy tovább is nem egyéb, hanem a sok nyomorúságok hajjai között fetregő nemesi szabadságunknak örökösen meg maradandó tsendes partra való jutásunkat mutattya. Ugyan is mi lehetett az... Háznak hajdani szabadságink ellen való számlálhatatlan tusakodási közt is, régi törvényink kitörlésére kikoholt mesterkedésének nagyobb és veszedelmesebb eszköze annál,

hogy a közel elmúlt Ország Gyűlésének alkalmatosságával az ott tett törvényeinkben *Pro ut conventum fuerit* való clausulának béiktatásával, minden szabadságinkból *sensim sine sensu* kimosdatni kívánván bennünket, eltökélt szándéka vala, hogy törvényeink semmivé tételével, és azokra *in Verbo Regio* erős hitel kötelezett Diplomáinak kiadása sértődésének nem gondolásával, mindeneket *pro arbitrio sui* (kit már bőven *practicált* is) *ad quaevis etiam exotica* annál szabadgyábban reá huzzasson.

De lám a sziveket vizsgáló és a rövidségeket boszszúló irgalmas Isten mit hozott ki igyekezetiből, midőn a Felséges Császár halálával Istennek tsudálatos rendeléséből, önnön maga ellenünk és szabadságink kitörlésére készített fegyverével tulajdon maga kárára fordítá minden mesterkedő szándékot, hogy azon *Conventionalis clausulának* erejével kirekesztvén magát a törvénynek hathatóságiból, nyilvánáságosan elégtelenné tette magát az országlásra. Kiben is édes Hazánkat nyomossá tenni kívánván Isten ő szent Felsége egész világ láttára, annyira vezérlette már ez előtt is igaz ügyünk dolgait, hogy némelly nagy hatalmú külső Fejedelmek, ki az elkezdett fegyverkezésünknek tovább való állhatatos folytatására, ki penig annak letsendesítésére a törvényes szabadságink iránt, *projectálandó* kívánságinknak bétellyesítésére közben szándékozákat magokat vetni egyszersmind penig annak kijelentésére az ellenkező Austriai Ház is maga követyének le küldésével (noha a dolgoknak folyamattyában kevés Sinceritását tapasztalhattuk) a békességre való hajlandóságát láttatik mutogatni, kinek is hogy nagyobb valóságát azon fejedelmek *interpositiójára* nézve is láthassuk,

mind pengig az Hazánk, és mindnyájunkkal közönséges Nemessi szabadságink igyét ki ki mi sorsban, s állapotban legyen, tapasztalva tudhassa, és annak felette az Országbeliek közzül is senki balra ne vélhesse, hogy az ellenség által a békességnek és szabadságink megadása, most ujonnan való igéretinek elhiresített végzése tractájával magúnk valami privátumát a közjónak praepónálni kívánnánk; de nyugott elmével legyen ki ki, valamint hogy Hazánk közügyének kezünkre vett elő mozditása szives keresésére utolsó tsep vérünk ki ontását is fel szenteltük, a szerint egyes értelemmel, tovább is akármelley felé fordúllyon kimenetele Hazánk dolgainak, minden jóra igyekező köz akarattúl ki nem vonnyuk magunkat; Azért is szükségesnek itéltük, hogy valamint eddig Országunk dólgainak folyamattját a Nemes Haza lakositúl semmire nem titkoltuk, úgy most is a fennforgó békesség elő kelésének alkalmatosságával az Ország dolgait tegyük mindnyájokkal nyilvánóságossá, ugy a némelley contractált állapotok, mellyeket a törvénynek rendes folyása szerint az Ország közakarattjára s decisiójára a mostani felvett igynek ideje alatt relegáltunk, köz megvisgálással és egyezéssel végképen determináltassanak.

Ahoz képest mind közönségesen az egész Státusoknak, mind pengig in particulari a Nemes Vármegyéknek, és ez által maga minden külön személybül álló Tagjainak értésekre adni kívántuk, hogy Nemes Pest Vármegyében lévő Rákos mezején a die emanationis Praesentium két hólnap alatt, úgy mint Sz. Mihály havának első napján cum subsequend, nem tsak követtyek által, hanem ugyan személy szerint, minden Egyházi és Világi, Uri és Nemesi rendek, valakik az édes Hazánk ügyét

magokénak ismériük, el múlhatatlanúl jelen legyenek, és tovább is Isten által fel vett ügghöz való igaz szeretetünket a dolgoknak nyilván való folyásából megismervén, önnön magok hasznára s javára úgy legyen gondgyok, hogy igaz hazafiúságokat megbizonyítván, az által a tsendes békességeknek, és régi tündöklő szabadságink tellyes gyümölsét magok után maradandó posteritásira is hagyhassák.

Megértvén 'annakokáért mind ezekből a tökéletes és tsak a közönséges jóra igyekező indulatunkat, hogy a Nemes Vármegyéknek is és annak minden Tagjainak Hazájához és édes Nemzetéhez való hasonló igaz szeretetit és szives készségét nyilvánban tapasztalhassuk, Atyafiságosan és serio intimállyuk, hogy praevia solenni Generalis congregationis intra ambitum sui publicatione, a felül irt mód szerint nem tsak követtyei, hanem külön külön, minden Egyházi, Világi, Üri és Nemesi rendből álló Tagjai által pro loco et termino praescriptis, olly bizonyos készséggel compareállyon, hogy ha kik vagy egy, vagy más szín alatt szives hazafiúságokhoz képest, minden helyes ok nélkül attól magokat meg vonnák, valamint az ollyanokrúl a jelen lévő Statusok végezni fognak és ahoz képest rajtok történik, Hazájokhoz való magok habozásának tulajdonittyák, hogy az egész keresztyén világ a közügynek orvoslásában való szives közakarátunkat láthassa, és az Országlásokkal Ura Istene köz fohászkodásunk után régen szívszakadva vártt, s ezer vérekkal petsételt Nemesi szabadságunk, s állandó ditsösséges egyesült tsendesség napját felvirrasztván, szánakodó irgalmaságából egy vagy más úton már valaha édes Nemzetünkön maradandó képen tündököltesse. Coeterum

Pttltas Dnaones, Vras foeliciter valere desider. Ex
Castris nostris ad Oltsa positis. Dje prima mensis julii.

Anno 1705.

Praetlttarum Dnaonum Vrarum

Amic. ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

XI.

Gróf Berocsény Miklós levele Nagy és Kis Hontmegyéhez

Felszólítja a megyét, hogy küldje fel követeit a nagyszombati béketanácskozmányra. Intézkedik az élelmezés felől.

Salutem servitorum meorum paratissimam Commendation.

Fris emlékezetiben lehet az Nemes Vármegyének, hogy az Mélt. Fejedelem propositiojára ex Gremio Sui két Emberséghez Embert pro residentib. nem terhelhetett rendölni; mellyek iránt, mivel töb distractioi között cö Nagha ugy méltóztatott resolválni, hogy az most léendő Tractára, s az által az N. Országgh szolgáltyára azon Residentéghre deputált Uraimék én velem föl mehettek volna Vághon túl. Minthogy minnyájan el oszlatanak, s ki ki a magha Nemes Vármegyéjében tért. Ahoz képpest akarám praesentibus a N. Vármegyének intimálnom, hogy azon Uraimékat, kiket pro residentibus már rendölt vólt, a vagy illis impeditis, pro Commoditate sui másokat rendölni kíván, ne terheltelessék ugy expedialni utánnam, hogy minden okvetetlen pro 20-a Current. Mens. 8-bris Nagyszombathban hozzám comparealni el ne mulassanak; melly iránt reménlem kü-

lőmbet sem cselekszik, látván abban hazánk szolgálattjának szükségét. A mellett minthogy az Békeség Tractájának Nagyszombatban leendő szolváltatására bizonyos Provisiokrúl tétettem rendölést; azokrúl fogja venni a N. Vármegye Nemzetes Vzeleő Labsánszky János, és Prileszky Pál Consiliarius Uraimék tudositását mennyiben köllessék ezen N. Vármegyének, és mibül succurálni. Kihez képpest azon eő Kglmek által transmittálandó specificationak tenora szerint fogyatkozás nélkül az Naturalékat prestalni el ne mulassa az N. Vármegye. In reliquis sörvet Deus praelatas Dnanes Vras salvos et incolumes quam diutiss. Levae 8 bris 1705.

Praetator Dnaorum

Vror

Ad serviend paratmus

N. BERCSÉNY.

1706.

I.

Rákóczy körlevele Kis-Hont megyéhez.

Tudatja a Szécsényi béke létre nemjöhetségének okait s felhivja a megyét, hogy ha azok ellen előterjesztései volnának, tegye meg.

Nos Franciscus II. Dei gratia Princeps Rákóczy, Pro Libertate confoederatorum Regni Hungariae Statuum et Ordinum Dux et Senatus. Vniversis et singulis tam Ecclesiasticae, quam Saecularis Dignitatis Personis, Comitatus item Liberis Civitatibus, omnibus deniq. Statuum et Ordin. Regni Hungariae Confoederator. Simul vel divisim constitutis; Notum facimus. Kinek kinek fris emlékezetiben leszen, miképpen a Confoederált Statusok Szécsényi Gyülekezetünkben condált negyedek Articulusnak erejével, hogy tudniillik a midön az Austriai Ház a maga követtyei; avagy az Angliai és Hollándiai; úgy más Hatalmasságoknak mediatiója által a Békességnek Tractatióját folytatni fogja, annak elkezdésére s folytatására Magunkat nem csak erezhessük, hanem munkálódhassuk is, és végezdhessük,

Authorizáltak Bennünket, mely Intentióját a Confoederalt Statusoknak, minden lehetséges igyekezetünkkel Secundálnunk kívánván, a midőn az Angliai és Hollandiai Mediator Vrak kész cooperatiójokat ajánlották, Miis bizonyos Plenipotentiariusinkat Mlgs fő Generalis Székessy Gróf Bercsényi Miklós ur mellé adjungálván, úgy expediáltuk a végezet helyre Nagy Szombathban, hogy a Praeliminare Punctumokat úgy folytassák, hogy a jó meg — békéllésnek csalhatatlan reménségét tapasztal hassuk. A mint is azon Deputált Commissariusink négy holnapig fáradozván, és szives s igaz Hazafiúságokat contestálván, egyebet szines ajánlásánál nem experiálhattak. Mert mivel Ditsösséges András Király Articulussának redintegrálásárul halgatván, és csak in genere a Törvényeket emlegetvén, félő ne detorqueállya Declaratióját legközelebb Posonyi Diaetára, mely által Haereditarium Dominiumot vendicálni praesumált magának. Minthogy pedig az ollyatén igyekezet a Confoederationak Instrumentuma, és a Confoederatusoknak egyenlő conclamatiója ellen nyilván volna, senki a Statusok közül Jobbágyának magát nem szenyvedhetvén, ahoz alkalmaztatott részünkrül való Nagy Szombathi Tracta is; hogy valaméddig Országunkat szabad Országnak, és a Confoederalt Statusokat Törvényneink szerént szabad Országbelieknek az Austriai Ház nem agnoscállya, s mint szabad Országgal velünk békélni nem akar, mind addig a Békességnek Solennis Tractálására ne léphessünk. Hogy mindazonáltal a Békesség Tractájának ruptiója, vagy nemakarattya Nékünk semmi úttal ne imputáltathassék, sőt arra való minden hajlandóságunk s készségünk a Keresztyén Világ előtt nyilván légyen, oly okkal és conditióval; nem is külömben a Békességnek további Tractáját resolváltuk, ha

fellyül említet Praeliminare Punctumok Postulatumnak szerint resólváltatnak s decláráltatnak. Mely eddig tractált s ezután tractálandó dolgokat ily Intentióval ezen Patens Levelünk által az egész Confoederált Statusoknak notifficalni kívántunk, hogy ha ezeknek secundálására kinek kinek vagy magánossan, vagy respectu Publici valami gravamene volna, annak declaratiójára rendelendő Commissar. Vrak eleiben való recursussa és accessussa mindenikének adatik. Melyhez ezen Nemes Districtus is magát alkalmaztassa. Datum in Oppido Miskólcz. Die 5-ta Menss. Febr. A^o Millesimo Septingentesimo Sexto.

F. R Á K Ó C Z Y.

STEPHANUS SENNYEY s. k.

FRANCISCUS OLASZ s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Kis-Hont megyéhez.

A hűségökért javaikban megkárosultakat ügyeik elővétele végett Egerbe ápril 27-ikére meghivja.

Salutem, omnem prosperitatem. Jóléhet mind Szécsény ügy Miskóczi Gyülekezetinknek alkalmatosságával az Confoederált Statusokkal edgyütt, nem kicsiny gondunk, Szándékunk, és tellyes igyekezetünk vala, miképpen es hova hamarébb mind az Eperjesi Delegatumnak folytatásánál, úgy ennek előtte is, ezen Hazánk s Nemzetünk Szabadságinak helybenállítására czélozó igaz ügy mellett Jószágiban kárt vallott, és foglaláso-

kat szenyvedett Parsoknak dolgait, s Instantiáit igazításban vehessük, mind az által más szorgos dolgainktól ekkoráig praepediáltván, mostani Gyülésünk alkalmatosságával kegyelmesen resolváltuk említett dolgoknak a dje Vigesima Septima proxime affuturi Mensis Aprilis cum subsequentibus Eger városában való elővételét. Kihez képpest kegyelmetekkel praesentibus meg irt Determinációntat intimálni, s egyszersmind kegyelmesen parancsolni is akartuk, Hogy meg irt Resolutionntat az olyan Parsoknak és Instánsoknak magok Directiójára kegyelmetek első Gyülésének alkalmatosságával publicálni el ne mulassa, cum expressa hoc declaratione, hogy tudni illik: hogy az olyan pro praescripto Termino compareálandó Praetendens felek, ki ki magok Interessatus Contra-Pársait jobban tudván, pro acceleratione praesentis negotii, Vice-Ispányok által de Termino et Loco certificáltván, azon Certificatorúl peniglen Testimonialisokat extrahálván, azokat előttünk producállyák, ne talántán az Interessatus Contra-Pársok jövendőben magokat Előttünk vagy Senatoria Deputatióntk elöt mentegethessék. Caeterum Praetas Dnaes Vras feliciter valere desider. Dátum Agriae ex Senatu die 26. Mart. 1706.

Praettarum Dnanum Vrarum

Ad. officia parat

F. R Á K Ó C Z Y.

FRANCISCUS OLASZ s. k.

III.

Rákóczy levele Hont megyéhez.

Tudatja, hogy a rézpénznek árfolyama továbbra is megmarad; a megye követeléseit a katonák kártételei iránt, nem lévén a kár felszámítva, nem teljesi heti.

Salutem, et omnem prosperitatem. Mind három rendbeli Leveleit Kegjelmeteknek el vévén, több Tudósítási között intimatióknk effectualásában való készségét kedvessen értettük. A Selymeczy Vrburariusok Instantiaját a mj illeti, emlékezünk reá, hogj a Nemes Országgh Statusi közönséges te czésébül, és szabad akarattyábül be következett Réz pénznek cursussa iránt ezen Vrburariusoknak is nagj kedvek lévén, sőt áffirmálták, hogy ennek Cursussa nélkül majd nem is subsistálhattak volna, Máskéntis hogj ha azon törvénytelen Lasi a Réz pénznek Contemptussával, és az által az haza nagy rövidségével tovább is folyhatna, vennének példát a köz rendekis, a Naturaléknak, s egyéb magok javainak illendő árrán felül valo eladása iránt, mely praemittalt okbul elébbeni parancsolatunknak helyben kelletik maradni. Hogyj penig a Nemes Vármegje a Militia ellen praetendalt oly kárait kíványa bönificáltatni, melyeket nem specificálhat, se nem comprobálhat és per consequens abban refusiot nem obtineálhat, tulajdonithattya maga Tisztei negligentiájának, hogy afféle transitusokra, s — egyéb alkalmatosságira hadainknak nem intentusok, és nem connotályák az erogatiokat, melyeket másként telyes lehetetlenség refundálni. A Lovaknak elő állításában némely ezereinknek klváltképpen valo progressusa lévén

helyheztetve, töttünk oly rendelest, hogj inkább bonificaltattyúk a destinált árrát azon Lovaknak tsak alkalmaztossak lehessenek a szolgálatra, de hogy relaxalyuk annak procuralását, azonkívül is exolváltatván, nevezetes hátra maradására az ország szolgálattyának, lött dispositioinkat nem változtathattyuk. Coerum Praetas Dnes Vestras ad vota felices supervivere desider, Agriae die Mens. Aprilis A^o 1706.

Praetlatar D. Vestrar

Ad officii parat.

F. RÁKÓCZY.

GREGORIUS RÁTI S. K.

IV.

Rákóczy levele Hont megyéhez.

Értésül adja, hogy Szentiványi Rafaelt nem nélkülözhetvén, el nem bocsáthatja.

Salutem, et omnem prosperitatem. Tudván az Nemes Vármegye minémü közönséges Haza szolgálattyát biztuk Nemzetes Vitéz Szent Iványi Rafael Hivünkre, mint-hogy az Cartella szerint valo rabok permutatiojában már egész experienciája lévén, oly közönséges állapotot illető dolgoktól nem avocaltathatik, egyébbiránt is pedig méltó considerationa veheti az Nemes Vármegye, lehető a Nemes Várgyét particuariter illeltő szolgálatra említett hivünknek elbocsátatni. Az minthogy nem kétlyük az Nemes Várgye az Haza terhes munkáját respectáltván, más oly érdemes Subjectumrol teszen az alatis,

mig megnevezet hivünk érkezhetik, rendelést, az ki az Ns Várgye dolgait commode folytathatta, Ceter. Praetitulatus Dnes Vras feliciter valere desideramus. Datum ex Castello Kis Tapolcsán Die 29 Aprilis 1706.

Praetitulat. Dum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

.IV

V.

Rákóczy Ferenoz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont megyéhez.

Megküldi az országos árszabályt, hogy a fegyver szünet megkötöttvén, a kereskedés folyamatba jöjjön.

Salutem et omnem prosperitatem. Az Bécsi udvarial eleitől fogva projectált Armistitum végképpen concludáltatván, pro majori directione akartuk az erigálendo commercium iránt való Punctum Extractussát megküldenünk az N. Vrgyének, egyszersmind tuttára adnunk, in medio sui publicáltassa azon Commercium modalitását, hogj az, kiknek kedvek lészen valamely magok javok eladására, vagj csereképpen valo elváltoztására, már az iránt tött dispositioink szerént abbeli magok szándékát effectuálhassák, és consequálhassák. Coeterum Praetas

Dnaones Vras feliciter valentes desideramus. Datum
in Castello Tapolcsán, die, 13, May. A^o 1706.

Praettarum Dnanum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

SIGISM. JANOKJ s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VI.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont megyéhez.

Tudatja a dézmák iránt tett intézkedéseit.

Salutem, et onem prosperitatem. Vettük a Nemes Vármegye Levelét a Dézmák iránt. Tudva vagyon a Nemes Vármegyénél, minémü véggel kivántuk a Dézmákat Haddaink alimentációjára fordítani; melyre nézve is nem a régiben vett usus Sublatiójára, hanem még a Törvényekkel is meg nem határozatható szükséghez képest, Hazánk igyes bajos dolgainak elősegítésére; a mint töb Hazánkfiak között, kegyelmetek felől is oly értelemmel vagyunk, hogy minden privatumoknak tekintet félre tévén, még maga rövidtségével is kíván a közjóban önként succurálni; mindazáltal reflexióval lévén, a Földes uraknak is gyakorlatossággal magok Oeonomiájától a mostani felindulás idejének alatta lett elvonattatásokra, egyszersmind hogy az ily Fiscus szá-

mára megtartott Dézmáknak successive egymás után való exactiójával elébbeni practicált ususoktól való recessusra ne talám ennekutánna magyarázható alkalmatosságra másokkal útat ne nyissunk, azokat a Földes Uraknak magok számára in natura percipiálni megengedtük, úgj hogj az elébbeni időkben observált mód szerént való Arendát az Oeconomicum Consiliumnak, ki ki ő kegyelmek közül deponállya, a mint az iránt vagyon is Intimatiója említett Consiliumunknak. Ezen Dézmák állapottyát pedig úgj értse kegyelmelek, hogy csupán csak azon helyek Dézmái engedtetnek a Földes Urak számára, a mellyeket ez elöt való időkben a Clerus is tartozot erga praevidiam limitatae Arendae depositionem kiadni, nem pedig oly latepatenter, mintha az olyan helyekre is extendáltatni engedték volna, mellyeknek Dézmáit, nem lévén olyatén Arenda alatt, maga számára tarthatta a Clerus, és így a Földes Uraknak praecise engedtetvén meg a Dézmák, nem adunk arra szabadságot, hogy más idegenek, kiknek a Földes Urasághoz közök nincsen, magokat azoknak Arendatiójában és Perceptiójában becsúszttassák, lévén más-ként is reménységünk, hogy a közönséges szükséghez képest, az élés administratiójában is, nagy készséggel való Succursusát fogja a Nemes Vármegeye megmutatni. In reliquo. Petts Dnanes Vras feliciter valere desideramus. É. Vjvarini Die 25-a May A^o 1706.

Praetittar. Dnanum Vestrarum.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

SIGISM. JANOKJ s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VII.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont megyéhez.

Komolyan inti a megyét, hogy a reá kivetett terményeket és szállítási eszközöket pontosan kiállítsa.

Salutem et omnem prosperitatem. Nem kétlyük még mostan is keserves emlékezésiben lehet a Nemes Vármegyének, mind annak előtteni, mind pedig közeleb elmúlt törvéntelen és erőszakos Német birodalom ideje alatt, Nemzetünk végső romlására kigondolt és véghezvitt töb terheltetési között ha többeket nem említünk is, avagy csak a számtalan Német Hadaknak többire való ingyen intertentiójával, téli quártélyával s egyéb időkbeli szüntelen való condescensiójával, s ennek alkalmatosságával következet sok szekerezéseknek praestálásával, Portiobeli quantumoknak gyakortáb duplássan és erejek felett való exactiójával, külömb külömbféle színek alatt lett Discretiók extorsiójával, s egyébféle sattsoltatásokkal, a sok gratuitus labornak kész pénzül való ki fizetésével, és másként is in natura meg lett véghez vitelével; úgy hazánk lakosibül Porták után állittatott Gyalogjainak idegen Országokra való kivitelekkel s mai napig odalétekkal, veszésekkel, és egyéb ezekhez hasonló terehviselésekkel az egész Haza lakosi, úgy ezen Nemes Vármegye tagjai is miként terhelletve voltak. Mely terhelletését annyival keservebb szivel kellett viselni, hogy ki ki tapasztalhatta mind ezen precenseált Gravameni, azon idegen Nemzet egyenessen feltett czéllya szerént is nem egyébre valók voltak; hanem az Haza lakosinak, s egész Nem-

zetünknek tellyességgel való exhauriáltatására, régi törvényes szabadságok destructiojára, és külső s belső javoknak kezek s birodalmok alól való extorsiójára; a mint ezt a sok Dominiumoknak per fas et nefas való formálása alatt sok Uri rendek és Familiák örökös jószáginak s azok iránt való hereditásoknak semmissé tételében ki ki világossan láthatta. Noha pedig mostanában is nem tagadhattyuk, mind ezeknek orvoslására hogy Isten vezérlésébül elkezdet, és eddig is csudálatos előmenetellel folyt s holdogult Nemzetséges ügyünknek ideje alatt, jóllehet nem oly mértékben, nem is oly véggel, mint az fenemlített időbeli teherviselésit szenyvedte és viselte; de csak ugyan e közönséges ügynek folytatására, és előmenetelire szükséges concursusokat és terheket kelletett s kelletik ezután is a N. Vármegyének törvényessen is Supportálni, miglen ezen igaz ügyének, vagy Békesség (mely ámbár Tractában légyen is, de az Ellenségnek szokott praktikájára nézve, bizontalannak tartathatik) vagy Fegyver által kívánatos jó gyümölcsét és végét érheti, mellyeknek is viselésére annyival is inkább ki ki inducáltathatik, hogy ámbár öszve veti is az emlitet erőszakos és törvénytelen időbeli terehviselésit a mostaniakkal, nyilvánságossan fogja tapasztalni, nem csak azt, hogy azok a mostaniaknál sokkal nagyobb mértékben voltak; de a mit fájdalmas szível emlithet, nem egyéb végre; hanem azon idegen Nemzet hizlakodására, és törvénytelen uralkodásának (magát tovább is haereditalni akarván) terjedésére s erőssítésére; úgy annak terjedésébül és nevekedésébül következet maga majd utolsó eversiójára és végképpen való pusztulására mind azon terheit a N. Vármegye viselte és hordozta. Ellenben pedig a minémü törvényes Subsidiuumokat

mostan térsen, mindazok nem csak az, hogy kisseb mértékben valók, hanem a mi akármely Haza igaz Fiai előtt kedveseb lehet, nem más javára, vagy boldogulására, nem is maga ellen, de tulajdon maga Nemzettségés igaz ügyének előmenetelire, régi törvényes szabadságinak, és földig tapodtatott Nemessi paerogatíváinak helyben állítására, és megerősítésére szolgálnak és czéloznak. Mely praemitált maga dolgainak e szerént való meggondolásával, valamint a N. Várgye akármely Tagjai Hozzánk, Hazájokhoz és Nemzetekhez való kötelességeknek követésére édesittethetnek és serkengettethetnek, úgy Miis Vezérlő Fejedelmi kötelességünk fájdalmas szivel szemlélvén, minden törvényes és az időhöz alkalmaztatható utakat s módokat feltalálni és követni készek voltunk, mellyekkel az Haza terehviselését, az mennyire lehetne, könnyebbithetnénk, a minthogy látván az Hazában a pénznek azon idegen Nemzet által az Haza egész kincsenek sok szines mesterséggel idegen Országokra való kivitelébül származot szük voltát; egyszersmind considerálván az Hadakozásra szükségesképpen meg-kivántató kölcségeknek szaporaságát, ex Consensu Regnicolarum, úgy hoztuk vala be az Hazában a rézpénznek szabados cursusát, hogy ily mediumnak feltalálásával, mind elkezet Nemzettségés Hadakozásunknak előmenetelit, mind a szegénység szükségét annyival inkább segithetnénk, de hasonló fájdalmas szivel érezzük, ily közjóra szándékozó munkánkbul, némely nyughatatlan, és magok privatumát inkább szerető s ki tudhatya, micsoda titkos gondolatokat forraló elmék mire fakadtanak ki, hogy tudni illik azon rézpénznek már többire minden rendnél lévő bösége, vagy is inkább igyünknek előmenetelit akadályoztatni kívánó azon nyughatatlan el-

mék miat ily köz jóra se naturalékat, vecturához való szekereket és kaszásokat kész pénzért is administrálni, s egyéb törvényes Hadi Subsidiumokat is tenni a Nemes Vármegyék difficultályák, Commisariatusunk is meg nem szerezheti, holott hogy ha Hazánk Törvényeit considerállyuk is, nevezetesen pedig juxta Art. 17. Anni 1553. Art. 40. A. 1605. Art. item 7. Anni 1557. a naturalék administratiójával, vecturájával, de jure Regni az ottan megirt limitatio és modálitás szerint, s büntetés alatt tartoznának; sőt a midőn personális insurectió volna is, a Tiszteknek és Artillériábeli személyeknek intertentiojokrúl, s fizetésekrül ad mentem praecitator Artic. kellene provideálniok; de mind ezeknek elmulatásával is nem gondolván, csak a rész-pénznek contemptusa miatt, azon naturalékat, és vectúra alá kívántató szekereket, úgy kaszásokat s egyéb Hadi apparatushoz való requisitumokat Generalis Commisariatusunknak lehetet volna kész pénzen beszerzeni, annyival is a N. Vármegye tereh-viselesit kívántuk volna placidioribus mediis könnyebbitenünk. Kénytelenítettünk azért a praemittált Törvényes ratiókra és difficultásokra nézve Hadaink intertentiójárúl, s egyéb szükséges requisitumirul oly formán gondolkodnunk és provideálnunk, mivel már ennekelőtte való intimatióknk szerént is meg-érthette a N. Vármegye, hogy a minémü Portalis Hajdúkat és Soldosokat állit, azoknak intertentiojokrúl, köntösökrül és fizetésekrül ad mentem Art. 234. Anni 1597. item Art. 21 Anni 1522. sub poena ibidem denotata, magának kellessék provideálni. Azért is mind azokat Praesent. annectált, és a Nemes Vármegyére obveniált Commissariatusunk Specificatiója, úgy ezután is leendő Intimatiója szerint, oly fogyatkozás nélkül igyekezzen administrálni, és ebbeli

Törvényes, s az Haza szolgálattjához approportionáltatott intimatiókat effectusba venni kegyelmetek, hogy azoknak simpliciter el-mulatása vagy resten és későn való administratiója miatt a N. Vármegye Tisztei ellen ne kellessék kemény mediumok által, és nevezetesen sensu Art. 8^{1/2}. Anni 1507. és a Szécsényi Art. ereje szerént is; úgymint a közönséges végezéseknek, Statutumoknak magokat ellenében vetők ellen animadvertálnunk: másként pedig tudva lehet a N. Vármegyénél, hogy mind ezen szükségre administrálandó naturalékhoz kívántató Soó Altalunk fog ingyen administráltatni. Mind ezeket pedig el-hittük, valamint a N. Vármegye első tagjai szives igyekezetekkel törekednek effectuálni; úgy az alsób rendü Nemességnek és szegénynek is effectuatióját elméjekre és szivekre adván, abbeli egész Intentumunkat fogják valóságos effectusban venni. In reliquo Ptlis Dnanones Vras feliciter valere desider. Datum E. Vjvarini Ex Senatus Consilio. Die prima Mens. July A^o Milles^o Septingentes^o Sexto.

Earund. Dnanom Vrar.

Benevoli.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS OLASZ r. k.

VIII.

Rákóczy körlevele Hont megyéhez.

A vásárlások iránt tett intézkedései elhanyagolt gyakorlatát keményen a megye szívére köti.

Salutem el omnem prosperitatem. Az külső Országokból behozattatni kezdet portékák iránt Nemzetünk közönséges hasznára szolgáló kereskedésbeli Commericum Institutiójáról ennekelötte még Kis Tapolcsányból a Nemes Vármegyékre kiküldetett intimatoria Leveleink által jöllehet töb Nemes Vármegyék közöt kegyelmetenek is értéssére adtuk vala hogy a mennyire lehet azon kereskedés folyamattya Hazánk minden rendü lakossi teccések szentis reguláltathassék, az idegen Országbeli árukat, úgy ben az Hazában termet ingójokat illendő precumra szabván, azoknak limitatioit megküldette, egyszersmind pedig tettünk vala arrolis Intimatiot a Ns Vármegyének azon alkalmatossággal, hogy ezen kereskedésbeli Commercium progressussára, és az által az külső portékának s áruknak az Hazában való el bővítésére szükségesnek látván az marháknak Ország számára valo praeemptioját, Tekintetes Nagys Hellenbach János Bánya városi kamarákra praeficiált Administrator hívünk, úgymint az kereskedésbeli Compania Principalissa által Cancelláriánkról ki adatott Passusunk mellett szerte széllyel az Marháknak limitált áron való vásárlására kiküldetett, avagy küldendő Embereit, ezen közjóra szolgáló munkájokban, illendő assistentia által is elő segitlenék a N. Vármegye Tisztei: mindazáltal sok panaszok jöven naponként előnkben, általláttuk, és valóban tapasztal-

tallyuk is, hogy sokak azok közzül, a kik ily haszonra czélozó szándékunk secundálására, mind az Confoederatio által, mind pedig az mellett Tisztségbeli hivatallyok szeréntis kötelesek volnának hogy magok Privatumát illető nyerekedéseket oly szabadgyában, mint annak előtte teczések szerént nem üzhetik, nem hogy Passusinkal az Marhák vásárlására járó Embereit megnevezet Administrátorunknak ügyekeznének elősegíteni, annyival inkább a midön azoknak alkalmatosságival pro locorum, temporum et personarum exigentia, megkivántatnék szükséges assistentiájokat adhibeálni, sőt többire alattomban való dissvasiok által idegenitenék is az Föld népét, olytán Marhájoknak (mellyeknek tartására egyébiránt is szükségek nincsen) igasságosan szabott árok szerént való eladásától, hogy azért az illetén privata interessentiak, mellyek által végre kinek kinek nagy kárával ismertethető mértékben sufflumináltatni szokot, az mindeneknek magános javakra kiterjedő közönséges haszon, és emolumentum idejekorán tolláltathassanak, intimállyuk az Nemes Vármegyének, in gremio sui mindenütt szerte szélyel publicáltatván, adgya kinek kinek elméjére a Nemes Vármegye, minémü nagy hasznára terjed ezen Commercium progressussára kivántató marhák praeemptioja mind közönségesen az egész Hazának, s- mind in particulari az Haza lakossinak is, az midön az idegen Országokból béhozott gyakrabban dupla s tripla áronis megvenni szokot portékák elbővülvén, ki ki az mire szüksége lészen az Nemes Vármegyék által, limitált igasságos áron megveheti, e mellet pedig hadgya meg maga Tiszteinek, a kikis ekkoráig nem oly fervorral igyekeztenek közönséges Hazánk jóvát illető dolgokban, Parancsolatunk szerént eljárni, mint sem az mint

megkivántatott volna, hogy ennek utánna magok privatumának üzését félre tévén, az mint egyéb állapotokban is, úgy legközeleb ezen Marhák praeemtiojában emlitet Administrátorunk Embereit valakik által Passusunk mellett requiráltatni fognak, Tisztségbeli kötelelességek szerént elő segillyék. Sőt ha kiktől azon szándékokban megakadályoztatnának, azok ellen minden úton s modon is assistályanak, hogy többé afféle panaszok előnkben az Nemes Vármegye Tisztei restelkedése, avagy a közönséges hasznot illető dolgok folyamattját külömb féleképpen megakadályozó személyekhez valo conniventiajok miat ne jöjjenek. Másként per praesentes mind azoknak tudokra adgyuk, ha kik iránt ennek utánna panasz fog érne bennünket, az refractariusok ellen statuált Haza Törvényei legközeleb pedig az Szécsényi Gyűlésben condalt 5-dik Articulusban expressált modalitás szerént Vezérlő fejedelmi authoritásunkból exemplariter irroga*) minden kedvezésnélkül érdemlet büntetése. . . . Praetitulat Dnes Vras feliciter valere deside . . . in Castro Sente Die 10. Mensis July A^o 1706.

Praetillarum Dnaonum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

*) Ez s a következő két helyen szakadás miatt nem olvasható.

IX.

Rákóczy körlevele N.-Hont megyéhez.

A békemunkálatok miatt elnapolt egri törvényszéki ülésnek Kassára aug. 20-ikára áttételét tudatja a sa sérelmeseket arra meghívja.

Salutem, et Principalis gratiae nostrae propensionem. Friss emlékezetében lehet kglteknek, hogy az szécsényi hetedik Articulusban comprehendált meg sérült Feleknek, adandó satisfactiójokra, ez előtt ednéhány hetekkel, bizonyos Senatoria Deputatiót rendeltünk vala Eger várossában; intervenálván mindazonáltal a Békesség Tractája, Senator urak oldalunk mellé avocaltatásamiatt, azon Deputátiónak is félben kellett szakadnia; mostanság pedig, az Hadi operációk, és szükséges Házánk oltalma, emlétett dologtul személyünket impediálván, meghnevezett dolgoknak folytatására, Senatoria Deputatiót újabban pro 20 affuturi Mensis Augusti, et subsequentibus diebus Anni decurrentis, azon Szécsényi hetedik Articulus szerint Nemes Kassa Várossában rendeltünk. Kihez képest kgylknek kegyelmesen intimáltatik, meghirt Senatoria Deputátiónak Kassára föllől nevezett napon való, rendelését, és béállítását, maga Vármegyeiben mennél hamaráb publicálni elne mulassa, ólly declarációval hogy az megsérült praetendens felek, emlétett napon avagy subsequentibus diebus Kassán, vagy magok személlyekben, avagy Levelek által compareálván, mind az Interessatus Contraparsokat, ugy az praetendált Jószágot, meghnevezett Senatoria Deputatióknak, genuine detegályák, hogy így az emlétett praetendens

Felek, Interessans contra Parsai. pro certis et diversis Terminis (mivel edgysmind való Concursussok alkalmatlanságot szerezne, meghnevezett Deputátióknak) Certificálván Compáreállhassanak, és emlétett Deputátióink is, az dologban hathatóssan procedálhasson. Datum ex Castris Nostris ad Érsek-Újvár positis. Ex Senatus Consilio. Die Vigesima Tertia July Anno 1706.

Praetlatar Dnaum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

X.

Rákóczy levele N. Hont megyéhez.

A megyének szállításokkal túlterheltetés miatt tett panaszát a Comissariatatus elébe utasítja.

Salutem et omnem prosperitatem. A nemes Vármegye Levélét vévén, értyük Táborunkon lévő Szekereik iránt való aggravaltatások repraesentatioját. Jollehet ugyan oly feles számú szekereknek (melyeket az N. Várgye praestált volna) Táborunkon való léte nem constál előttünk, mindaz által, mivel az illetén állapotok az Commissariatatusra bizattatak, ottan repraesentálya gravamenit az N. Vrgye. lészen a mennyiben progravatásoknak ismértetik, Consolatioia, Hasonlóképen noha N. Bars Várgye által az condescensióknak alkalmas-

ságával practicalt disordojának ezentul illendöképen leendő meg orvoslása iránt is a N. Várgyének praeliminarie a fen meg irtt Commissariatussághoz kellenék recurrálni, mind az által meg fog irattatni az N. Vrgyék annak rendi s módgya szerint observálván az egymás között a féle vecturák permutatioja iránt valo jó Correspondentiát, ezentul okot ne adgyanak sem az szomszéd Vármegyék panaszolkodására sem penig magok marháinak s Szekereinak, más Várgyékben hasonlóképpen következhető fel nem váltására. Caeter. Praetitulatas D. Vras feliciter valere desider. Datum in-Castris Nris ad E. Uivar positis 29 July 1706.

Praelatarum Dnanonum Vestrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XI.

Rákóczy Ferencz körlevele Honth megyéhez.

Elésorolja a béke meg nem köthetésének okait s fegyverre szólitjaa nemzetet.

Nos Franciscus Dei Gratia Princeps Rákóczi, ita-
autem Regni Hungariae pro Liberatate Confoederato-
rum Dux etc. Inclytis Regni Hungariae Confoederatis
Statibus etc. Ordinibus, ac alijs quibusvis cujuscun-
que Status, gradus, honoris, dignitatis etc. Officij ho-

minibus in fidelitate Confoederationis constitutis salutem, etc. omnem et justorum Armorum progressu foelicitatem. Senki sincs, valaki vagy édes Eleinek az el-múlt dolgokrul lett beszédeit emliti, vagy az Cronikákbéli irásokban józanon bé-tekint, a ki világosan ne látná s tapasztalva ne tudná, a kevély kegyetlenséggel maga uralkodását öregbiteni szándékozó

. . . . Háznak mindenkori hiti meg-szegését, és Nemzetünkkel kötött akár mely rendbéli végezésinek tökéletlenségét; és noha illyen hitetlensége már eleve minnyájunk szeme előtt forogván, ugyan az ellen fogtunk vala-is az állandó jónak meg-nyerésére Isten által fegyvert, sőt leg-közelebb a mostani Hadakozásnak fen forgásával-is, azt sok izben tapasztaltuk, mindazáltal el-terjedve lévén az egész hazában a bécsi Udvarnak Hazánk minden meg-bántódot szabadságít meg-adni kívánó kész hajlandósága, és az Békességnek teli torokkal kiáltott meg-adattásából származott reménség mindeneknek szivekben közönségesen behatván, reá mentünk vala a Széchényi végezésnek erejével ama próbakönek meg-visgálására, mely nem csak mind a két résznek a Békességre szándékozó tökéletességét az egész világ előtt ki nyilatkoztatná, hanem egyszersmind annak felette a sok Keresztyén Vért kiontó hadakozásnak véget vetvén, Hazánknek jajos sorsát a szív szakadva várt állandó békességnek rév partjára juttatná, a mint-is e végre igaz fegyverkezésünknek nem kevés kárával frigyét kötvén, noha mingyárt akkor-is az időnek rövidségét látván, igaz hajlandóságunknak nagyobb bizonyosságára oly alkalmatosságot sürgetve kívántunk nyujtani, a mely az elkezdentő Tractának ki-munkálódására mind elégséges lenne, mind penig a Békességnek meg-csalhatatlan

jelét mutatná, mindazáltal szokott csalárdsága szerént a Békességnek jó reménysége alatt annyira édesítette a szép szín alatt merigyet forraló Udvar elménket, hogy a Nagy-Szombati Tractán a Deputált Commissárius Követ Urak meg jelenven bé-is adták vala a Mediator Követ Urak által a Nemes Confoederált Statuok törvényes kívánságinak helyes Punctumit, várván közönséges szívbeli óhajtással a gyakori ajánlásokkal ki-hiresített Szabadságink helyre állításáruł tött ígéreteknek érni kezdett kedves gyümölcseit. De valamint eleintén, ugy újjonnan itt-is meg-ismértette változhatatlan természetinek álhatatlanságát és alatomban boszúállását forraló szivének édes Nemzetünk ellen lángadozó tüzét, mert noha jól tudván sokszor adott hitinek meg-jádzótatását, mingyárt eleitül fogva pro pra elim in ari töttük vala azt fel, hogy minek előtte a Békességnek munkájához fognánk, adódnék Hazánk-nak a végezendő dolgoknak állandó meg-maradására oly Istáp, kit a külső fölséges Királyoknak s hatalmas Respublikák-nak kezessége, avagy G v a r a n t i á j a, mind fel-állatná, mind jövendőre meg erősitené, mind-azáltal tartván attúl, hogy az olyatén Hatalmasságoknak reánk vigyázó oltalmazó szemeit meg nem csalhatván, el-végezett bosszú állását jövendőben-is ki nem önt-hetné. azt csak azért-is a Tractának végére kívánta vetni a álnok Udvar, hogy mind a Projectált hatalmasságoknak (kiktől másként el kívánna ugrani.) kezességét család szín alatt el-hárithassa. mind penig a dolgoknak végén, ezeket rontó Practikáiával falban rughassa, jól tudván hogy e nélkül oly haszontalan minden más Punctumoknak részünkrül való el-igazít-ása, mintha Békességünknek minden órán le-omló fundamentumát fővényen épitenénk. Kiadattyuk csak

hamar nyomtatásban az egész folyt Tractának valóságos Seriessét, és az Háznak Punctuminkra tött Törvénytelen és ravasz Replicáját, s abból állallátható mirigyos szándékát kinekkinek szeme eleiben terjesztyük. Tapasztalhattya onnan a Sopronyi és Posonyi utolsó Diaeta-béli erőszakos, és vérrel buzgó Articulusoknak justificatioját: észreveheti dicső András Király meg-csonkittatott Privilegiumi helyrellítésának csalárdul való elhalgatását, meg tekintheti az idegen Német Nemzetnek Törvényeink ellen tovább-is benn az Országban fejünkön ülni kívánó eltökéllett szándékát; fájlalhattya a Király mellett mindenkor lenni szokott Magyar Tanácsnak számkivetését, s ugy a recepta Religióknak az Sopronyi s Posonyi Gyűlés szerént való teméntelen meghatározását*); vizsgálhattya Erdély Országának meg nem halgatását, és örökös Jobbágyság alá való vetésének keserves sorsát; egybenfoglalhattya az egész több Punctumokra lött választételnek igasságtalanságát; kitanulhattya azoknak csak azért-is közönségessen az Ország jövő gyűlésére való halasztását, hogy fegyverünket letétetvén, és az által hálójában keritvén, hol igiretekkel szokása szerént sokakat magához hódícon, hol fenyegetésével felött szándékának erőszakossan consentiáltasson, a' kire, és a' Tracta egész seriessének, meg fontolására a' midön a' Nmes Haza öszveszövetkezett Statusit, és Rendcit, s' annak minden rendbéli lakosit re legálljuk, nemkülönben egyszersmind Vezérlő Fejedelemségünkbeli Authoritásunk, s hivatalbéli gondviselő Tisztünk szerént tudokra adgyuk, hogy kitanulván és világossan észrevévén kevély Ellensé-

*) megszorítását.

günknek régen röllunk magában elvégezett Istentelen szándékát, vegyék elméjekre, vagy csak az ekkoráig lött negatíóknek mivoltából-is édesítő álnokságokkal tellyes igyekezetit, a midön látná megerötlenedett hadainak a' nyugovás által lett megépülését, megkoplaltatott Várbéli Praesidiumnak felelevenedését, és ne talántán másunnan-is jöhető segítségének reménségét, elszakasztá a' Frigybéli üdönek kötelét, és az által noha az extensiónak elmulthatatlan szükséges voltát mindenképpen megmutattuk és sürgettük, a' tovább való Tracta continuatioját minden igaz ok nélkül abbahagyá. Kihez képest minthogy a' Mediationál-is tudva vagyon kihiresitendő minden dolgainkban való synceritásunk, és az egész Keresztyén világ-is isméri, s javallya Isten által felvett fegyverkezésünknek igaz ügyét: buzdúllyonfel kinek kinek hazáját igazán szerető Magyar vére, a' boszszú állást kereső kevély ellenségnek boszszúállására, és a' ki most-is az Eperjesi irtóztató Mészárszéknek példájára, Nemes Véréünket ontani, s' testünket konczolni, Jószágunkat kótya-vetyére hocsátani, és azt egész Nemzetestül kiirtani igyekezik, fordittsuk annak nyakára igaz ügyünk mellett Isten által kivont szablyánknak boszszú-álló élit, és ki-ki mutassameg valóságos cselekedettel, hogy a' midön édes hazájának szabadságát szereti, annak kimunkálódását néző kevés alkalmatlanságát-is nem csak szivessen szenyvedi, hanem annak felette vérenek kiomlását-is nem kémelli, elhitetvén minden bizonnyal, hogy az igaz ügyet szerető Isten minden dolgainkat olly végre vezérli, a' melyért hálaadó szivel Magyar nyelvünk, dicsőségét örökké hirdesse. Datum ex Castris Nostris ad Érsek-

Ujvár positis Die 30. Mensis July, Anno Millesimo
Septingentesimo Sexto. XIII

F. RÁKÓCZY s. k.

PAULUS RÁDAY s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XII.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Salutem. et omnem prosperitatem. Mi okra való való nézve
interveniált légyen rupturája a Békesség Tractájának,
az includált Patensből bővebben informáltathatik a Ne-
mes Vármegje. Kihezképpest hogy annyival inkább
nyilvánvalóvá Világ eleibe tétetessék az. . . Ház-
nak csalárdsága, s veszedelmünkre czélozó fel tett
minden igyekezete, vévén a Nemes Vármegye ezen
Intimatiókat, az accludált Patensnek Tenorát intra
ambitum sui Comitatus, helységrül helységre publicál-
tassa, s patefaciáltassa. Coeterum praetittas Dnanes Vras
feliciter valere desideramus. Datum in Castris Nostris
ad E. Vjvarinum positis die 30 Mens. Julii. Anno 1706.

Praetittarum Dnanum

Vrarum ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

SIGISM. JANOKJ s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XIII.

**Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hontmegye
allspánjához.**

Az árcsökkenés, rézpénz forgalom és kóbor harczosok
be nem szállítása miatt keményen rendelkezik.

Generoso N. N. Inlyti Comitatus Nagy Honthensis Ordinario
Vice-Comiti, fideli Nobis dilecto.

Generose

Fidelis Nobis dilecte.

Salutem, et Principalis Gratiae nostrae propensionem. Em-
lékezhetik jól reá kegyelmed, hogy mind a lézengő
katonáknak persecutiójárúl, s mind a limitatiónak, és a
rézpénz circulatiójának observáltatásárúl, nem csak a
Nemes Vármegyének, hanem in privato kegyelmednek
is énnéhány*) rendbeli Levelünket megküldöttük; mind-
azonáltal oly közjóra czélozó intentumunknak semmi
foganattyát nem látván, kénytelenítettünk a Confoede-
rált Statusoktól adatott Vezérlő fejedelmi Authoritásunk
szerint, méltó animadversióra fakadnunk, s az által a
sok rendbeli inconvenientiákat az haza javával nem
gondoló, és a mint Magunkat elhitettük, az illyenek-
ben is magok privátumát a Connventiák által üző
Tisztek érdemes megbüntetésével megorvoslanunk.
Acclúdálván azért Kegyelmednek ezen Parancsolatunk-
ban a Szécsényi Gyűlésben condált ötödik Articulus
copialiter, serio parancsollyuk, oly szorgalmatos gon-
dot s vigyázást tartson mind a lézengők persecutiójára,
s mind a limitatio, és rézpénz circulatiója observatiójá-
ra, hogy ha többé Elönkben a Nemes Vármegyében

*) egy nehány.

való illetén dolgok megnem orvosoltatása iránt panasz
jö, Magunk, és oldalunk mellé rendelt Senatus eleiben
cítáltatván, mindazon Tisztekkel edgyütt, kiknek in-
cumbál, ezekre, és töb efféle haza javát illető álla-
potokra való vigyázás, méltó animadversiónknak irro-
gatiójában semmi kedvezés nem lészen, a mint már az
iránt parancsoltunk is a Fiscusnak, hogy a Nemes Vár-
megyék negligens Tiszteire szorgalmatosan vigyáztas-
son, és felölök bennünket tudósíttson. Coeterum Eund.
bene valere desider. In Castris Nris ad Strigonium
positis. Dje 29-a Augusti A^o 1706.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

Articulus Quintus.

Nagy fogyatkozás lévén gyakorta az ügy folytatásában a
Nemes Vármegyéknek, avagy azoknak Tiszteinek hol
negligentiájok, hol pedig engedetlenségek által; hogy
annyival is inkább job móddal, és nagyobb készséggel
mennyenek a Nemes Confoederatióinak dolgai véghez,
adatik a Mlgs Vezérlő Fejedelemnek, a mellette lévő
Senátorsággal edgyütt oly Authoritas, hogy az ollya-
nok ellen oly móddal praecedálhasson, a mint pro qua-
litate demeriti legjobbnak fogja itélni.

XIV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Megküldi a létre nem jöhetett béke iránt résziról feltett pontokat s tudatja a béke létre nemjöttének okait.

Salutem et omnem prosperitatem. Reflectávn Magunkat minapi Levelünkbeli irásunkra, mellyben megirtuk vala a Nemes Vármegyének hogy a békesség körül való Tractát, és Punctumokat, a midön kinyomtatattuk, fogjuk megküldeni a Nemes Vármegyének, im azért praesentibus annectálva kglmeteknek azon Punctumokat az Armistitium Punctumival együtt, nyomtatásban megküldöttük, melybül is által láthattya Kglmetek, minémü nyilvánvaló insinceritással kívánt Tractálni azon Bécsi Udvar, midön mi minden Törvényes szabadságink helyreállítását, és Gravamináinknak igasságos Complinatióját adurgealtuk vala; méltán azért az egész keresztyén Világ előtt excusatusoknak tartatunk, a mintezt a Felsőges Angliai Királynétul, és az Hatalmas Hollandiai Státusoktól, a békességnek kimunkálódására küldetett Mediatori igaz praetensioinknak elhallgatásában kiadván, mostis Törvénytelen Uralkodásának s Nemzetünk oppressiojának jeléül kimutatott Practikáit, és foga fejrét általlátván, magokis recognoscáltak. Coeterum Praetitt D. Vras felier valere desider. In Castr. Nris ad. Strigorium posit. 8. Sept. 1706.

Praetittar Dnaonum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Azoknak, kik a harczmezőre szállott honfiak marháit még a közlegelőben való részvétől is elzárják, kemény megfeddettetését elrendeli.

Salutem, et omnem prosperitatem. Sok panaszokból értyük, hogy a kik Hazájokhoz, és Nemzetekhez való szeretetektől viseltetvén, az Ellenség motusira nézve helyekből kimozdultak, és más Nemes Vármegyék, vagy helyek határra magokat az Ellenségnek földökről való távozásáig recipiálták, nem gondolván némellyek az illy változás alá vettetett sorsal, azoknak marháinak magok határriban, még a szabados járáson, s mezőn is szabad pascuatiot nem engednének, sőt egyéb állapotokban is Fele-Baráttýokhoz való kötelességeknek elkövetésére keveset gondolnának. Kihez képpest a N. Vármegyének serio intimálni akartuk, meggondolván a világi dolgoknak változás alá vettetett sorsát, in gremio sui lévő helyekben mindenütt publicáltassa, hogy az illy helyekből kimozdultaknak marhájok legeltetésére, a tilalom nélkül való helyeken, az hól egyébiránt maga Marháis legeltetnek, engedgyenek szabados Pascuatiot, azt hozván mind az egymáshoz való hazafiúságos szeretetbeli, s mind az öszveszövetkezésbeli kötelesség magával, másként tudtokra legyen mind azoknak, a kik keresztényi indulattyoktól arra nem inducáltatnak, minthogy ollyatén szeretetlenségek, és Nemzetünk ügye mellett igaz Hazafiúságokat megbizonyító véreinkhez való gyűlölséges magokviselése az Confoederatiót nyilván sértegeti, capitaliter is

fogunk az ollyak iránt animadvertalni. Coeter. Praettas
Dnannes Vras feliciter valere desider. Ex Castr. Nris
ad Strigionium positis die 12. Septembris A^o 1706.

Praetittar Dnaorum.

Vrarum ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XVI.

Rákóczy levele Honth megyéhez.

Fölkelést rendel táborába Hatvan alá.

Salutem, et omnem prosperitatem. Jóllehet minapiban a mi-
dön a Nemes Vármegye insurgálván, s magát Táborun-
kal egyszersmind conjungálni akarván, vette vala oly
orderünket a felső Ellenségnek motusira nézve, hogy
magunk*) is a felé, és ottan Subsistállyon; mivel pedig
azon ellenség a tájrul, az holl akkor operált, immár
eltávozott, a Nemes Vármegyének praeserio intimál-
juk, hogy mivel a Nemes Ország szolgálattya az ide
alá lévő ellenség ellen való operatiót szorossabban ki-
vánnya, minden idővontatás és halogatás nélkül men-
tül felesseb számmal kitelhetik, insurgállyon, és a fegy-
veres parasztságot is insurgáltatván, jó készüllettel
jőjjön Hatvanhoz, holott is Táborunkat fogja találni,
nem várakoztatván a lovasokat a gyalogság után, sem-

*) talán magunknak.

mit is, hanem tegyen oly Dispositiót, hogy azok is mentül hamaréb Táborunkon megjelenhessenek. Coeter. Praetis Dnaones Vestras feliciter valere desideramus. In Castris Nostris ad Possessionem Tófalu positis. Dje 6-a Mensis Nov. A^o 1706.

Praetitr. Dnaorum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.

GEORGIUS PONGRÁCZ s. k.

XVII.

Forgách Simonné szül. G. Eszterházi Agnes levele Nemes Honth megyéhez.

Fogságba tett férje pártolására szólítja a megyét.

Tekintetes Nemes Vármegye.

Keserves szívbeli fájdalommal jelentenny kénszerettőtem az Tekintetes Nemes Vármegyének, hogy Méltóságos fejedelem Kegyelmes Úrunk eö Nga, Úramat eö Kegyelmet magához hivatván, az midön eö Nga udvarlására szivessen igyekezet menny, eö Nga elejben nem bocsájtatván, vissza keletet térný kételenségbül szálására, és minyárást kemény arestomban tétetött. Micsoda okbül, és ki informatiójára nézve cselekette Kegyelmes Úrunk, nem tudhatom, mert az midön egy Fő Ispánt és Generalis Marsalchot az Ország szokása ellen, az kiért leg-

inkáb az Magyar Nemzet most is fegyverben vagyon, oly kemény arestomban teszik, mint az én Uramat is tölték, nagy okának kel lenny, holot eő kegyelme nem levén szökevény, mert mind jószága s mind háza népe az Országban vagyon, sött mindenekben e haza oltalmára éjeli s nappali sok törődését és fáradságát s költségét is nem szánta. Kihez képest nagy böcsülettel kérem, méltóztassék Uramnak eő kegyelmének igazságában pártját fogny. Melly abbelj gratiáját hálaadó szível meg igyekezem szolgálny.

Tekéntetes Nemes Vármegyének,

Böcsülettel szolgál

G. ESZTERHÁZY ÁGNES.

Csavarnak 28. novembris

1706.

1707.

I.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és kis Honth megyéhez.

Meghivja a megyét országgyűlésre Ónodra, május 1-ső napjára.

Salutem, et omnem prosperitatem. Szabad Uralkodásra vágyódó Ház által földretapodott Édes Hazánk Törvényes Szabadságát régen ohajtott Virágzó állapottyára igyekeztvén hoznunk; Jóllehet ezen Nemzet-séges Hadakozásunk idejétől fogva sok Éjjeli s Nappali fáradságink után leghfelsőbb szándékunk, és szives akaratumk a vala, miképpen lehetett volna ezen igazságos Ügyünknek jó megedgyezés által hasznos végét érünk, a mint hogy Nagy-Szombathi Békesség Tractatussa alkalmatosságával is, a vala feltött czélunk; de mivel a felfuvalkodott Nemzetnek szines és nem szives, sőt alatomban csalárd munkálkodási s naponkint nevedő Machinatiói miatt, semmi jó és állandó békességre nem mehettünk, az Senátus meghedgyezett akarattyából, szükségesnek itéltük, az Nemes Confoederált Statusoknak Generalis Conventust, ez mostanság

folyó 1707-dik Esztendőnek, következő Majus Havának első napjára (a ki szent Fülöp, Szent Jakab Napja lészen) Nemes Borsod Várgyében levő Ónod nevü mező Város tájékára rendelni, és publicáltatni akarván, az említett helyen az Nemes Confoederált Statusok eleiben terjesztenünk, mind az Békesség Tractatussa miképpen folyt, és miben maradott légyen, mind pediglen az Confoederatiónak tovább való hasznos folytatásárúl az megnevezett Statusokkal Consultálodnunk. Kihez képest Kglmeteknek praesentibus intimállyuk, hogy a meg irtt Napon és helyen, valaki igaz öszveszövetkezet Hazafiának tartja magát, édes Hazájának Szabadságát munkálódni kívánván. minden Egyházi, Világi, Uri és Nemesi rendek, személyek szerint, compareállyanak. Hogy pedig az egész Confoederatio Gyűlésnek ismértessék, és a Compareálandó Nemes Tagjai, az egész Vármegyét representálhassák, Nemes Vármegye Pecséttjével, és Zászlójával Compárealván, az Nemes Vármegye Tisztei is el ne maradgyanak. In reliquis Easdem ad vota foeliciter valere desideramus. Datum ex Senatus Consilio Rosnaviae Die 22-a Januarii A^o 1707.

Praetittar Dnaonum Vrar.

Ad officia parat

F. R Á K Ó C Z Y.

STEPHANUS SENNYEY s. k.

FRANCISCUS OLASZ s. k.

III
II.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy Hont megyéhez.

Jánoki Zsigmond Credentialisa.

Salutem, et omnem prosperitatem. Ezen Credentionális Leve-
lünket praesentáló, Senator Ur Jánoky Sigmund Hivün-
köt, eö kylmére bizott Hazánk javára czélyozó bizo-
nyos dolgoknak, kegyltek előtt Nevünkkel való repre-
sentálására, expediáltuk kegylmetek közé; Intimállyuk
azért kegylteknek, hogy áltata proponálandó dolgokat,
meghértvén, és szavainak hitelt adván, Hazafiuságá-
hoz, és ezen Nemzetséges igaz ügynek, előmozdétá-
sára föl gerjedett buzgóságához képpest, azokat effec-
tuálni igyekezzék. In reliquo Eosdem ad vota feliciter
valere desideramus. Datum Rosnaviae. Ex Senatus
Consilio. Die Prima February Anno Millmo, Septinges-
mo, Septimo.

Eorundem

Ad officia parat

F. RÁKÓCZY.

STEPHANNUS SENNYEI s. k.

FRANCISCUS OLASZ s. k

III.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy Hont megyéhez.

A bekövetkező tisztujításra nézve a megyének Jánoky Zsigmond tanácsnokával egyetértő működést javall.

Salutem et omnem prosperitatem. Erdélyországa dolgainak
rendben való vétele kedvéért, kevés időre való menete-
lünk szükséges lévén, gondollyuk hogy az alatt a
Nemes Vármegye Székének Restauratioja befogna kö-
vetkezni: hogy annakokáért sem az iránt lejendő re-
quisitiójának válasza után ne várakozzék, sem penigh
a végre expediálandó követtyét be ne fárasza; kíván-
tuk praesentibus intimálnunk kegylmeteknek, hogy
maga Székének restauratioját Tekint. Nemzetes Jánoky
Sigmund Senator és Udvary Cancellárius Uri hivünkre
bizván, eő kegylmével correspondententer legyen. Melly
végre egy bizonyos Terminust praefigálván, sui modo
et ordine az libera votatio is observáltatván, remény-
lyük olly Subjectumok fognak substituáltatni, a kik
mind a köz jónak elő mozdításában serények s mind
penigh a Nemes Vármegye dolgaiban maghok hivatal-
lyoknak hasznossan való elviselésére alkalmatosak
lesznek. Coetrum Praetittas Dnaones Vras ad vota sua
valere desideramus. Datum Rosnaviae die 3 Februarii
Anno 1707.

Praelatarum Dnanonum Vrar

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

IV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Az ónodi gyűlésnek május 16-kára elhalasztását tudatja

Salutem, et omnem prosperitatem. Nemes Magyar Hazánk Confoederalt Statusi Senatussának meghedgyezett akarrattyokból közönséges ügyünknek, illető dolgainknak folytatására, az N. Haza Státussinak rendeltük vala ugyan Generalis Conventusra. az következő Május Havának első napját, Nemes Borsod Vármegyében lévő, Ónod névű*) Mezőváros tájára; de mind azon által, látván az üdönek változásával. annyira való hátra maradását, az Tavasznak kinyílására. hogy kiváltképpen az fünek, és annyival inkább szénának szűk volta miatt, nem kevés alkalmatlanságot, és fogyatkozást köllene, az Statusoknak szenvednie: kire nézve idein arrúl kegyelmesen gondolkozván. azon Conventusnak Terminusát meghoszszaítván, rendeltük ugyan azon Május havának tizenhatodik napjára. előbbeni Intimatióinkban megirattott Nemes Borsod vármegyében lévő, Ónod nevű, városnak mezeire, hogy annyival alkalmatossabban Hazánk jóvára czélyozó] dolgainkat egyenlő értelemmel foltathassuk. Kegyelmetek azért, azon meghirtt napon. és helyen. előbbeni Intimatióinknak tenora szerint. mindenekben accomodálván magát, tartván is igaz öszveszövetkezett Hazafiainak magokat lenni, s édes Hazájának szabadságát velünk együtt munkálódni kívánván, személlye szerint compareálljon.

*) nevü.

Eosdem in reliquo bene valere desideramus. Datum in Oppido Maros-Vásárhely. Ex Senatu. Die 6-a Aprilis Anno 1707.

Praetlatarum Dnaorum Vrarum.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

V.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Rendelkezik a bélyeges és bélyegtelen polturák felől.

Salutem, et omnem prosperitatem. Jöllehet minden Nemes Vármegyének, ez elmúlt Generalis Conventusunkra, expediált Tagjai, ki ki maga Vármegyéjébe, itten condált Articulusoknak egész Seriesit megvitték, és annak szokása szerint emlitet Articulusok kinyomtattván, communicáltatni fognak authentice Vármegyénként: hogy mindazonáltal, sok abususokat, és értetlenségektül származott fogyatkozásokat, s illetlenségeket okozható rézpénznek folása, tovább ne nemezzon *) ez Országban; mit végeztünk légyen egészen Confoederatio fél az aránt, ex genuina eatenus Conditorum Septimi, Octavi, et Noni Articulorum, praesentibus acclusa copia megjrta **) kegyelmetek. Mellyet a végre

*) akadozzék.

**) érti.

accelerálni kívántunk, hogy kegymeteketis, in gremio Comitatus sui, per omnes Processus, minden üdözés nélkül, olly magyarázattal publicáltassa, hogy noha Gyöelésünkben lévő kegymetek tagjai bövségessen informatusok, de minden rendbéli, és kiváltképpen közrenden való Lakosokis informáltassanak, s értsék, hogy az béllegeztendü *) négy polturásokon által **) béllegetlen, hasonló réz Monetának semmi praejudiciuma, s aláb való valora, annyival inkább megvetése, nem következhetik, hanem az béllegetlen szintén oly beces leszzen, s úgy fogh négy polturába járni, valamint az béllegeztetett, mind addigh, valameddigh azon billegetlen pénz, vagy Collecták által, Ország Cassájában jöven, rézzé nem olvasztatik, vagy magátúl, sok felé való szakadása miatt, el nem fogy. És így mind béllegettet, mind béllegetlen négy polturások között semmi egyéb külömbség h nem lészen, hanem hagy mind az két rendbéli mindent valami lehet; — az adósságokat pedigh megh fizetni, és jószágokat váltani, az Articulosoknak értelme szerint csak az béllegeseken szabados. Ezeket azért, kegymetek in gremio sui, nemcsak publicálni, de ex integro observálni, és másokalis per omnia media observáltatni tartozzék, s el se mulassa. Coeterum Eosdem feliciter valere desideramus. Datum ex Senatus Consilio in Castris Nostris ad Onod positis die 1-a Mensis Julii Anno 1707.

Praetltarum Dnaonum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

*) bélyegzettő.

**) miatt.

VI.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont megye Al-Ispányához.

A katonáknak ezredeikhez berendelését parancsolja.

Generose fidelis

Nobis dilecte!

Salutem, et Principalis gratiae Nostrae propensionem. Mostanában lött distractiója alatt Mltságos Fő Generalis Uri kedves Atyánkfjának, sokan mind Lovas, s mind Gyalog Ezerekbül eloszolván, Fő Hadi Tiszteink által előttünk repraesentáltatott, hogy a Nemes Vármegyék Tisztei, azoknak ezerekre való visszahajtásában felettébb remissusok volnának. Kihez képest kegyelmednek serio parancsollyuk, mindenütt a Nemes Vármegyében lévő Armások és föld népe által az olly szökevény vagy otthon találtató katonaságot és hajduságot felkerestetvén, compelláltassa magok ezerekre való visszamenetelre; külömben maga és Főbb Tisztei a Nemes Vármegyéknek fognak, ha mi abban el mulik, szoros számadásra attráháltatni. Coeterum Eundem bene valere desider. Datum in oppido Terebes dje 24. Aug. A^o 1707.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VII.

**Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont
megyéhez. *)**

Az ónodigyülés végzéseit közzététel végett megküldi.
Satutem, et omnem prosperitatem. Mind a jó rendet, Vezérlő
fejedelmi Hivatalunk szerint, akarván observáltatnunk,
mind pedig hogy kiki az ország lakossi kezöl Hazánk
Törvényeit tudgya, mind az Törvényes Processus-
sokban, mind penig az közigazság folyamattyában, és
az Nemzetünk javára el rendelt Concursusok modáli-
tásiban, miként kelletik magát dirigálni, és accomo-
dálni, az mostanában elmált Ónodi országos Gyülés
alkalmatosságával condált Articulusokat ki nyomtatatt-
ván, és mind subscriptionk s mind pecséttünk által
authenticálván, szerteszélel az országban elküldözni
ítéltük szükségesnek, az mint a végre kegyelmeteknek
is his annexis transmittáltuk: Intimállyuk annak okáért,
hogy mentül hamarébb celebrálandó Gyülésén azokat
publicáltattván úgy tarcsa, és in gremio mindenekkel,
úgy observáltatassa, mint egyéb approbált, és régi
usus által divattyában lévő egyéb Haza Törvényeit.
Coeterum Eosdem feliciter valere desideram. Datum in
Oppido Terebes 28. Augusti Anno 1707.

Praetiarum Dnanum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY r. k.

*) Ezen leirat mellett az Ónodi Gyülés Articulusai nyomtatásban megküldettek.

IV

VIII.

Gróf Eszterházy Antal levele Nagy Hont megyéhez.

Tudatja a megyével sergének a Vág mellékére, Rabutin ellen felvonulását s kívánja, hogy serge élelmezéséről jó eleve gondoskodjanak.

Salutem et Servitior meor. pramam Commendationem: Nem kitlem Rabutin ujahban maga melli vett Corpussa Erdély felé készülő szándékának közhirrel spargált indulása már a Nemes Vármegyében is közönségesse nem tététdött volna, ki a Dunántúl felé lenyomulván, annak előtte történt fölgyüvetelébül meg szokott Természetihez képest fölfuvalkodó képpen magának vendicált nagy bizodalmábül, hasonló indulattal kívánta vala, szabad akarattya szerint a Nemes Országot körösztül általgázolni, a mint hogy eltökélet szándékkal kezdte vala is előbbi uttyát continuálnyi, de mihelyen nem csak értésére eset volna Corpusommal e felé let nyomulásom és Mlgos Gralis Károly Sándor ur Corpussával valóságos megedgyezésem; seött mindgyárt Pestrül kezdet indulásátul fogva általunk nem kevés karával csapdoztatott, el annyira, hogy Kecskemét felé nem biztathatván maga kezdet bátorságos Marshának szerencsésen remélhető kormányozását, a Duna mellett mentül nagyob szorossokra vette utazását, melly úttyában mindazáltal annyira kívántuk infestálni és ottan ottan való alkalmatlanságot azon Ellenségnek szaporittani, kivel mind Hadainknak nem megvető *) nyereségek az Ellenség nagy karával reménység kívül ekkoráig szaporo-

*) Vetendő helyett.

dott, s- mind peng repraessált s- ingyen Gondolattján is kívül általunk meggátlat Sik mezőségre indult uttyának visszafolásával, azon Ellenség már nyert dolognak magában kevélen praesumált s- azomban megcsügedet reménységével annyira consternáltatott (mint a fogot rabok és desertéreknek is gyakor relatiójokból confirmáltatik, hogy már nem más, hanem Péter Váradgya felé a Duna szövevényes szorossain declinálván, czélozni kéntelenitessék; de ámbár szintén illy csavargás formán változtattais uttyát, mindazáltal feles Hadainknak mostan is éjeli nappali körülötte való szüntelen való Sörénsége, annyira bádgyoztván, fogyattya azon Ellenséget, hogy tapasztalható kára nélkül föltett s- mindeneket próbáló csalárd practicája szerint, czélyát hiszszük Isten nem assequallhattya, készen várván már másutt is ellene. szép csoportal el rendelt számos Hadaink; és minthogy magamnak személyem szerint fölséges fejedelem Kegyelmes Urunktúl még 28. Aug. engedelmes alázatossággal vett Orderem s- parancsolatom mellet most mellém érkezet s- Corpusommal edgyüt fris, s- feles mintegy 15. Ezer számra szaporodot Hadadal ismét ujabban, a Vág mellékin szükséges hadi operatiok hasznos folytatására kívántatik utamot siettetnem, A Tettes Nemes Vármegyének praesentibus tempeitive értésére akartam adnom, hogy tartozó kötelességéhez képest midön effelé ezen megirt feles hadakkal érkez-ném, halland*), a maga Gremiumiban Comissariusit és Commembrumit Corpusum eleiben debito modo exmit-tálván, tégyen de necessariis kiváltképpen subsistentiája iránt kívántató provisio dolgából olly elégséges dispositiokat, mellyek meglévén, tanult disciplinájába az

*) talán haladéktalanul.

Had mentül jobban conserváltathassék, assecurálván a
Tettes Nemes Vármegyét in tali Casu semmi alkalmat-
lanságát transitusomnak nem fogja experiálni, holot
penig, ha az eddig is observált rendütlén dispositiok al-
kalmatlanságával fogyatkozása szármoznék s per con-
sequens a Had excessusokra fakadni kéntelenítették,
kirem a Tettes Nemes Vármegyét ne az Én Gondatlan-
ságomnak, hanem a maga Süketségének imputállya,
remélvén mindazon által csendes könnyebségének oká-
ért a Szegénységnek is megkémellésére nézve mentül
jobb rendöléseket kell tenni, olly kész reflexióval lévén
instituélandó dispositióiban Mlgos Gralis Károly Sándor
ur jövetele iránt is a Tettes Nemes Vármegye, hogy a
midön Intimatioját eő kegyelmének fogja venni, hasonló
provisióval oda is succurrálhasson, kiis most csak igen
hamar fris, feles, jó Haddal ad conjunctionem utánam
fog sietni, úgy hogy mihelyen megedgyezésünk lehet,
Isten kegyelmessége által minden tartózkodás nélkül
azon Vág mellékin ekkoráig mulatozó Ellenséggel aperto
Marte megverekedhessünk, melly alkalmatosságnak jó
szerencsével gyümölcsöző elérésére Nemes Hazánk
ohajtott tökéletes consolatiojára, hogy Isten segéllyen
bennünket minnyájon kívánnyuk. Coeter Praetltas Do-
minationes Vras dju salvas ex incolumes valere desi-
derans permaneo.

Earund. Dnaorum Vrar.

Servus et Amicus ad obseq. paratsim.

Datum ex Castr. ad Tura posit.

dje 2. Septemb. Anno 1707.

COMES ANTONIUS ESZTERHÁZY.

IX.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont vármegyéhez.

Rendeli, hogy azon végzés, miszerint a sereg élelmezésében a nemesség is arányosan részesüljön, kihirdetessék.

Salutem, et omnem prosperitatem. Némelly Dicator hiveink repraesentatiojából valóban nem várt kimenetellel értettük, hogy noha az Onodi Gyűlés alkalmatosságával deputált Dicatorok exmissiója előtt közönséghes szép Atyafisághos megegyezésünkben concludáltatott vala, hogy (ki ki az nemes Státusok közül fájdalmas szível érzvén az előbbeni időkben feltettéb való terheltetésekkel megnyomorétatott szegénységnek sorsát) mivel az közönséghes jóra való Concursus, legh nagyob mértékben az nemességnek hasznára és szabadságának Conservatiojára czélozna, és jövendőben is Isten Bennünkett ezen ügynek folyamattján holdogúl általvévén, az szabadságnak édességhes Gyümölcse, az nemessi Rendben lévőknek tulajdona lenne, az személybéli Dication kívül mindennemű Facultási dicáltattván, azoknak száma szerint az elalélt szegénységnek alleviatiojára nézve is, supportálná az kívántató subsidiumott; mindazonáltal némelly Nemes Vármegyék Tagjai, kik az előbbeni időkben magokat minden féle Contributioktól elvonni és kémélleni megszokván, mostis csak a szegény

Paraszságh nyakában, égben kiáltó véteknek nem tartván az nyomorulttagnak meg nyomoréttatását kívánják vetni, Eleinten mindgyárt az Onodi Gyűlés elmulásával kiadott Intimationkat, vagy egész értelemmel nem publicáltatták, vagj hogj az egész terhett azon szegénység nyakában hajcsák, könyörületességre indult Intentumunk, és közönséges végezésünk ellen való értelemmel magyarázták. Szükségesnek láttuk azért ezen Interpretatióra Intimationkat szerteszéllal megküldenünk, és világossan declarálnunk végezésünknek Sommajátt, hogy tudniaillik az nyári havakra kenyér, hús, s egyéb naturalékbéli subsidiarium Quantumban az Nemessi Rendek is (kiknek magok hasznára való Concursust senki nemessi szabadság ellen való Praejudiciumnak nem tarthattya) a Paraszsághall Dicajok mivolta szerint edgyütt tartoznak concurrálni, elégnek tartván azt, hogj ezen kívül is a Szekerezést és egyéb Téli Quartély tartást egyedül az Paraszság foghja supportálni. Igy értvén tehát megvilágosétattot akaratunkat, kegyelmetekis ehhez szabja magát. Caeterum Easdem feliciter valere desider. Datum in Oppido Terebes die 15. Septembris Anno 1707.

Praettarum Dnanum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

X.

Rákóczy Ferencz levele Honth megyéhez.

Rendeli, hogy az egyháziak, ha fizetéseiken kívül mel-
lékjövedelmeik nincsenek, a kiszabott pénzbeli segé-
lyen kívül egyébbel ne terheltessenek.

Salutem, et omnem prosperitatem. Minekutánna mostani
Onodi Gyűlés alkalmatosságával deputált Dicator Hi-
veink, az Nemes Vármegyékben peragalandó Dica-
tiókra ki küldettek volna, mind az három Religion lévő
Egyházi személyek Elöttünk tett panaszibúl essett érté-
sünkre, hogy mind személyek, mind hivatalyok után
járni szokot Proventusok, indiscriminatim Dicáztattván,
az két Milliónak mostani Repartitíójában lett modella
szerint, nem csak az pinzbéli subsidiaria Contributiora
(a mellyet az Haza közönséges Javához való széves
Inclinatiojokhoz képpest nem is sajnállannak) hanem
egyszersmind mindenféle naturálék Hus, Buza, Ga-
bona, és egyéb eflélék, úgy más terhek supportatiojárais
kinszeretetnének; Minthogy sem magunknak, sem
az öszveszövetkezett Statusoknak nem ez volt Inten-
tuma, az N. Vrgyékhez kívántuk ezen Interpretatoria
Levelünket szerteszéllal kiküldenünk, s egyszersmind
generice declarálnunk; hogy mivel az Egyházi Rendek
az Isten Ecclesiajában való hivatalyokra nézve, szemé-
lyekben Nemeseknek tartattnak, annyiban mint más
nemessi rendő Lakossi az Hazának, olly szabadságnak
részessi, s consequenter (a mint errül a Dicatorok In-
structioja hatodik punctumában emlékezett vagjon;)

nemis dicázthatnak; De egjébarántis az olly Egyházi rendek, a kiknek az magok hitén, vagj vallásán lévő Auditoroktól jární szokott proventusokon kívül, egjéb hasznok, és procreatiojok avagj oeconomiájok nem volna, hogj a Naturálék supportatiojával való terhett visellyék, helyesnek sem láttjuk. Ahoz képpest kgylteknék szükségesenek itéltük tudtára adni, egyszersmind vezérlő fejedelmi Authoritásunkból intimálni, hogj az ollj Parochusokat, és Helvetica, avagj Augnstana Confession lévő Praedicatorokat, a kik csuppán csak az halgatoktól provenialó Jövedelemből élnek, semminémű naturalék-béli Contributiokra ne concuráltassa, elég lévén az, ha a Pínbéli Impositiot proportionate praestályák; mindazonáltal a' melly Pap az Egjházi szolgálattya után halgatoitól adatatni szokott Jövedelmen kívül, akar szölöben, akar egjéb majorság üzésében magának hasznot prosperál és Oeconomisál, attúl tartozik az Dicák szerint obveniált Naturalékatis valamint az Nemessi rend megadni. Coeterum Easd feliciter valere desider. Datum in Castro Nostro S. Patak 25 Sept. A^o 1707.

Praetittar. Dnanum Vestrarum.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XI.

Gr. Bercsényi Miklós levele N. Hont megyéhez.

A nemes ifjakat Rákóczy fejedelem táborkarához szolgálatra hívja.

Salutem, et Servitior. meor. parat. commen. Az Nemes Várgyék Insurrectióia alkalmatosságával, N. Várgyék tagjai közöt sok érdemes szömélyek, és Haza szolgálattyára applicativus iffiak találkoznak, kik azon okbul, hogy minnyáian capacitásokhoz képest Tisztségekre nem accomodáltathatnak, közkatonák pedig nem lehetnek, Házoknál maradván subtráhállják magokat az szolgálattúl: Hogy azért afféle érdemesek pro ratione Status Tisztségekre, és hazánk szolgálattyára applicáltathassanak, az Nemes iffiak pedigh experienciát vévén az Hadi, ugy más egyéb előmeneteleket segéti állapotokban, kinek kinek magha alkalmaztatásához képest promotióia lehessen, más külső Potentiák példájára, tecczet fölséges fejedelemnek olly kegyes reflexioval lenni, hogy az ollyatén mind Uri, feő s Nemesi Renden lévő szömélyek, és iffiak, a kik édes Hazánk s Nemzetünk réghi dücsöséggel tündöklő szabadságát igaz szivel ohajtyák, s azt magok szolgálattyokkal elő mozditani, és segiteni kívánnyák, Edgy társaságban gyülekezvén, az General Stóóbnál continuuskodgyanak, olly értelemmel, hogy azoknak semmi hivatallyok nem léssen, hanem azon General Stóób mellett való létek-

kel az Hadakozásnak rendihez applicatiojok által szokván, és annak meghtartásában habitust vévén, onnét secundum capacitatem cujuslibet, foghnak accommodáltatni, mind az vacans Tisztségekre, ugy más egyéb Haza szolgálattýára is. Ezen eő fölséghe Intentiojának secundálására azért kivántam a Teként. N. Vármegynek praesentibus értésére adnom, valakik a N. Várgye tagjai közül mind Uri, feő, és Nemesi renden lévő szömélyek, kik ennek elötte is Hadi dolgokban forgottak, ugy az iffiak, kiknek az Ház kegyetlen Uralkodásának ideje alatt abbéli experientia ra valo alkalmatosságok tellyességgel praeccludátot, találkoznak, oly készülettel valamint kinck teczik, és sorához illik, a General Stóóbhoz jüjenek, bizonyossak legyenek, valamennyi szöméllyel és lóval ki leszen, annyi portióra mind fizetése, s ruházattya az Ország Cassáiból adatik ki ugy Téli, Nyári intertentióra lészen és ki fogh iárni; a minthogy most a véghre rendeltet a Gral Stóób mellett N. Vitézlő Györy Nagy János Colonéllus Ur, valakik eő kegyelnél fogják magokat insinuálni, assentatioiához képest kinekkinek, Subsistentiájárúl téssen a T. N. Commissariatusságh cum designatione Quarteri dispositiot. Caeter servet Deus praetitulatas Dnaones Vras Salvas etc. incolumes Diutissim Losoncz die 1 Men. decembr. 1707.

Praetitulat. Dum Vrarum

Ad Serviend. parat.

C. N. BERCSÉNYI.

XII.

Rákóczy fejedelem levele N.-Hont megyéhez.

A kassai összejövetel által kivetett két milliónak a megyére eső arányát tudatja, hogy mielőbb intézkedjék a behajtásról.

Salutem et omnem prosperitatem. Midőn édes Hazánk dolgai boldogulásának uttyát s módgyait éjjel nappal fáradozó elménkben hánnánk vetnénk, eteitül fogva, az volt egyedül minden czélunk, hogy ily terhes, és hanemha Islen látható szent segedelmével gyarapitatnánk éppen erőnk föllött való munkánkban, mind ez régtül fogva édes Eleinktül sok szivbéli fohászkodásokkal, s könyvező szemekkel várt, és már az mi időnkben, magát, Ellenségünk mérgekben való megfakadásokra, örvöndetes idejét, szivünk gyönyörűségével elérhetnénk, s mind pedig arra Benünket segéző Eszközöknek követségében az idegen Nemzet Javaink s vérünk kegyetlen Szopása alatt elalélt édes Hazánk minden rendü Lakossi könyebitessenek. Ezen végre az N. Vármegyékkel eleintén közlött, annakutánna mind in privato azok által, mind penig már az két országos Gyülésben approbált réz pénz divattyában való Cursussát meg indítottuk vala, mely által mennyire mozdétottuk az Haza igaz Ügye hajójának kormányát ez zürzavaros háborus-

ságnak Tengerében, nyilván vagy on mindenek előtt, mert ámbár néha néha az ostromló szelek szintén el meréttetésére fölltornyoztatták is az verdeklő habokat, mindáltal *) ennek segítsége által mind azokat felül mulván, reménségünknek csendes révpartyához hajó törés nélkül eöväzkélve vezéreltettünk,**) de valóban nem várt akadályok gátlák meg annak folyamattját, mert azon réz pénzek böcsi egészen Contemptusba menván, Ellenségünk már tellyes szivel eltökéllette vala magában, hogy annak semmissé télelével minden segedelmekre tartozó eöszközeinktül meg üresülvén, Hadakozásunknak ina szakad, és Igáját rajtunk meg nyéthattya, kit mi is a jó Isten igazgatásábúl idején praevidualván, és még az Onodi Gyülés allatt az Confoederált Nemes Státusokkal az jövendökbéli Subsidiumról tanácskozáván, el végeztük közönséges akarattal, hogy ki ki az mint Isten tehetségett adott, az szerént concurrállyon az Nemzetséges Ügy elősegélésére, és már többire elérő félyben lévő boldogulásunknak megnyerésére és örökösítésére; az mint ahoz képpest rendeltetvén és denomináltattván Dicatorok, mindennüvé szerte széellel ki küldettek vala, az kiknek munkájok rendben vitelére, és közönségessen az Haza Dicáinak eligazétására, vezérlő fejedelmi Authoritásunkbúl pro die quinta Currentis Mensis decembris ide Kassa várossában convocáltattván az Senator Urakatt, és N. Vármegyék Deputatusit, Isten segedelmébül mindazon utakat s módokat az Dicáknak proportioja szerént egyező értelemmel fölltaláltuk, az mellyeknek a Nemzetséges igaz Ügy promotióját, az Haza Lakossinak az jó rendes tartás által megkönyöbülést vévő Concursussával követhettyük. Subdividálván

*) mindazonáltal.

***) evezkélve, eviczkélve.

annakokáért a Dicakott, Nemes Vármegye Uri, Egyházi, Világi, Feő, s Nemessi Rendeire obveniált N° 7975. az Uri feő és Nemessi Vitézlő Rendeikkel edgyütt, az Parasztságbul áló fegyver viselőkis oda értettvén, az segény községre pedig 36192. Az mellyek in concreto szemláltattván tesznek az N. Vármegye Dicai in toto N° 44167¹/₂ Az mellyeknek proportioja szerint, az Haza szükségeire repartiált két millo necessariumokra az Uri Feő s Nemessi Rendeekre magokra tiz pénznek auctiojával Hazájokhoz való szeretettekbul velünk edgyütt foll válaltanak. Tizenkét hóra obtingal fl. 88335. A nyári havakra Kassai köből Buza 11041¹/₄ Kassai köből Abrak 11041¹/₄ Hus, Bánya várossi font 353340. Intimálljuk annakokáért az N. Vármegyének ezen dispositióhoz tartván magát, a Haza Javára tartozó repartiált Pénz és victuálékbéli Subsidiumott idejében ugy administráltassa, hogy fogyatkozásokatt sem a Hadak ne lássanak, sem a Lakossok kintelen és kedvetlen utakon ne kinszerétessenek azoknak meghadására: Mindezekben pedig hogy az Nemes Vármegye job rendell tudhassa magát dirigálni, ime az mostani Concursuson lött Determinatiokat accludályuk, mellyekett az szerént observállyon mindenekben kegylmetek.

Az mi pedig ezen Dicák proportioja szerint, az Quártély és annak accessoriumi dolgát illeti, mivel az időbül kirekedvén, az Nemes Vármegye Deputátnsit itten szükölve tartoztattni nem kívántuk; más-kintis Méltóságos Gróff Bercsény Miklos Feő Generális és Locumtenens Ur hivatallyának incumbált mind azoknak elintézése, az N. Vrgyének intimatoire érté-

sére foghja adni eö kegylme. Coeterum Easdem felicititer valere desider. Datum ex ultima Sessione Cassoviae die 24—a Decembris Anno 1707.*)

Praetlatar Dnaum Vrar.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

*) Ehhez van csatolva a Kassai Conventus munkálata.

1708.

I.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele Nagy- és Kis-Honth megyéhez.

Közli József Császár országgyűlési meghívó levelét a pozsonyi országgyűlésre s kijelenti, hogy bár nem hiszen oly rossz hazafit, ki ide elmenne, de ha mégis találkozónék olyan, az útlevelet meg nem tagadja.

Salutem, et omnem prosperitatem. Constálhattanak az Nemes Vármegyék előtt mind az Onodi Gyűlés alkalmatosságával szóval, és írásban tett propositióinkból, mind annakelőtte sokszor publicáltatott Patensünkből és Manifestuminkból Ellenségünknek mérges incselkedési, és mely ártalmas modálításokkal, leginkáb az mindenekül ohajtott, és egyedül kívánható jó békességnek, és hazánk állandó s- csendes nyugodalmának színes praeextussa alatt hintegetett mérges fulánkjai. Mellyeket noha Isten eő Sz. Felsége Kegyelmességéből és Confoederatióinkbeli igaz állhatatosságunk által még eddig nem csak elkerültünk, de az Onodi Gyűlésünkben tett végezésink, és ujannon mintedgy öszve kap-

csoltatott szívünk, és eltökéltt resolúciónk által, mind azokat úgy tompítani, és meggátolni ügyekezünk, hogy következendőképpen, semmi módgya és alkalmatossága ellenséginknek ne lehessen, a mely által az edgyenetlenséget közinkben hintse, és csalárd kerengési által édes Nemzetünket hálójában keritse; Mely bátor és Magyar szívhez illendő Resolúciónk, mely nehezen esett utánnunk leselkedő ellenségünknek, ezen elmúlt holnapokban publicált Manifestumi nyilván kimutatták, a midőn tudniillik mind Eszterházy Pál, s mind az más mellette hizelkedő Magyarok praetendálván, az Országnak maga hűségében való létét, ugyan annak nevezeti alatt, nem csak bennünket proscibáltatott, de az mi nagyobb, az elmúlt gyászos üdőkben, és erőszakos Gyűlésekben Országunk ellen extorquealt articulusokat is, mind ujjonnan confirmáltatta, a midőn keserves emlékezetű Eperjesi véres Theatrumotis az az Gyűlésben interveniált instántiák által lett abrogatiója ellen is helyyesnek lenni ismértette. És noha ugyan már azon fellyeb említett Manifestumok előttis némely publicált amnestionalis és végső veszedelmünket fenyegető Patensével is alkalmasint kinyilatkoztatta vala Nemzetünk felől feltett, és elvégezett szándékát, mindazonáltal látván, hogy reménységünket Istenünkben, és az ő Szent Kegyelme által szabadságunk megnyerésében egyedül vetettük, és fegyverének erejében szándékát megcsonkulni látván, ujjonnan mely csalárd édesgetéshez s mézzel hintett méreghez folyamodik, ezen includált Levelinek *) valóságos pariájából, melynek némely Originalissi csak mostan kerültenek kezünk-

*) E levélhez mellekeltetett Józsefnek Convocatoriája a pozsonyi gyűlésre, pro 29 Feb. 1708.

höz, bővebben megláthattya a Nemes Vármegye. És noha elhitettük magunkal, hogy kiki által láthattya miért most, és nem az Abrenunciatio előtt, az Nagy-Szombati, avagy Selmeczi tractáknak alkalmatosságával, kivánt Diaetat hirdetni, hogy tudniillik, ez által birodalmát, és királyságát (melynek az egész keresztény világ előtt publicum instrumentummal abrenunciáltunk) ujjonnan ismértesse, és állhatatlanságunkkal benünket minden Ország előtt argualhasson. De az mi ezeknél is nagyobb, vizsgállya akárkiis, micsoda szándékkal legyen szabadságunk helyreállittására, a midőn annak nyilvánvaló értelme ellen fundamentalis ever-sziójára, az mellette lévő Urakat Országnak lenni állittya, és az dicsősséges Nemesi köz proerogativánkat egyenetlenné akarván tenni, azoknak potiorságokat az egész Nemes Vármegyéknél (mellyek közzül csak edgyetis Cathalogussában nem nevez) becsüssebnek kívánja állittani. Diaetat hirdet, az Convocatoriának tenora szerint: „Non solum ad componendos modernos motus, restituendamque Patriae quietem, verum ad Auctoritatis Nrae Regiae debitam manutationem, simul et „Regni libertatum, Immunitatum, ac Legum conservationem ut plurimum profecturam.“ Vallyon az régi holdog emlékezetü eleink között szokott modálitás szerént-e? az holott az Ország szabadságának megbántó-dási alkalmatosságival Gralis Conventusok szoktanak tartattani, a mint legközelebb az Hatvani és más ilyen Rákos Mezei Gyűlésekben kitetszenek,— bizonyára megláthattya Convocatoriájának parjájából: „Ut certificati personaliter comparere teneantur, cum necessario eoq. non superfluo famulatio, in reliquo certos duos uti moris est etc. látván tudniillik, melly hasznos volt, uz utolsó Posoni Gyűlésnek alkalmatosságával olly Diaetának

Convocatioja, az hol maga megcsinált emberei által amaz közmondást bizvást kimondhatta: „A mit az Ur kér, a jobbágyoknak akarni kell“, és ezen kevés számú Gyülekezet által, mint az Juramentumában feltett clausula: Prout Conventum fuerit etc. explicaltatni, mind az felyeb említett clausula által: „De manutentione Autoritatis Nostrae Regiae, az örökös királysága által az elviselhetetlen vas jármat, és azon ígét nyakunkban vetni, a mellyet eddig való fegyverünk boldogulásával, és öszveszövetkezett szívünkkel s hitünkkel nyakunkból kivetettünk. Kitetszik ennélis nyilvánban abbul is, hogy mindaddig, a mig az békességet tractálni kívánta, vagy Propositionokat tétetett, vagy a tétettekre replicált, holott mostanában mindeneket férretévén, és emlékezetben sem hozván, csak gyulést hirdet, az kevés számú követekkel maga birodalomban lévő városban, Armádája között kedve szerént alkudhasson, sőt azok absentiajábanis, az tőlle neveztetett Országgal mind azokat ujjannonnis confirmáltassa, a mellyek elviselhetetlensége miatt kénytelenítettünk fegyverünket emelni. Mellyeket midőn az Nemes Vármegye eleiben ezen Levelünk által is ujjannon terjeszteni kívántuk, nincs kétségünk benne, hogy kinekkinek in particulariis, és Confoederatiobeli hitünk mellett szive úgy fel gerjesztetik, hogy ellenségünk illy csalárdságát látván, Confoederatiobéli hitünk szeréntis nem csak Országos végezésinket manuteneálni kívánnya, de feltett hadakozásunknak czéllýátis mind addig üzni akarja, a miglen Isten eő Szent Felsége kegyelmébül, sullyos hadakozásunkat állandó békességgel, és keresett szabadságunknak helyreállításával koronázhattyük. Hogy ha mindazonáltal találatnának némelleyek, a kik ellenségünk hitegetésinek s csalárd hizelkedésinek nagyob

hitelt adván, az eddig való szives, és a Senatussal edgy értelemmel folytatott békesség tractáiban kételkednének, és azon Gyülésben személyek szerint jelenlenni kívánnának (ámbar eszt szövetségbéli hitek, és igaz magyarságok meg nem engednéis) előttünk megjelenvén, Passusunkat annális inkább denegálni nem foghjuk, mentül inkább kíványuk igaz ügyekezatünket, és Hazánk boldogulása mellett fáradozó igaz eltökélt szándékunkat, úgy ellenben, ellenségünk csalárd hitegetését is kinek kinek eleiben terjeszteni, és nyilván valóvá tennünk. In reliquo praetitulatas Dnes Vras ad vota feliciter valere desideramus. Datum in Castro Károly dje 18. Febr. A^o 1708.

Praelatarum Dnanonum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele N. Hont megyéhez.

Intés a fegyverrel kivivandó becsületes béke érdekében.

Nos Franciscus Dei gratia Sacri Romani Imperii Princeps Rákóczy pro Libertate Confoederati Regni Hungariae Statuum et Ordinum Dux Universis et singulis, cujuscunque Status, Gradus, honoris, Conditionis et praeeminentiae Comitatus Nagy-Honthensis, praesentium notitiam habituris Salutem et Gratiam. Ennek előtteis,

egynehányszor kibocsátott Patensinkbül az Német Ellenséghünknek álnok incselkedéssi, és hitegető csalárdcsági, nem kétlyük böven constálhatnak minden rendeknél, mellyben azon utánunk leselkedő Ellenséghünk, mégh mostanis nesterséghét kívánván vetni, csak nem réghében is közinkben Leveleit bocsátotta, látván azt, hogy Istenünkben és igaz ügyünkben reménységünket vetvén, fegyverével magha szándékát véghben nem viheti, és ellenünk foralt mérgét ki nem öntheti. És noha az előtt való Patenseiben, mindnyájunkat utolsó veszedelemre, és fegyverére ítelt, s-eltökéltt szándékában. ha Isten engedné, hátramaradás nem lenne, most mindazonáltal hizelkedő álnoksághával, az Haza Lakossi között, igyis Konkolt hinteni igyekezett, előbbeni kegyetlen Uralkodássának, elviselhetetlen vas jármát (kit az elmúlt siralmas esztendőkhben az egész Haza Lakossival, keservessen tapasztaltunk) nyakunkban vetni kívánván, mellyet ekkoráigh Isten kegyelme által fegyverünk boldogulásával el körültük. Hirdetett ugyan Gyülést mostan birodalma alatt való Pozsony várossában, magha hada és fegyvere között, s-nemis olly móddal, a mint annak rendi volna, hanem csak kevés számu követeit kívánván az Nemes Vármegyéknek, hogy azoknak elméjeket előbbeni erőszakos Gyüléssének szokássa szerint, könnyebben elfordithassa a végre, hogy az mellette való Pártos kevés számu Magyarokkal hazánk törvényeit ujabban vagy megh roncsa, vagy az által megh rontatattakat annál inkább (magha szabados uralkodássára czélozván), akarattya szerint magyaráztathassa, Erőszakos királtságát (mellynek az egész keresztyénség előtt publice abrenunciáltunk) felállithassa. Hitegetett s mainapighis hitegetni akar azzal bennünket, hogy jó békességhel kíván vigasz-

talni, tractáltunk is véle már két izben, az Haza közakarattyából, hogy ne vádoltassunk kereszténység előtt, rajtunk való elmulással, de minémü kimenetelét tapasztaltuk? Mindenkor azt: hogy az alatt csak időtt kívánván maghának nyerni, fegyverét ellenünk allatomban indította. Lássuk melly színes csalárdsághal így csalta megh mostanában az Bavariai Lakossokat, a kik maghok szabadcsághinak helyreállítására hasonlóképpen fegyvert foghván ellene, a midön hizelkedő szavaival, és színes ajánlással, fegyvereket vélek le tétette, annak utánna benne számos ezereket hohér keze által mészároltatott fel. Ehez több hasonló mérghes hizelkedő amétássinak mindenkor ilyen vala kimenetele: Tehet errül bizonyásghot az egész kereszténység kinél nyilván vagyon, a Német Nemzetnek szokott hittegetesse. De ne mennyünk ámbár tovább, édes Magyar Hazánk siralmas sorsánál, láttuk az elmúlt közeleb való Esztendőkben, minekelötte tudniillik Nemzetünket Isten eő szent Felséghe Hazánk szabadsághának helybenállítására fegyverre indította, minémő kegyetlenségheket követett el Nemzetünken, elannyira hogy Gyermekeinek, Felességének eladásával (minek utánna a szegény Lakossokat, mindenébül ki praedálta volna), maghok keserves életeket kintelenitettének hóhérlástól meghváltani. Nem de nem mégh szemünk előtt forogh e az portiozásnak sullya alatt keserves szenvedésünk? Sok fel talált módok alatt való siralmas kénoztatásunk, zaklattatásunk, és majd kétségben eséssünkkel minden javainktól való megfosztatásunk? Midön azért hajdani szabadcsághal tündöklő édes Hazánknek Lakossi, mind ezeket, s- mindezeknél több előszámlálhatatlan Német Nemzetnek sanyargatása által való szenvedet nyomorussághinkat (mellyben maghunk

vagyunk élő bizonyságok) keserves szivel emléttyük, hamis hitegetésének csak gondolattal is szivünkben helyt ne adgyunk, ha Innek kegyelmébül, közinkben adott fegyverünket egyenlő s- közakarattal mindeddigh tellyes tehetségünkkel segéllyük, mighlen azon Istennek, ki eddighis fegyverünket szabadságunknak visszahozására és helybenállétássára boldogul vezérelt, áldott, és kívánatos békességhez, s- Hazánkban való csendes meghmaradással mindnyájunkat koronázzon. Datum in Castro Károlyi die 19. Februarii Anno Millesimo Septingentesimo Octavo.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

III.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Szent Iványi Raphael Nagy-Honthmegye Al-Ispánjához.

Generose, Fidelis

Nobis dilecte.

Salutem et Ducalis gratiae Nrae propensionem. Minemü Patenseinket Hazánk Lakossai között kívánunk publicáltatni, ezen includált Originálisbul böven meg láthattya Kegyl. Annakokáért vévén ezen Levelünket nemis várván a N. Vármegye Gyülésit, azonal késedelem nélkül Szolga-Biráji által in Gremio Cottus tulajdon

azon Nemes Vármegyében usuált nyelven publicáltatni
el ne mulassa Kegyld. In reliquo eundem bene valere
desideramus. Datum in Castro Károly 19 Februarii A^o
1708.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANNUS KRUCSAY s. k.

IV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Közli a megyévelegy a pozsonyi országgyűlést illető
felülről kapott levelét s arra tett válaszát.

Salutem, et omnem prosperitatem. Noha ennek előtte kevés
nappal Levelünkben includáltuk vala, a Nemes Várgyé-
nek, minémü Convocatoriáját küldötte a Császár, az
mostanában Posony Városában hirdetett Gyülésére,
ugyanazon alkalmatossággal, mitt irtunk légyen a Ne-
mes Vármegyének nem kétlyük ekoráig vette; ujobban
peniglen, minémö Levelünk onnan érkezet, kivántuk
aztis a Nemes Vármegyével communicálnunk, és egy-
szersmind arra mitt replicáltunk, hasonlóképen ezen Le-
velünkben accludált Párbul meg fogja a Nemes Várme-
gye érteni, kiis hogy tudtára légyen, ezen Nemes Vár-
megyénekis, Publicatioját kívánnjuk. Eosdem in reliquo

feliciter valere desideramus. Datum in Oppido Nostro
Maád dje. 29 Febr. A^o 1708.

Praetlm Dnum Vrvm.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

V.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont megyéhez.

Május 15-ére országgyűlésre hívja a megyét Egerbe.

Salutem et omnem prosperitatem. Az felvett közügyünk további folytatásának módálításirul 's azoknak, a mégh Isten kegyelme által, boldogulását kívánt czélyunknak nem érjük, elősegélésérül minemü dispositiokat tettünk légyen, köz akarattal itt Kassa várossában, leghközö-
leb való Gyülekezetünkben, jól constál kegyelmeteknek. Incumbálván pedigh Vezérleő Feiedelmi hivatalunknak végére jární, s megh tudní, azon Kassai Determinatiok szerint való Télyi Quartélyoknak, Pénz s egyéb Impo-
sitak collectatioinak s administratioinak minemü pro-
gressussi és Eventussi valának, szükségesnek itéltük, hogy pro computibus eatenus ineundis, az meghirt Kassai gyülekezetnek modgyára, más hasonló convoca-
tíot, e jövő Május Havának 15-dik napjára, Anni cur-

rentis infrascripti Eger Várossában publicáltassunk, s arra Kegylteket convocállyuk. Azokáért kivántuk Kegylteknek per praesentes intimálnunk, egyszersmind Vezérleő Fejedelmi Authoritássunkkal committálnunkis, hogy kegyltek az meghnevezet napra és helyre (az hova magunkis az Senatussal együtt akkorra compareálunk) maga Deputatussit olly készülettel és Authorisatioval bocsássa elönkbe, és ökis ugy compareállyanak oda, hogy az egész administratiokrul rendes számot vethessenek az Commissariatussággal, s annak subalternussival, lévén annakis Parancsolattya tőlünk, minden számadásokkal s ahoz kivántató Documentumokkal ugy készen jelennyen megh, hogy nyilván tessék ki, az Nemes Vrgyék részérül való administratio, az Commissaritusságh részérül pedig az Perceptio. Mindezeknek, ugy egyéb occurálandó állapotoknakis el intézésére, meghirt authorisált követ Attyafiátis, denominált helyre és napra expediálni el ne mulassa kegyltek, hogy azokkal együtt további Hazánk dolgai folytatásirul kivántató rendelkezéseket tehessünk. Coeterum Easdem diu feliciter valere desider. Datum Cassoviae die 10 Mensis Aprilis Anno 1708.

Praetitular. Dnaon. Vrar.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

VI.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele N. Hont megyéhez.

A trencsényi csatáról tudositván, a palásti mezőre felkelést hirdet.

Salutem, et omnem prosperitatem. Az nagy hatalmu Isteni Felségnek, jó tezcésse szerint való szent Itélete, kivált az Hadakozásnak állapottyában, eleitül fogva ugy gyakoroltatott, hogy a melly Nemzetnek, dicsőséges sorsra való jutását eleitül fogva elrendelteis, mindazáltal méglen azt a kívánatos czélyra hozta, az alattis, sok keserő Probáknak, és Változásoknak szélvészeivel ugy látogattya, hogy a midőn csak nem reménységében is megfogyatkoztatta, végre mindenható karjának, dicsőségét az egész világ előtt bizonyossá tette. Nem külföldben láttyuk dőlgát ezen Isten által fellvett Nemzetséges ügyünknek is, a melly jóllehet egynehány rendbéli változásokon megfordulván, annyira emelkedett, hogy naponként vártuk, várhattuk szivszakadva, reménlett szabadulásúnknak egész tellyeségét, mindezt által bölcs igazgatásával, csendes szivel megnyukszunk, a ki ezen elkezdett maga keze munkáját, az mostani Thrincsinyi harcznak szerencsétlenségivel megakadályoztatta, és tovább való időre kegyelmessen tartóztatta. Elhittük hogy az Ellenség, maga szokot dőlyfességében tapsodván*), annyira hireséti maga Gyűzedelmét, melly szerint veszedelmünknek nagyságát szapo-

*) talán dobzódván, vagy tapsolván.

ritván, egész ügyünknekis végső romlását elakarná hitetni, mindazáltal hogy az elterjett zürzavar hireken, az gyenge Elmék hirtelen meg ne ütközzenek, és dolgainknak tovább való folyamottját, minden jobb utakon secundálhassuk, kivántuk ezen N. Vgyének is, Vezérlő Fejedelemségbéli hivatalos gondviselésünk szerint, eleve tudtára adnunk, hogy azon megnevezett Actusnak mi-voltát, és dolgainknak mostani változó confusióját, nem anyira veszedelemnek, mint az Hadaknak, a harcz után lött eloszlásának lenni ítélje és elhidgye. Kihez való képpest hogy az Ellenség, ezen az okon fundált vélekedésében megcsalatkozván, tovább való kevély szándékában megakadályoztassék, és az eloszlott hadaknak öszvegyülésével közönséges igyekezetinknek bődologulását ujannan munkálódhassuk ezen N. Várgyének Vezérlő Fejedelemségbéli Authoritásunk szerint intimálva parancsolljuk, hogy bölcsen megvizsgálván az Hadakozásoknak szerencse kerekén forgani sorsát, Isten nevében felemeltt Zászlóinknak, az egész Világ előtt tudva lévő Napfényi tiszta Igasságát, és az maga tulajdon jövődöbéli, mind veszedelmét, mind penig dücsöséges holdogulásra való jutását, ugy egyszersmind Elméjét forgatván egy másnak adott hites szüvetségét, mentül hamarébb nem csak az eloszlott, és eddigis othon maradt, akár mely rendbéli hadi kötelességben lévőket, öszvegyülekeztesse, és táborunkban vissza jönni kényszerítesse, hanem egyszersmind méglen azoknak öszvecsuportozása véghez megyen, magais az Uri s Nemesi Rendek közzül nemine habili excepto pro 15-ta current. Palástok tájára Zászlóstúl gyülekezni, és ott Tábort verni, s az által mind az Ellenség tovább való szándékát meggátolni, mind penig a maga édes Hazájához való szeretetinek, és kötelességének, elegettenni igye-

kezzék, el sem — mulassa, minden bizonynyal el hivén,
hogy a melly jó Istenünk sz. keze sebet ejtett, mostani
s tovább s tovább reménységünkben csak hamar, és
végreis kívánságunknak, és boldogulásunknak tellyes
épségével megorvosollya. Caeterum Praetlts Dnes Vras
feliciter valere desideramus. Datum in Castris Nris ad
Kis Tapolcsán positis dje 5. Aug. 1708.

Praetittar. Dnaonum. Vrarum.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY s. k.

P. S. Pro sui directione akartuk a Nemes Várgyé-
nek értésére adnunk, hogy a N. Várgye insurgáltatá-
sát biztuk Tekint. Nágos Andrási György Generalis Fő
Strása Mester Uri hivünkre.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VII.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele Hont megyéhez.

Tudatván, hogy a felkelők családai és jószágai az adó-
zás alól felmentetnek, a megyét általános felkelésre
inti.

Nos Franciscus DEI gratia Sacri Romani Imperii Princeps
Rákóczy, pro Libertate Confoederati Regni Hungariae
Statuum et Ordinum Dux. Universis et Singulis cujus-

cunque Status, honoris Officii ac praeeminentiae Fidelibus Nostris, quorum interest, aut intererit, praesentium notitiam habituris Salutem et Ducalis gratiae Nostrae propensionem. Jollehet mindekkoráigis, minekutánna Istennek eö szent felségének tezczésséböl, Hazánk hajdani szabadságának helyben állitássára, melyet az Ház Földig rontott vala, Nemzetséges fegyverünket felkötöttük, mindenkoron az volt feltett első szándékunk, hogy az Haza Lakossinak sérelme nélkül az fegyvert visseleö Rendeknek (melyek Hazánkhoz való buzgó szeretetitol viseltetvén, véreket, életeket a végre szentelték fel velünk edgyütt, hogy ha Istennek ugy teczik, Halálokkal hozzá való buzgó szeretetteket megbizonyithassák) vigasztalást abbanis nyujthassunk; hogy mind magok, mind pediglen Házoknál maradott Cselédi csendessebben maradhassanak. A mint hogy ezen Attyai indulatunknak és jó igyekezetünknek czéllýára, még az Ónodi közönséges Gyüléssünknek alkalmatosságával köz akarattal vala végezés, mellynek erejével, mindazok, valakik igaz ügyünknek elősegélésére fegyverben foglalatoskodnak, az Hadi szükségekre rendeltetett Dicák utáu esendö Subsidiumokra elintézett Contribútiók után mindenféle Dicális impositiókban, fejtöl kezdvén, akar melly Jószága után való, egyegy Positiojok el engedödgyön, kivelis noha nem kevéssemegvigasztaltattanak, s nagyobb szivet magoknak vettenek azon Vitézleö Rendek, mindazonáltal, hogy mindazok, a kik ekkoráig szántsándékkal, ezen szives Munkájokat, véreknek ontásával nem kimillették, mind pediglen azokis, a kik ennekutánna azoknak dicséretes Példájával, azt követni kívánnýák, az Hazának és a mi Attyai gondvisselléssünknek ennélis nagyobb hasznával szüntelen fáradozássinak jutalmát vehes-

sék, az következő közönséges Gyülésünkben leendő Statusoknak ratificatiójáigis, mivel az réz Pénznek, mellyel máskint az Hadak szoktak vala fizettetni, bötsi annyira megbomlott, hogy a mi fizetésse adatottis, annak éppen semmi hasznát nem vehették: kegyelmesen resolváltuk, hogy nemtsak minden Positiobéli egy egy Dicájok relaxáltassék; hanem tellyességgel minden Contributiótúl mentek legjenek: mellyet is olly véggel kívántunk mindenféle Rendeknek értéssére adnunk, hogy valakik magokat Hadaink közzé béirattyák, és velünk az közönséges Hazánk meghmaradássát és oltalmát egyenleő szivel és erővel, fegyverek segedelme által eleösegélleni fogják, azon Attyai ígéletünkben megtartattanak, a minthogy reménylyükis, magoknak s-maradékjoknak, Istennek jó voltábúl és segedelméből, békességes meghmaradássokra, és hajdani szabadságunknak helyreállitássára igyekező munkánkra, ki ki ugy felindúl, valakinek arra Isten erőlt és tehetséget adott, hogy ditsösségének fogja tartani s- tarhattyais, ha ditséretes Cselekedetivel Hazájának boldogúllássát fegyverén hordozhattya, mellyre ujonnanis mindenféle Hazánk igaz Hiveit, Atyai szeretettünkből adhortállyük és híjuk. Datum in Castro Nro Szerents, die Trigesima. Septembrts. Anno Dni. Millesimo Septingentes. Octavo.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

VIII.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Honth megyéhez.

Salutem et omnem prosperitatem. Mi véghre bocsátottuk ki ezen Patens Levelünket*), ugyan annak tenorából leszen tellyes informatiója kegyelmeteknek. Hogy ahoz képpeszt eziránt való kglmes Intentionk, s rendeléssünk, kinek-kinek eleiben terjesztetvén, közönségessé tétetessék, s azzal is az Haza szolgálattjának promotioja secundáltassék; kglmetek in gremio sui, annak uttya 's rendi szerént, idővontatás nélkül, azon Patensünket publicáltatván, ezen kglmes dispositionkat accommodálni igyekezzék. Coeterum easdem Dominat Vras feliciter valere desider. Datum in Castro. Nostro Szerencs Die 1-ma Octobris A^o-1708.

F. RÁKÓCZY.

STEFANUS KRUCSAY s. k.

*) Érti a megelőző körlevelet.

IX.

Gr. Bercsényi Miklós levele N. Hont megyéhez.

A bányavárosok védelmére közfelkelést rendel s annak létesítésére czélzó intézkedéseit megküldi.

Salutem servitiorumque meor paratissimam Commendationem. Isten eö sz. fölséghe Ujvárbán lévő Hadainknak di-cséretes és emlékezettre méltó egygyességhe szives és kemény resolutioja által, mégh Nagy haragját kívánván fölfúvalkodott Német nemzettel meghismértetni éjjeli és nappali szüntelen való majd hat hétig kemény bombázással, midön nem vehette el a belsőknek sziveket, nem kevés Karával s Confussiojával valo obsidioját solválni már bizonyossan látattik, mindazonáltal netalántán bellyeh a Bánya várossok felé erejét terjeszteni Téli Subsistentiájának kedvére igyekezik. Hogy azért annál nagyobb vigyázással s erővel azon Ellenségnek dőhes szándékát impediálhassuk, kívántam a' T. Nemes Vrgyének praesentibus értéssére adnom, egyszersmind hazafiuságos köteleséghe adhortálnom, magha előtt viselvén édes Nemzetéhez való édes szivbül buzdúlt szeretetét, ezen Dispositiómnak vételével, azonnal in Gremio Cottus, Personalis Insurrectiot suplicaltattván, minden Nemes, Nemtelen Föld Népével edgyütt, kitelhető fegyverrel és készülettel Viritim, és domatim in Conservationem sui insurgállyanak, s mennél számossabban conjungállják magokat cda rendelendő Hadakkal, ugy hogy minden occasiokra készek legyenek, kivált az Ellenségnek következendő intentioját nem csak impediálhas-

sák, de Isten segedelme által resistalassunk is néki. Melly iránt való dispositioimot meghértvén a' N. Várgye, semmi kétségem benne, hazafusághos indulattját illy szükségben minden hátramaradás és fogyatkozás nélkül, és mentül hamaráb való effectuatiojával Dispositioimnak contestálni, s tulajdon magha Conservatiojára czéllozó intentiomot secundalni el nem mulattja a T. N. Vrgye. Caeter. servet Deus pretit Dnaoes. Vras. salvas et incolumes quam diutissime. in Castris ad Tergenyeposit. 12 Octob. 1708.

Praetitulatar. Dnaorum Vrar.

Ad Serviend parat.

C. N. BERCSÉNYI.

Observationes

De Modalitate Suppletionis Militiae.

Primo. In casu necessitatis az Nemes Vármegyéknek incumbal, egy bizonyos Kapitányt denominálni ex potioribus, az ki mind activus, mind Authoritaticus legyen.

Secundo. Mindenek előtte az Vármegyék obveniens Quantumokat subdividallyák, adinveniálando Proportiojok szerint, inter nobiles et Incoles Comitatus, és azt mind in Generali, mind in Particulari denominálando Kapitánynak transmittallyák, úgy hogy:

Tertio. Az melly Generale quantuma obveniált az Vármegyéknek, minden ötven forint után, egy egy Hajdut computálván, az mennyi számra exurgál, azont adinveniólandó mennél igasságosabb Idea által, fegyverrel edgyütt kiállittyák, és az Ideat felséges Urunknak cum Repartitione pro vigesima Januarii Anni futuri transmittályák.

Quarto. Találtatnak olyanok, az kik alkalmas fegyvert vagy Puskát s Kardot nem adhatnak, azért egy hoszszu Puskáért, Kardért, florenos Septem adgyanak, mellyrül ki ki magának Specificáltt Kapitánytul quietantiát kap, azt is contraquietályá.

Quinto. Mellynek hamarább való végbenvitelére, minden Nemes Vármegyékre, az denominalandó Kapitány mellé, minden Processusra bizonyos Regimentbül egy egy hadi Tiszt fog exmittáltatni, melly mellé Nemes Vármegyékben levő Katonák pro assistentia adjungáltatnak, hogy az praemittaltt Repartitio szerint, kinekkinek quantuma után obvenialandó Hajduit falunkint öszveszedhesék és azoknak való fegyvert collectálhassák.

Sexto. Melly öszveszedett Hajduságnak is Substentiájáru az Vármegyék regulamentaliter disponálván, valamit erogálnak, obtingens Naturaléjában imputáltatik per Commissariatum.

Septimo. Ha melly excessusok azon öszveszedettek, vagy azoknak Gyűjtői ellen occurrálnak, ad primam Instantiam az Kapitányhoz (kinek is az Adjunctus Hadi Tisztek is alatta dependenter lesznek) super Satisfactione impendenda recurrályanak, az ki ha ki nem szolgáltná, Commendérozó Generalist informályák, külömben omisssa prima Instantia, ujjobban oda relegatatik.

Octavo. Minthogy pedig ezen fegyver kinekkinek pénzbeli obtingense es facultássá után obvenialó, azért minden

Vármegyében levő facultásira és obtingensire fog az Uri Nemesi rendnek repártiáltatni, és nem csak azon Vármegyében, az mellybül Personalis Insurrectiora köteles.

Nono. Ezen alkalmatossággal az Nemes Vármegyék, azokbul is, valakik ez előtt fegyvert viseltenek is, most vagy Parasztok közzé, vagy Urak s Nemesek háta megé magokat elvonták, Serio parancsollyanak, hogy ki ki Ezerére mennyen, másként valakik olyanok tállátatnak, megirtt Kapitány Instructiojában való facultássa szerint, praemissa requisitione, elvihesse, mediante etiam assistentia.

Decimo. Nem különben vagy az Hajduknak collectált Recrutaknak, Szökésekkel, visszaoszlásokkal az denominált kapitánynak, az Vármegyék Lakossai indesinenter assistálni tartozzanak.

Ultimo. Ha az Vármegyék Tisztei, az már megmondott kapitánynak negligentiáját, Interessentiáját, vagy Insufficienségét advertállyák, hogy magoknak, ne inputáltassanak az fogyatkozások, minden tartózkodás nélkül Commendérozo Generálisnak hirrre adgyák, viszont ha mi difficultassai azon tisztnak interveniálnak, az Nemes Vármegyé Tisztei orvosollyák, máskint azoknak fog imputáltatni remorja az dolognak, mellyért magok fognak animadversiót szenyvedni.

Kiben való directiojának okáért, az Vármegyéknek transmittáltatik az Kapitányok Instructioja.

Sequitur Instructio Eiusdem Capitanei.

Primo. Az Nemes Országnek determinatioja szerint, az midön az Nemes Vármegyék obtingens Generale quantumokat

subdividálni, repartíálni fogják, maga is jelen légyen, és az Vármegyéktől, annak egész Subdivisióját, inter Status et Incolas, cum Specificatione Locorum et Nobilium sub Authentico vegye kezéhez, úgy hogy:

Secundo. Az Vármegyékre obveniált agész Pénzbeli Quantuma, minden ötven forint után, egy egy hajdu obveniálván, az Nemes Vármegyék magok között, mind személyt, fegyvert repartíallyák és az Normáját a Kapitány pro vigesima Januarii felséges Urunknak transmittálja.

Tertio. Hogy ha látná az Vármegyék Tiszteinek, vagy magának az Vármegyének, ezen Subdivisióban, és repartioiban való késedelmét, adurgeálja effectuatióját, hogy mennél hamarabb indulhasson el hivatalyában.

Quarto. Kiben hogy szorgalmatossabban procedálhasson. Commendérozo Generálisoktól pro assistentia, minden Processusra egy egy hadi Tiszt fog expediáltatni, melyek dependenter fognak lenni s ha in casu valamely nem obtemperálna, in Casibus minoribus corrigálja, Satisfactiót inpendallyon: in Criminalibus sub Arresto küldgye kezébe Tiszteinek Regimentyére.

Quinto. Azon Hadi Tisztek mellé, az Vármegyékben való katonákat felosztván, minden Processusnak Nemes Vármegyék repartitioját, sub suo Sigillo adgya ki, sine diminutione, augmentatione, aut mutatione, azon Tiszteknek kemény Orderrel úgy hogy:

Sexto. Egyszersmind kibocsátván holmellyik helyre, mennyi pénzbeli quantum, és az után erualandó Hajdu esik, azon helyben elmenvén, az Lakosokat számban vegyék Vármegye Eskütyével, s mindenek felett megvisgályák, hogy ha jó kedvébül való találkozik, az ollyat inkább szedgyék, mint az erőszakost, és az ollyan helyett, mást ne kéntelenítsenek.

Septimo. Hogy pedig ebben is az Népnek kedve indittatás-
sék, mindenütt promulgáltassa, hogy valakik ezen
Collectatióban, praescripta modalitate fel szedettvén,
az szolgálatban állhatatossan meg maradnak, ha csak
magok szánt szándékkal vissza nem akarnak menni
eléhbeni lakó helyekre, bizonyos föld adatik letelepe-
désekre, és minden jobbágyi szolgálattól s kötelesség-
től, maga személyében, és maradékiban fel szaba-
dittatnak.

Octavo. Az hol iasfias Gazdák találkoznak, kettős vagy hármas
Atyafiságok comperialtanak, ha szintén kedve nincsen
is reá, mindazonáltal, az olyanokból állítsa ki, ha nem
akarná, az Falu assignatioja mellett, az kire mutat,
vigye el.

Nono. Ha olly Faluban az sem találkoznék, hanem mind
edgyes Gazdák, vagy kettősök, tehát azokból suppleal-
tassék az Falutúl.

Decimo. Ha lehet lakos bizonyos Legényeket Atyás, Anyás
vagy rokonságuakat collectállyanak, nem Gyermek-
ket, sem Véneket, hanem tizenhat Esztendősön fellyül,
harmincz Esztendős jó erejében való ép, egészségeseket.

Undecimo. Egy Faluban más Faluért ne transmittállják, ha-
nem kire mennyi obveniált, azon Helységbül állítsák
ki, s pénzért, vagy akármi szin alatt is, az bevött
Hajdut sub poena Articuli militaris el ne bocsássák, és
fel ne szabadítsák.

Duodecimo. Valahol kit az repartitio szerint ki fognak, azon-
nal Confoederatióhoz Zászló alá megeskessék, az Esküdt
és Birák praesentiájában, megesketvén pedig, magok-
kal felszedgyék, és az midön alkalmas számban lesz-
nek, az kapitány Vármegye Tiszteinek hirt adván, bizo-
nyos Statióban accomodáltassa, és regulamentáris Inter-
tentioját kiszolgáltassa, melly is hogy imputaltassék az

Naturalék obtingensében, menstruatim, az Vármegyét quietallya, vagy quietaltassa, a die assentationis.

Decimo-tertio. Azon Tisztek is sub gravi animadversione minden alkuvásokat, discretiokat és Excessusokat eltávoztassanak, semmi Oeconomiát belőle ne indítsanak, ha hol mi panasz Vármegye Tisztei vagy Lakosi által remonstráltatik, qua in prima Instantia, azt rigore megzabolazza s másoknak rossz Példája eltávoztatására, maga se kövesse; máskint maga annak idejében, notabilis büntetését fogja Commendérozó Generalistul el venni.

Decimo-quarto. Minden helységben az Vármegye pecuniarum quantumára obveniáltt Hajduk rubricája után harmadik rubricában feltettesse, ki neve, ki fia, vagy rokonsága, negyedikben hány Esztendős, ötödikben ki Jobbágya, s extractussát az Exmittáltt Tisztektül, miuden holnapban bévegye, és Commendérozó Generalissának transmittállya, hogy abból constállyon, munkájának sikere, vagy késedelme.

Decimo-quinto. Hogy pedig azokban jobb modalitással indulhassanak meg az alája adjungáltt Tisztek, maga indullyon el az kapitány vélek, és normáját, formuláját, négy öt Helységben megmutatván, úgy expediállya per processus az alattavalóit, s arra is tellyességgel ne bizza, hanem maga is, edgyik másik Processusban megfordulván, investigállya, mikint procedálnak, s ha mit advertál, Vármegyék Tisztei által orvosollya, kik ha negligállják, recurrállyon in tempore Generalissához, genuina Informatio által.

Decimo-sexto. Ezen alkalmatossággal, mind maga, mind az alatta való Hadi Tisztek által investigállya, Urak, Nemesek hála megett és Helységben elvonódott fegyver viselőket, akár Lovas, akár Hajdu, ki hol találtatik,

vegye fel, Uri, Nemesi rendektől repetállya, in casu non restituonis, Vármegyek Tiszteit requirállya, s ha ki nem adgyák, s nem orvosolják, mint Hadi Embert fogja ki, de azokat ezen számban ne imputállya, hanem egybenszedvén, külön rubricában tegye, hogy mustria alkalmatosságával, azok kinekkinek Regimentyében, az hova való volt, restituáltathassanak.

Decimo-septimo. Hogy ha casualiter valamely Helységeken Szolga-Legények kivánnának az Faluért beállani, ha odavaló rokonságbeliek, más Embernek kiállítása, és mundérra, fegyverre adandó husz forint büntetés alatt, kezesek lennének, annyival is inkább, ha házasok tüzesek, be veheti, de idegeneket, szökevény jövevényeket, semmiképpen különben ne collectáltasson.

Decimo-octavo. Ezen egy alkalmatossággal, az Nemes Vármegyétől feltalált modalitás szerint repartíált fegyvert is, Helységekrül, helységekre, egyszersmind az regestum szerint collectálják, és hogy jó és alkalmas Dragony Puskák, és Flinták legyenek, observálják, kit is az kapitány keze alá vévén, az Vármegyékben való városokon ki tisztittatván, és ha kinek mi hijja lenne, reperáltatván, az Hajduk bemustrálásaig magánál conservállyon.

Decimo-nono. Ha kik pedig fegyvert nem adhatnak, vagy nem is szerezhhetnek, az olyanokon egy Puskaért, és Kardért, floreni Septem acceptáltassanak, mellyet incassálván az kapitány, igyekezzék az alatt is, az mennyinek szerit teheti, vételében munkálódni, ha nem kaphatná pedig, az Pénzt conserválni, hogy bemustrálás alkalmatosságával, számban beadhassa, és az melly Regimentre assignáltatik, erga quietantiam, annak Tiszteinek exolválhassa.

Vigesimo. Mind ezekről pro futura Cautione et remonstracione, az Adjunctus Hadi Tisztekkal mindeneket mindenekről quietáltasson, és azok is magokat quietáltassák, hogy végezvén munkáját, és az quietantiát bevévén, és szedvén, Vármegyék Tiszteivel computizálhasson, magát quietáltaltassa, és az Vármegyéket is quietállya, kit Mustra-mester előtt repraesentállyon, és erga quietantiam beadgya; az Hajduságot pediglen, az praemittáltt rubrikák szerint, cum Specificatione, fegyverrel edgyütt beadgya, erga quietantiam, az melly Regimentben assignáltatik.

Ultimo. Hogy ezekben szörgalmatosb, és serényebb legyen, magára és facultására obveniálando pénzbeli Onussa az megirtt kapitánynak condonáltatik: Az Adjunctus hadi Tisztek pedig azon Vármegyeheli quartélyosokból rendeltettétvén, az Helységekben regulamentaris Intertentiójokon kívül, az Szegénységet borral, és egyéb Naturalékkal ne terhellyék; az hol mit költenek pedig, arról a Szegénységet quietállyák, hogy az Vármegyéknek Naturaléjokban imputáltassék.

Kinek nagyobb manutentiojára, az melly Regimentbeli hadi Tisztek keze alatt lesznek, azoknak, magok alkalmatosságárúl való Testimonialisát, az mint érdemlik, Nemes Vármegye Gyűlése alkalmatosságával adgya ki, az szerint, hogy Colonellusok előtt repraesentálhassák.

Az hét Hajdu városok cum Kálló, az Jászság, Tisza mellyéki exemptáltt Helységek, és Felsőges Urunk Sajó-mellyéki Hajduvárosai, quantumok után, semmi hajdut nem tartoznak állítani, hanem magok Regimentyeiknek completatiojára hagyattattak.

Ugyanaz Királyi városokra, obtingensek szerint, az mennyi Hajdu esnék, fele relaxáltatik.

X.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Tályára nov. 22-ikére országgyűlést hirdet.

Salutem, et omnem prosperitatem. Eleitől fogvást mindenkor az vólt, mostan is feltett szándékunk az, miként Hazánk dolgait az Regnicolákkal közölvén, és eleikben adván (mellyet elis követtünk) azoknak folyttatására szívünket öszvekössük, kikben is, noha tellyes készségét tapasztaltuk, azon Hazánk Lakossinak; mindazonáltal láttyuk aztis, hogy némelly elvégezett dolgainknak, vagy egy, vagy más okbúl, tellyes előmenetele nem effectuáltathatik; a mint legközeleb, az róz-pénznek folyássárúl, az Onodi Conventus alatt tsináltt Articulusnak labefactatiója bizonyágot téssen. Akarván azért mindazokrúl, mind más közönséges javunkra nézendeő dolgokrúl Consultálnunk, addigis, még Istennek eő sz. Felségének kegyelméből, Hazánkknak hatalmaskodással megrontattatott szabadságinak helyreállitássára felkötött fegyverünknek gyömölsét, éjjeli, s-nappali szüntelen fáradozássink által vehettyük, szükségesnek láttuk közönséges Conventust hirdettetnünk, és azt az Hazában publicáltatnunk. A melly alatt mindazokrúl, mellyek édes Hazánk javára, mind pedighlen hadakozásunknak szükségére valók, egyenleő szivel és akarattal végezhesünk, s-következendeő képpen, elősegéllésre jó rendetis tehessünk. Kire nézve, ezen Attyai gondviseléssüktől visseltetvén, azoknak végben vételére legalkalmatossabnak látván lenni, ez következendeő November, avagyis Sz. András Havának 22-

dik napját, következő elégséges Napokkal, mely ezen folyó Esztendeőben esik, Kegyelmeteknek Vezérleő fejedelmi authoritássunkbúl intimállyuk, azon napra személyye szerint kiki, Nemessy szabadságához képest személyválogatás nélkül, nomine Universitatis, collective, N. Zemplén Vármegyében való Tállya nevő Mezeő Városunkban (az holott magunk is Személyünk szerint jelen leszünk) Confoederationalis kötelessége alatt, úgy compareállyon, hogy ottan mindazokrúl, mellyek édes Hazánk megmaradására szolgálándók, mind pedig azt szerző Hadi Rendnek Subsistentiájára nézendők, azoknak helyreállittására, egyenleő indúlattal, és akarattal végezhesünk. Azértis kegyelmetek olly készülettel legyen jelen, hogy az Commissariatussággal (vagy mássalis, a hova netalán mit erogáltt) de Universis administratis számot vethessen, mellynek végben vitelére, maga számadó Tiszteit Kegyelmetek az alatt úgy disponállya, hogy minden Quietantiákkal, és Contraquietantiákkal compareállyanak, az regulájúl, jó rendnek megtartására elejekben adott Libellussokkal, liquidálván kérdés kívül magok hivatalyokbéli dolgait, hogy valamelly akadályt, Computussinak adornálássában kegyelmeteknek ne szerezenek, kiis az Commissariatusságnak tudtára adattatott, hogy magát ahoz képest tudhassa alkalmaztatni. Coeterum Easdem Dnaones Vras, diu feliciter valere desideram. Datum Szatthmár die 28. Octobris. A^o 1708.

Praetittar. Dnanum Vestrarum.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

XI.

Gróf Bercsényi Miklós levele Nagy-Honth megyéhez.

Seregerősítésül a megyétől 400 hajdut kíván.

Salutem Servitiorumq. meor. parassmam Commendationem. Micsoda szível Lélekkel kívántuk közönségesen el múlt Pataky Gralis concursusnak alkalmatosságával Hazánk boldogulássára czélozó dispositiókat elrendelni, onnét visszatért Deputatus követ Attyafiai relatiojából megérthette a T. Nemes Vármegye, melly Gralis concursusnak alkalmatosságával elővetetett a N. Statusok által, mind a következő Békességh Tractájának folytatása, s mind pedig fegyverkezésünknek (ha az szükség és az üdő ugy hozzák magokkal) további continuatiója; mindkettőrül elégségesen elmélkedvén. Jól lehet mostani múnkában lévő Armistitiumot oly végel offerálta az ellenségh, hogy annak ideje alatt, az Békességh Tractája reassummáltassék, de mivel tapasztaltuk minyájan, az előtt hasonló alkalmatosságokkal az igaz és valóságos békesülésben álnokságát, a mely példa mostis szemünk előtt lévén, hogy hasonló csalárd-ságát (ha succedal is az Armistitium) azon békességh Tractája ábrázattyával természet szerint bennerögzött álnok, s Lárvas sinceritássát, addig miglen magha dolgait, s ellenünk való készületit rendben veheti, rejtve előttünk ne tarcsa, végtére csak ugyan dühös eltökélt szándékát fegyverével nyilvánosságossá ne tegye, tetszet közönségesen a Nemes Statusoknak, leghkivált további fegyverkezésünk folytatása iránt oly infalibilis dispositiot tenni, és rendet szabni, hogy propter pecunia-

rium subsidium a T. N. Vármegyék, bizonyos számú Gyalogokat mind N. Vármegye maga pénzbeli quantumához képeest minden 50 forint után edgy edgy Hajdút számlálván, facta in Gremio sui proportionata limitatione, előállítsanak, a melyek mostani Gyalogh Regimentek completatiojára rendeltessenek, és applicáltassanak, s edgyszersmind pedigh bizonyos fegyvert is administrálynak, úgy hogy az alatt is, miglen az kétséges és edgyedül Isten titkában tudvalévő Békességnek való-sága, vagy az ellenségnek további szándéka kijelenik, azok előállitássának, meghfegyveresitéssének, s edgyéb mind Hadi praeparatoriumok részünkrül is véghez mehessenek, és nem Succedálván az Békesség, fegyverünk vezérlő Istenünk Sz. irgalma által ellenségünk dühös incselkedéssének ellene állhassunk. Kihez képeest subdividáltatván prslit. az egész Vármegyékbül pro-veniáló Hajduság az mostani Gyalogh Regimentek közzé, considerálván, minden Regimentnek mostani Statussát, ki-vált pedigh honnét, és mely N. Vármegyébül exurgáló környikit; Ahoz képeest jutott ezen Tek. N. Vrgyébül obveniáló Hajduság N. V. Nyáray László Colonelus ur Regimentihez, melynek öszveszedésére az Ország Deter-minatioja szerint az denominált N. Vrgye Kapitánnya mellé ugyan nevezett Colonellus ur Rgmen-tibül bizonyos Hadi Tisztek rendeltetnek, az kik adandó instructió-jok szerint, és ugyan említett N. Vrgye Kapitánnya dispositiojához képeest, hivatalyokban fognak progre-diálni; Micsoda módálitással köllessék penigh továbbá mind ezeknek megh lenni, s kivánt effectusban venni, s mennyi Hajdú jutott légyen ezen T. Nemes Vármegyére, fölséges fejedlem intimatiójábül meghfogja érteni a T. N. Vármegye, azért reiterálnom nem kívánom, nem is látom szükségesnek; jóllehet ugyanezen N. Vármegye

pénzbeli Quantuma után az ország determinatiója szerint 240 hajdúnál több nem obveniálna, mindazonáltal mivel azon Nemes Vármegye iránt edgyedül respectu summae pecuniariae volt reflexio, azért, hogy az Uri, és Nemesi rendek az ellenség előtt onnét kiszorulván, pénzül nem concurrálhatnak más edgyéb constitutiójához képepest penigh, ezen Nemes Vármegyének nem leszen praegravatiójára az Gyalogságnak számosság előállításá; Mire nézve augeáltatott ezen Nemes Vármegyétül kiállítandó hajdúnak száma százhatvannal, úgy hogy in toto négy száz hajdú obveniállyon ezen N. Vrgyére. Tessék azért a T. Nemes Vármegyének ezen augmentatiomra nézve, úgy intézni azon hajduságnak in gremio sui való Subdivisióját, és exactióját, hogy mivel az Ország determinatiója szerint, már nem ötven frt után esik edgy edgy hajdúnak föl vetesse, hogy proportiót observálván, más modálitást és rendet instituálhasson azoknak collectatiójában. Kiben edgyébiránt az N. Vrgye Kapitányainak adott instructiohoz képepest egyéb observatio, vagy is immitatio nem leszen, hanem az hol ötven forint után köllene edgy hajdúnak kitelni mind 30 forint után esik ezen N. Vrgyében: Kivántam azért edgyedül a T. N. Vrgyénknek értésére adnom, Hazafiui szeretetire, és Nemzetséges Confoederatiohoz való kötelességére emlikeztetvén, úgy igyekezzék a T. N. Vrgye azon Gyalogságnak, és fegyvernek, limitatióját s reparátióját accelerálni, hogy felülemlített Hadi Tisztek, N. Vármegyében való beérkezésekkel azonnal és további üdöhalasztás nélkül azoknak collectatiójában, és exactiójában progrediálhassanak, hogy menjül hamarébb applicáltatván, és incorporáltatván az Regimenthez, fegyverhez és hadi rendtartáshoz szoktathassanak, és alkalmatossá tétessenek, az Haza kö-

vetkezendő szükséges szolgálattyanak előmozdítására, Kiben semmi kétségem sincsen, hogy a mely készséggel ezen rendelkezéseket tenni kívánta, annál nagyobb serénységgel, hová hamaréb, és hátramaradás nélkül való effectuatióját ne munkálkodgya a Tek. N. Vrgye. Caeter. servet Deus praetitulatas Dnaon. Vras salvas et incolumes quam diutissime. In Arce Ungh die 31 decembris 1708.

Praetittarum Dnanum

Vrarum

C. N. BERCSÉNYI.

P. S. A mely Hajdúja vagy on actu a T. N. Vrgyének, Mártonffi Izrael urnál mellynek száznak köll lenni, az is Náray László Colonelus ur Regimentihez applicáltatott, mire nézve ezen 400 Hajdu azon felül esik a N. Vrgyére, a ki Mártonffi Urral vagy on, azzal 500 lenne in toto, de az acceptáltatván in imputaonem, négy százat limitállyon in Gremio sui a T. N. Vrgye s intimállya edgyszersmind Mártonffi urnak, minthogy Náray László Colonellus ur Regimentihez rendeltetett, ugy eő is eő kglme dispositiőja szerint accomodállya azon magha mellet lévő Hajdusághot.

1709.

I.

Gróf Bercsényi Miklósnak Balogh Gáspár Hont megyei kapitány részére kiadott igazoló levele.

Gróf Székesi Berecsény Miklós, Nemes Ungh Vármegyének Feő Ispánya, Ország és az egész Hadak Feő Generalissa, Eöszveszövetkezett Statusok Első Senatora, Fölséghes Második Rákóczy Ferencz, Isten kegyelmébül az Romai Sz. Birodalomnak, Erdélynek, és Eöszve szövöttek Magyar Országghí Statusok Vezérleő fejedelmének (Titulus) etc. Magyar Országghban Helytartója. Adom tudtára mindeneknek az kiknek illik: Nevezet szerint Tekintetes Nemes Nagy-Honth Vármegye Uri, Feő Nemessi, és Vezérleő Rendének, s-köz Lakosoknak közönségessen. Minthogy régi dicsőségghes szabadcsághunk Helyreálltsásáért Nemzetségghes fegyverkezésünknek további continuatióját, elmúlt Pataky Generalis Concursusnak alkalmatosságghával is egyes akarattal, s-egy szóval Lélekkal, a Confoederált Nemes Staussok resolválták, és eltökéltették, azon fölbuzdult indulatbul Hazánkhoz s-Nemzetünkhez való szeretetbül, fegyverünknek Reparatiojában bizonyos

Gyaloghok N. Vrgyék által való előállítását determinálták; Mellynek Collectatiojára minden N. Vrgyében kapitányok denomináltattak, olly formán, hogy annak alkalmatosságával bizonyos Hadi Tisztek rendeltetvén, azok mellé N. Vrgyék által leendő Limitatio, és reparatio szerinth collectályják azon gyaloghságbot, egyszers-mind vigyázzván minden némő Excessusokra, azon Dispositioja alat liendő Hadi Rendet, Instructiojok szerinth, minden Inconvenientiátul tilalmazzák, ha mi Panaszok occurrálnak, azokat orvosolják, és az Injuriált Félnek Satisfactiót impendályják. Lévén penighlen ezen T. Nemes Nagy Honth Vármegyében, Nemzetes és Vezérleő Balogh Gáspár ur kapitánynak denominálva, jól lehet az Nemes Vrgyebéli Uri, Feő, és Nemessi Rendek, azon kapitánynak Authoritássát és Hivatallyát tudgyák, mindazonáltal, hogy annak Rendét observálya az Nemessi, ugy N. Vármegyében liendő Vezérleő Rendis, nevezetessen penigh a N. Vármegye Lakossi tudhassák magokat mihez alkalmaztatni, emergáló difficultásokat, és kérdéseket, nem külömben panaszokat, tanquam in prima Instantia, nevezet Kapitány elüt repraesentálni, sorvoslássát sürgetni: Kivántam ezen Patensem által nyilvánóságossá tennem; mellynek Ereivel parancsolatik serio emlittet Nemes Vármegyében lévő Vezérleő Rendnek, és mind Helységghéli Biráinak, és Lakossinak közönségessen, nevezet Balogh Gáspár urot, Kapitánynak ismervén, és agnoscálván, illendő böccsületit meghadni, dependentiájokat eő kegyelmétül tudván, a T. N. Vármegye rendelésséhez képpest, eő kegyelme Dispositiobul várják, mind kérdéseket, panaszokat, és rövidségeket eő kegyelme eleiben terjeszék, tartozván eő kegyelme kinek-kinek Satisfactiót tenni, és impendálni. Az Helységghéli Birák és Lakossok penigh az

Excedens Vitézleő Rendet meghfoghják, fogassák, és eő kegyelméhez vigyék, másként ha elmulattyák, nem csak az Excedensek által történt károkatszenvedni, kintelenittessenek: de azonfölül szőfogatatlanságoknak érdemlett büntetésekets nem körülik. Költ Unghvársan die 7 Januarii 1709.

G. B. MIKLÓS.

EBECZKY SÁMUEL s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele Hont megyéhez.

A megyét általános felkelésre szólítja.

Salutem et omnem prosperitatem. Nem szükséges előszámlálnunk az háznak nem csak uralkodásának eleitől fogva édes Nemzetünk veszedelmére gyakorlott, de annakutánna is az Haza szabadságáért gyakran felgyverkezett Eleink ellen; sőt kivált képpen a mostani Isten által felvett Ügynek alkalmatosságával is, minden útan, s módokon kikereset, és mutatott szépszin alatt lappangó hamis Istentelen cselekedetit, a midőn legközeleb mindazokott, a kinált és azután megve-tett Armistitiumnak állapottyában olly nyilván valóvá tette, hogy jóllehet a következhető Békességnek remén-séghe alatt (a mint a minapi pataki Gyűlés alkalmatosságával a Nemes Statusokkal communicáltatott) illendő, practicaltatott, és fegyverünk folyását is nem kevesse megakadályoztató Punctumokra léptünk vala: mindaz-

által először is azokra való válaszát az időnek vonásával halasztván, de kiváltképpen ravaszságának eszköze Tolvay Gábor által a Dunán túl való földön, mintha az Armistitium végképpen felállított volna elhiresítvén, s azáltal ottan levő szerencsés fegyverkezésünköt megszüntetvén, maga pedig azon idő alatt ártalmas csalárdságával fegyverét bellyebbelyeb mozditván, a midőn a Dunántul való földnek, elhatározására költ a dolog, hogy feltett szándéka szerint véghez ne mehessen az Armistitium, csak azért is oly kemény és igasságtalan conditiokat (máskint is mintha már közakarattul végeztettek volna) nem szégyenlett praescribálni, a mellynek lehetetlenségét, és abbúl származó bizonyos veszedelmeket látván a megnevezett Dunántul való eöszveszövetkezet statussok, nem csak nem acceptálhatták, hanem tapasztalván az ellenkező résznek ollyatén nagy csalárdságát, a dolgon tovább fenn hagyni kintelenítettének. Minthogy azért avagy csak innen is világos boszúállásra felgerjett egész igyekezete, és eltolvajlott drága szabadságinknak, s békességünknek megadásában való megkeményedet Pharahói szive ki teezett, jollehet ezen mostani tött csalárdságának mesterségével, és a Thrincsiní Harcznak casusával, ugy némelly Hazánk árulóinak elpártolásával láttatik dölfössen dicsekedni, szerencsés nyomulásával mindazáltal, jó kegyelmes Istenünknek vezérlésébül soha boldogabbúl mint most az ügynök kezdetitül fogva nem folyván Dunántul dolgaink, ha körülnézzük és egybenvettyük fegyverkezésünknek sorsát, most is olly köz mértékben és fontban tapasztalhattyuk fenforgani, a honnan szives s megegyező munkánk által tovább is feltett czélunknak, tellyes előmenetelit, kivált az külső hatalmaságok dolgaiknak conjuncturáihoz képepest bizonyossan

remélhetjük. Kire való nézve ámbár olykor jó Istenünknek vétkeinkért való érdemlet dorgálása láttatik is halasztani szabadságinknak Chanaám földére való be-
menetelünkött, mindazáltal azért megbotránkozni sem
álhatatossághoz, sem igaz Hazafiusághoz sem penig ki-
vált az hittel pecsétlett Szövetséghez illendő nem lévén,
kivántuk mindezeket a Confoederált Nemes Ország ren-
deinek. és következőképpen ezen Nemes Vármegyé-
nek nemcsak tudtára adnunk, hanem egyszersmind a
minapi Sáros-Pataki Gyűlésnek alkalmatosságával de-
terminált Nemes resolutiojára emlékeztetnünk, obtestál-
ván Vezérlő Fejedelmi authoritássunk szerint, mind in
genere, mind in particulari kitkit hazájának boldogulá-
sához való szeretetire és kötelességére, hogy mivel
már az jövő Cämpániának ideje ottanottan elközelget-
vén, az Ellenség ellen teendő operációkra, készületün-
kött admaturálni szükséges, meggondolván édes Nem-
zetünknek utolsó romlásra hanyatlott perczen való füg-
gését, az Ellenségnek végső boszuálásra kevélyen
felemelt karját, és az hitetlenül hozzá állott Haza áru-
lóihoz már is hol szines, hol nagyobb részről nyilván
való kegyetlenségét és minnyájunkal hasonló köz mód-
dal lejendő nyomorgattását: mutassa olly igaz hűségből,
s Hazafiuságból származott készségét, hogj valami-
kor Táborra való kiszállásunk alkalmatosságával más
újabb Orderünkött s rendelesünket veendi, azonnal
egész készülettel minden vonogatás és hátra maradás
nélkül megjellenhessen; a' mint is intimálva parancsol-
lyuk ezen Nemes Vármegyének, hogy ekképen értvén
Hazánk ügyinek elő menetelire igyekező rendelésünkött,
azt nem csak publicáltassa in gremio sui mindenütt, ha-
nem egyszersmind szövetséges hűséghe szerint enge-
delmeskedvén, Generalis, personalis Insurrectiott eleve

olly moddal indicáltasson, hogy extra Postarum Magistrorum et eorum Veredarios, itemque duos officiales Comitatum et Tricesimatorum Vicegerentes domi reliquentes, necnon apertos inhabiles (a kik is mind az által a possessionate Eözvegyekkel proportionate Soldost állítani tartoznak) nemine excepto, Libertinusokkal edgyütt, tempore et in loco praefigendis. Zászlóstúl compareálhasson, mellynek kimunkálódását midőn a Nemes Várgye Tiszteinek szorgos hivatallyokra bizúk, hogy az Űr Isten azon elkészülésre Atyai látogatási után szent áldását nyújtsa, és édes Nemzettünk szabadságának visszahozására kittkitt eltökélet igaz tiszta bátor szivel fel ruházzon, kívánnyuk. Datum in oppido Munkács die 18. Marty A^o 1709.

Praelatarum Dnanonum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.

STEPHANUS KÁNTOR s. k.

III.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont megyéhez.

Szentiványi Rafaelt az insurrectio szervezésére megbizván, a megyét ujbólsürgeti az általános felkelésre.

Salutem Benevolentiaeq. Nostrae Ducalis Commendationem.

Jollehet vagjunk tellyes reménységgel, hogy valamint

az Eösszeszövetkezet Nemes Statusok a Pataki Con-
ventus alkalmatosságával az idei Generalis Insurrecti-
óra köz akarattal resólváltak magokat, ujj szintén azok
között Ezen Nemes Vármegje is, minekutána az eleve
való készület felől már ennek előtte Orderünket vötte,
elégséges Dispositiokat tött légyen, annak végbenvite-
lére. Mindazáltal hogj annyival is inkább jo moddal,
és rendel follyanak a dolgok, szükségesnek itéltük, hogy
minekelötte az Nemes Vármegjék a' Táborozásnak el
rendelt helyére megindúlnának és öszvegyülnének,
az alatt is arra Deputált bizonyos Hiveink által szor-
galmatossan meg Mustráltassanak, és tovább való aka-
ratúnkról és Intimationkrúl bövebben informáltassanak.
Minthogj azért Ezen Nemes Várgyében Nemzetes Vi-
tézlő Szent Iványi Raphael Hivünket Denomináltuk
és Constituáltuk azon munkának végbenvitelére, aka-
ránk praesentibus Intimálnunk, hogy minden haladék
nélkül Generalis Insurrectiott Publicáltatván, egj bizon-
nyos helyre in Gremio sui, pro die 18 Mensis Curren-
tis, olly Parantsolattal termináltassa a' hová előbbeni
Orderünk szérint minnyájan, egész készülettel sub poena
in Statutis nuperi Concursus Determinata, infallibiliter
Compareállyanak, ahoz alkalmaztattván magokat, mely-
rül megnevezet Hivünk tovább való akarátunk s Pa-
rantsolatunk szerint Intimationkat kiadgyja; Caeterum
Servet Deus Praetitulas Dominatioes Vestras ad Vota
Sua cum prospero Campaniae Successu Superviventes.
Datum in Castro Nostro Szerents die 1. Mens Junii A^o
1709.

Praetlm Dnum Vrum.

Ad officia parat.
F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.

Jegyzés.

Ezen levelek eredeti írásmodorán csakis annyit változtatást tettem, mennyi által azokat a diplomatikában kevésbbé jártas nagyobb közönség számára is érthetőkké és élvezhetőkké tenni véltem.

Terjedelmesebb felvilágosító jegyzeteket alkalmazni nem tartottam szükségesnek, miután „II. Rákóczy Ferencz emlékirata a magyar hadjáratról,” az eredeti után Ráth Károly akad. tag által közölve, ugyancsak e levelek kiadójánál e napokban jelent meg.

E két mű, miután ezen levelek épen az emlékiratban bőven tárgyalt hadjáratra vonatkoznak —, csakis együtt használható; amabban a Rákóczyféle forradalom — akarom mondani, jogvédelem-történetét, ebben szellemét fogja az olvasó feltalálni: azért szabadjon azokat együttesen ajánlani a közönség figyelmébe. Pest Máj. 1-én 1861.

P. Sz. K.

